ELENA

FERRANTE

DE LA AUTOAREA FENOMENULUI INTERNAȚIONAL *PRIETENA MEA GENIALĂ*

Fiica ascunsă

ROMAN

PANDORA

COLECȚIE COORDONATĂ DE
MAGDALENA MĂRCULESCU

Fiica ascunsă

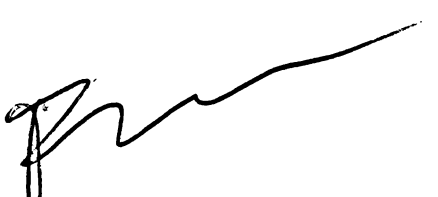

EDITORI:
Magdalena Mărculescu
Vasile Dem. Zamfirescu
Silviu Dragomir

FONDATOR:
Ion Mărculescu, 1994

REDACTOR:
Oana Duşmănescu

DESIGN:
Faber Studio
Imagini copertă: © Neubau

DIRECTOR PRODUCŢIE:
Cristian Claudiu Coban

DTP:
Răzvan Nasea

CORECTURĂ:
Elena Biţu
Roxana Nacu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
FERRANTE, ELENA
Fiica ascunsă / Elena Ferrante ; trad.: Cerasela Barbone. - Bucureşti : Pandora Publishing, 2017
ISBN 978-606-978-108-1

I. Barbone, Cerasela (trad.)

821.135.1

Titlul original: La figlia oscura
Autor: Elena Ferrante

Copyright © 2006 by Edizioni e/o

Copyright © Pandora M, 2017
pentru prezenta ediţie

O.P. 16, Ghişeul 1, C.P. 0490, Bucureşti
Tel.: +4 021 300 60 90 ; Fax: +4 0372 25 20 20
W: pandoram.ro

ISBN: 978-606-978-108-1

Pandora M face parte din Grupul Editorial TREI

1.

După nici măcar o jumătate de oră de condus am început să mă simt rău. Senzația de arsură din dreptul taliei a apărut din nou, dar am decis să nu-i dau importanță o vreme. Mi-am făcut griji doar când mi-am dat seama că n-aveam suficientă energie să țin volanul. În decurs de câteva minute capul mi-a devenit greu, farurile mi s-au părut tot mai slabe, curând am uitat chiar și că șofez. Am avut impresia, în schimb, că mă aflu la mare, în plină zi. Plaja era pustie, apa liniștită, dar pe un stâlp, la câțiva metri de mal, flutura steagul roșu. Mama mea, când eram mică, mă speriase rău, spunea: Leda, nu trebuie niciodată să intri în apă dacă e arborat steagul roșu, înseamnă că marea e foarte agitată și te poți îneca. Spaima rămăsese de-a lungul anilor, chiar și acum, deși apa era ca o foaie de hârtie translucidă și foarte netedă până la orizont, nu îndrăzneam să intru, eram neliniștită. Îmi spuneam: du-te, scaldă-te, or fi uitat steagul acolo, și între timp rămâneam pe mal, încercând prudent apa cu vârful piciorului. Mama apărea, doar din când în când, în vârful dunelor și-mi striga ca și cum aș fi fost încă un copil: Leda, ce faci, ai văzut steagul roșu?

La spital, când am deschis ochii, m-am revăzut pentru o fracțiune de secundă ezitantă în fața mării plate. Poate de aceea, pe urmă, m-am convins că n-a fost vorba de un vis, ci de o închipuire generată de anxietate, care a durat până când m-am trezit în salon. De la medici am aflat că intrasem cu mașina în parapet, dar fără consecințe grave. Singura rană serioasă o aveam la șoldul stâng, o leziune inexplicabilă.

Au venit să mă viziteze prietenii mei din Florența, s-au întors Bianca și Marta, chiar și Gianni. Le-am povestit că starea de somnolență mă făcuse să ies de pe carosabil. Dar știam bine că nu somnul fusese de vină. Accidentul fusese provocat de-un gest de-al meu lipsit de sens despre care, tocmai pentru că era nechibzuit, am hotărât imediat să nu vorbesc cu nimeni. Lucrurile cel mai greu de povestit sunt cele pe care noi înșine nu reușim să le înțelegem.

2.

Când fiicele mele s-au mutat la Toronto, unde tatăl lor locuia și muncea de mulți ani, mi-am dat seama, cu stânjeneală și uimire, că nu mă încerca nicio suferință, ci mă simțeam ușoară de parcă abia atunci le adusesem, în mod irevocabil, pe lume. Pentru prima oară, în aproape douăzeci și cinci de ani, n-am mai trăit cu angoasa că trebuie să am grijă de ele. În casă era ordine ca și cum nimeni n-ar fi locuit acolo, n-am mai avut gândul chinuitor al cumpărăturilor sau al rufelor de spălat, femeia care de ani de zile mă ajuta la treburile casnice și-a găsit un loc de muncă mai bănos și n-am simțit nevoia s-o înlocuiesc.

Singurul efort în privința fetelor era să telefonez o dată pe zi ca să aflu cum se simțeau, ce făceau. Modul în care se exprimau la telefon lăsa impresia că-și găsiseră deja o locuință în care stăteau singure; în realitate, stăteau în aceeași casă cu tatăl lor, dar, obișnuite să ne păstreze separați și în cuvinte, îmi vorbeau ca și cum el n-ar exista. Când le întrebam cum era viața lor, răspundeau fie cu voioșie, dar ambiguu, fie într-o proastă dispoziție cu multe pauze pline de lehamite, fie folosind tonul artificial pe care-l căpătau când se găseau în compania prietenilor. Mă căutau și ele deseori, în special Bianca, în relația pe care o avea cu mine își manifesta exigențele în mod imperios, dar numai ca să știe dacă pantofii albaștri mergeau cu o fustă portocalie, dacă puteam găsi anumite foi lăsate într-o carte, pe care să i le trimit de urgență, dacă eram întotdeauna dispusă să le las să-și descarce furiile, nefericirile asupra mea, în ciuda continentelor diferite și fâșiei lungi de cer care ne despărțea. Convorbirile telefonice aveau loc aproape mereu în grabă, uneori păreau false, ca-n filme.

Făceam ce-mi cereau, reacționam conform așteptărilor lor. Dar, pentru că distanța mă punea în imposibilitatea fizică de a interveni direct în viețile lor, să le împlinesc dorințele sau toanele a devenit un cumul de gesturi subtile și iresponsabile, orice solicitare mi s-a părut simplă, orice sarcină primită de la ele — o obișnuință afectuoasă. M-am simțit în mod miraculos eliberată, ca și cum o operă dificilă, în sfârșit terminată, n-ar mai fi apăsat pe umerii mei.

Am început să lucrez fără să fiu nevoită să fiu atentă la programul și nevoile lor. Noaptea corectam dizertațiile studenților ascultând muzică, dormeam mult după-amiaza cu dopuri în urechi, mâncam o dată pe zi și întotdeauna

într-un local de lângă casă. Mi-am schimbat rapid comportamentul, dispoziția, chiar și aspectul. La universitate, tinerii prea proști și aceia prea inteligenți nu mă mai scoteau din minți. Un coleg cu care mă întâlneam de mulți ani și cu care uneori, rar de tot, mă și culcam, mi-a zis perplex într-o seară că devenisem mai puțin indiferentă, mai generoasă. În câteva luni mi-am recăpătat silueta pe care o avusesem în tinerețe și m-a încercat o senzație de forță moderată, mi s-a părut că agerimea gândurilor mele este din nou cea adecvată. Într-o seară m-am privit în oglindă. Aveam patruzeci și șapte de ani, urma să împlinesc patruzeci și opt peste patru luni, dar am văzut că scăpasem, ca prin farmec, de câțiva ani. Nu știu dacă mi-a făcut plăcere, dar în mod sigur am fost uimită.

În această stare de neobișnuită bună dispoziție, în luna iunie am avut chef să plec într-o vacanță și am decis să mă duc la mare imediat cum voi termina cu examenele și plictiselile birocratice. Am căutat pe internet, am studiat fotografii și prețuri. În cele din urmă, am închiriat, de la jumătatea lunii iulie până la sfârșitul lui august, un apartament minuscul, destul de economic, pe coasta ionică. În realitate, am reușit să plec abia pe 24 iulie, am făcut o călătorie liniștită cu mașina încărcată mai ales cu cărțile de care aveam nevoie să pregătesc cursul pentru anul următor. Ziua era frumoasă, pe ferestrele deschise intra un aer plin de miresme uscate, m-am simțit liberă, dar deloc vinovată din cauza asta.

Dar pe la jumătatea drumului, în timp ce puneam benzină, m-a cuprins brusc neliniștea. Marea îmi plăcuse mult în trecut, dar, de cel puțin cincisprezece ani, statul la soare mă agita, mă obosea imediat. Cu siguranță, apartamentul

urma să se dovedească urât, priveliștea — o fâșie de albastru în depărtare, printre grupuri de case ieftine și dezolante. N-aș fi închis ochii din cauza căldurii și a vreunui local de noapte cu muzica la maximum. Am parcurs restul distanței un pic indispusă și cu gândul că la mine acasă aș fi putut lucra, în tihnă, toată vara, respirând aer condiționat în liniștea blocului.

Am ajuns când soarele era jos, la apus. Sătucul mi s-a părut frumos, vocile aveau o intonație plăcută, miresmele erau agreabile. M-am trezit că mă așteaptă un bărbat în vârstă, cu un păr foarte des și alb, care s-a arătat, în mod respectuos, cordial. A dorit, întâi de toate, să-mi ofere o cafea la bar, apoi mi-a interzis, zâmbind și făcând gesturi clare, să car în casă chiar și numai o geantă. A urcat încărcat cu valizele mele, gâfâind, până la al treilea și ultimul nivel și a dat drumul bagajelor mele în pragul unei mansarde: dormitor, o bucătărie minusculă și oarbă care dădea direct în baie, o cameră de zi cu ferestre mari și o terasă de unde se vedea, în lumina crepusculului, o coastă formată numai din limbi de pământ stâncoase și o mare nesfârșită.

Pe bărbat îl chema Giovanni, nu era proprietarul apartamentului, ci un soi de administrator sau om bun la toate; totuși, n-a acceptat bacșișul, din contră, aproape că s-a simțit jignit ca și cum n-aș fi înțeles că tot ceea ce făcea el era regula unei bune primiri. Când, după ce s-a asigurat de mai multe ori că totul era pe placul meu, s-a retras, am văzut că pe masa din sufragerie era o tavă mare plină cu piersici, prune, pere, struguri și smochine. Tava strălucea ca într-o natură moartă.

Am dus un mic fotoliu de răchită pe terasă, unde m-am așezat un pic să privesc înserarea care se lăsa încet peste

mare. Mulți ani, motivul fiecărei vacanțe fuseseră cele două fete și, când crescuseră și începuseră să colinde prin lume cu prietenii, rămăsesem mereu așteptând să se întoarcă. Îmi făceam griji nu doar din cauza unor catastrofe de tot felul (pericolele călătoriilor cu avionul, ale voiajelor pe mare, războaiele, cutremurele, curenții marini), ci a nervilor lor slabi, a posibilelor tensiuni cu tovarășii de drum, a dramelor sentimentale din cauza unor iubiri prea ușor împărtășite sau neîmpărtășite deloc. Voiam să fiu pregătită să înfrunt chemări neașteptate în ajutor, mi-era teamă că mă acuză că sunt cum, de fapt, eram, nepăsătoare și absentă, absorbită în lumea mea. Gata. M-am ridicat, m-am dus să fac un duș.

Apoi mi s-a făcut foame și m-am întors la tava cu fructe. Am descoperit că sub frumusețea aparentă, smochinele, perele, prunele, piersicile, strugurii, toate erau trecute sau stricate. Am luat un cuțit, am tăiat mari părți negre, dar m-au scârbit mirosul, gustul și am aruncat aproape totul la gunoi. Puteam ieși să caut un restaurant, dar de oboseală am renunțat să mănânc, mi-era somn.

În dormitor erau două ferestre mari, le-am deschis larg, am stins luminile. Am văzut că afară, din când în când, din întuneric se aprindea violent lumina farului care năvălea preț de câteva secunde în cameră. N-ar trebui să ajungi niciodată într-un loc necunoscut seara, totul este vag, fiecare lucru este lesne exagerat. M-am întins pe pat cu halatul pe mine și cu părul ud, am fixat cu privirea tavanul așteptând momentul în care urma să devină alb de lumină, am ascultat zgomotul îndepărtat al unei bărci cu motor și un cântec slab care semăna cu un mieunat. Parcă nu existam. M-am răsucit pe o parte, adormită, și am atins ceva pe pernă care mi s-a părut un obiect rece din hârtie velină.

Am aprins lumina. Pe materialul foarte alb al feței de pernă era o insectă lungă de trei sau patru centimetri, părea o muscă mare. Avea aripi membranoase, era maroniu-închis, zăcea înțepenită. Mi-am zis: e o cicadă, poate că i-a plesnit burta pe perna mea. Am atins-o ușor cu o margine a halatului, s-a mișcat, s-a calmat imediat. Mascul, femelă. Pântecele femelelor nu are membrane elastice, nu cântă, e mut. Mi s-a făcut silă. Cicada înțeapă măslinii și face să picure mana din scoarța frasinului sălbatic. Am ridicat precaut perna, m-am dus la fereastră și am scuturat insecta. Așa a început vacanța mea.

3.

A doua zi am pus în geantă costume de baie, prosoape, cărți, fotocopii, caiete, am urcat în mașină și am călătorit în căutare de plajă și mare de-a lungul drumului care mărginea coasta. După vreo douăzeci de minute, pe partea dreaptă începea o pădure de pini, am văzut un indicator de parcare, m-am oprit. Încărcată cu lucrurile mele, am încălecat parapetul și am apucat-o pe o potecă de culoare roșie de la acele de pin.

Îmi place mult mirosul de rășină, am petrecut veri întregi, când eram mică, pe plaje care încă nu fuseseră complet înghițite de cimentul camorrei și care începeau unde se termina pădurea de pini. Mirosul acela este mirosul vacanțelor, al jocurilor estivale ale copilăriei. Fiecare trosnet de con uscat sau bufnitură, culoarea închisă a semințelor, toate îmi amintesc de gura mamei mele care râde în timp ce zdrobește cojile, extrage fructele gălbioare, le dă surorilor mele să le

mănânce şi ele le iau gălăgios, de mine care tac în aşteptare, sau le mănâncă ea însăşi, murdărindu-şi de praf închis la culoare buzele şi spunând, ca să mă înveţe să fiu mai puţin timidă: asta e, ţie nimic, eşti mai rău decât un con necopt.

Păduricea era foarte deasă, cu o vegetaţie învălmăşită, şi trunchiurile crescute sub rafalele vântului păreau pe punctul de a cădea pe spate, speriate de ceva care venea dinspre mare. Am fost atentă să nu mă împiedic în rădăcinile lucioase care traversau poteca şi mi-am stăpânit dezgustul provocat de şopârlele prăfuite care, la trecerea mea, abandonau peticele de soare şi fugeau în căutarea unui adăpost. N-am mers mai mult de cinci minute şi apoi au apărut dunele şi marea. Am trecut pe lângă nişte trunchiuri răsucite de eucalipţi care răsăreau din nisip, am pornit pe o podină de lemn prin stufăriş verde şi leandri, am ajuns la un complex elegant.

Locul mi-a plăcut imediat. M-au calmat amabilitatea bărbatului bronzat de la casă, blândeţea tânărului băiaş nemusculos, dar înalt şi foarte slab, îmbrăcat în tricou şi pantaloni scurţi roşii, care m-a însoţit la umbrelă. Nisipul era o pulbere albă, am făcut o baie lungă în apa cristalină, am făcut puţină plajă. Apoi m-am instalat la umbră cu cărţile mele şi am lucrat, în tihnă, până la apus, bucurându-mă de briză şi de transformările rapide ale mării. Ziua s-a scurs într-un asemenea amestec liniştit de muncă, reverii şi răsfăţ, încât de atunci am hotărât să mă întorc mereu acolo.

În mai puţin de o săptămână, totul s-a transformat într-o obişnuinţă netulburată. Traversam pădurea de pini şi-mi plăcea scrâşnetul conurilor care se deschideau la soare, mireasma unor frunze mici verzi care păreau a fi de mirt,

bucăţile de scoarţă care se desprindeau de pe eucalipţi. De-a lungul potecii îmi imaginam iarna, pădurea de pini îngheţată între ceţuri, ghimpele care făcea bace roşii. Bărbatul de la casă mă întâmpina în fiecare zi, la sosire, cu respectuoasă plăcere, beam cafeaua la bar, o apă minerală. Băiaşul, pe care-l chema Gino şi era sigur student, îmi deschidea prompt umbrela şi patul pliant, apoi se retrăgea la umbră — cu buzele mari întredeschise, cu privirea concentrată — ca să sublinieze cu creionul paginile unui volum gros pentru cine ştie ce examen.

Mă înduioşa când mă uitam la el. De obicei aţipeam uscându-mă la soare, dar uneori nu dormeam, apropiam pleoapele şi îl studiam cu simpatie, fiind atentă să nu-şi dea seama. Nu părea liniştit, îşi arcuia adesea corpul frumos şi agitat, cu o mână îşi ciufulea părul foarte negru, îşi frământa bărbia. Fiicelor mele le-ar fi plăcut mult, mai ales Martei, care se îndrăgostea uşor de băieţii uscăţivi şi agitaţi. Mie, cine ştie? Mi-am dat seama de o bună perioadă de timp că din mine păstrez prea puţin, iar din ele totul. Şi pe Gino, acum, îl priveam prin filtrul experienţelor Biancăi, ale Martei, conform gusturilor şi pasiunilor care, îmi închipui, le aparţin lor.

Tânărul învăţa, dar părea că are senzori independenţi de vedere. Dacă doar mă mişcam ca să mut patul pliant de la soare la umbră, sărea în picioare, mă întreba dacă aveam nevoie de ajutor. Zâmbeam, îi făceam semn că nu, ce mare lucru să muţi un pat pliant. Îmi era de-ajuns să mă simt ocrotită, fără termene de ţinut minte, fără urgenţe de înfruntat. Nimeni nu mai depindea de grija mea şi eu însămi, în sfârşit, nu-mi mai eram o povară.

4.

Le-am observat târziu pe tânăra mamă și pe fiica ei. Nu știu dacă erau acolo încă din prima mea zi la mare sau dacă au apărut după aceea. În cele trei sau patru zile care au urmat sosirii mele abia am fost atentă la un grup cam gălăgios de napolitani, copii, adulți, un bărbat de vreo șaizeci de ani cu o expresie rea, patru sau cinci puști care se luptau cu ferocitate în apă și pe uscat, o femeie lată cu picioare scurte și sânii grei, până în patruzeci de ani poate, care făcea drumuri dese de la plajă la bar și invers, târând cu suferință o burtă de gravidă, cu arcul ei mare și gol întins între cele două piese ale costumului de baie. Erau toți înrudiți, părinți, bunici, fii, nepoți, veri, cumnați și râdeau zgomotos. Când se strigau pe nume, se auzeau niște țipete interminabile, se adresau unii altora pe tonuri exclamative sau complice, uneori se certau: o familie numeroasă, asemănătoare cu cea din care făcusem eu parte când eram mică, aceleași glume, aceleași dulcegării, aceleași crize de nervi.

Într-o zi, am ridicat privirea din carte și le-am văzut pentru prima oară, femeia foarte tânără și fetița. Se întorceau de la mal spre umbrelă, ea, care nu avea mai mult de douăzeci și șase de ani, cu capul în pământ, și micuța de trei sau patru ani, cu nasul în sus, privind-o fascinată, strângând în brațe o păpușă în felul în care o mamă își ține copilul în brațe. Își vorbeau cu calm, ca și cum numai ele ar fi existat. Femeia însărcinată, de la umbrelă, urla ceva cu țâfnă în direcția lor și o femeie masivă, căruntă, îmbrăcată din cap până-n picioare, care avea în jur de cincizeci de ani, poate mama, făcea semne nemulțumite dezaprobând nu știu ce

anume. Dar fata părea surdă şi oarbă, îi vorbea în continuare copilei şi venea dinspre mare cu paşi măsuraţi, lăsând pe nisip urma închisă la culoare a tălpilor ei.

Făceau şi ele parte din marea familie gălăgioasă, dar ea, tânăra mamă, văzută aşa, de la distanţă, cu corpul ei subţire, cu costumul de baie întreg ales cu rafinament, gâtul delicat, forma frumoasă a capului cu părul lung şi ondulat, de un negru strălucitor, chipul de indiană cu pomeţii proeminenţi, sprâncenele marcate şi ochii oblici, mi s-a părut o anomalie a grupului, un organism în mod misterios nesupus regulei, victima, deprinsă de-acum, a unei răpiri sau a unui schimb la naştere.

De atunci am căpătat obiceiul să privesc, când şi când, în direcţia lor.

Micuţa avea ceva ciudat, nu ştiu ce anume însă, o tristeţe de copil sau o boală silenţioasă. Tot chipul ei exprima o rugăminte permanentă adresată mamei de a sta împreună: o formă de implorare fără plânsete sau toane, iar mama nu se dădea în lături. Am observat o dată atenţia delicată cu care-i întindea cremă pe corp. Altă dată m-a impresionat timpul leneş petrecut în apă de cele două, mama care-şi ţinea fiica strâns de mijloc, fata care-i înconjura cu braţele gâtul mamei. Râdeau, bucurându-se de plăcerea de a-şi simţi corpurile lipite unul de altul, de a-şi atinge nasul cu nasul, de a gâlgâi în apă, de a se pupa. La un moment dat, le-am văzut jucându-se împreună cu păpuşa. O făceau distrându-se tare, o îmbrăcau, o dezbrăcau, se prefăceau c-o ung cu cremă de protecţie solară, îi făceau baie într-o găletuşă verde, o uscau frecând-o ca să nu i se facă frig, o strângeau la piept parcă alăptând-o sau o îmbuibau cu terci de nisip, o ţineau la soare lângă ele, întinsă pe acelaşi

cearşaf. Dacă tânăra era în sine frumoasă, ceva în felul ei de a fi mamă o distingea, părea că nu are chef de nimic altceva decât de fetiţă.

Nu că n-ar fi fost bine integrată în marea ei familie. Sporovăia încontinuu cu femeia însărcinată, participa la jocuri de cărţi cu unii tineri negri de soare de aceeaşi vârstă cu ea, veri cred, se plimba pe mal cu bărbatul în vârstă cu expresia feroce (tatăl ei?) sau cu tinere femei gălăgioase, surori, verişoare, cumnate. Nu mi s-a părut că ar avea un soţ sau pe cineva care să fie în mod evident tatăl fetiţei. Am observat, în schimb, că toţi membrii familiei aveau grijă de ea şi de micuţă cu afecţiune. Cărunta, o femeie masivă în jur de cincizeci de ani, o însoţea la bar ca să-i cumpere îngheţată celei mici. Puştii, la o strigare a ei fermă, îşi întrerupeau încăierările şi, chiar dacă pufneau nemulţumiţi, mergeau să ia apă, mâncare, ce-i trebuia. Cum mama şi fiica se îndepărtau câţiva metri de ţărm într-o mică barcă pneumatică roşu-albastră, femeia însărcinată urla Nina, Lenù, Ninetta, Lena şi dădea fuga la mal gâfâind şi alarmându-l şi pe băiaş care sărea în picioare ca să supravegheze mai bine situaţia. O dată, când de tânără s-au apropiat doi tipi care voiau s-o agaţe, au intervenit imediat verii şi s-au pus pe îmbrânceli şi jigniri, aproape că s-a iscat o încăierare.

O vreme n-am ştiut dacă pe mamă sau pe fiică o chema Nina, Ninù, Ninè, erau multe nume şi am făcut eforturi, dată fiind seria densă de chemări, dar n-am ajuns la vreo certitudine. Apoi, tot auzindu-le vocile, ţipetele, am înţeles că Nina era mama. Mai complicat a fost cu fetiţa, la început m-am zăpăcit. Am crezut că are o poreclă de genul Nani sau Nena sau Nennella, dar pe urmă am înţeles că acelea erau numele păpuşii, de care fetiţa nu se despărţea niciodată şi

căreia Nina îi acorda atenţie ca şi cum ar fi fost vie, aproape a doua ei fiică. Pe fetiţă, în realitate, o chema Elena, Lenù, şi mama o striga mereu Elena, iar rudele Lenù.

Nu ştiu de ce, mi-am notat numele acelea în caietul meu, Elena, Nani, Nena, Leni; poate pentru că-mi plăcea cum le rostea Nina. Le vorbea fetiţei şi păpuşii ei în dialectul napolitan cu o intonaţie plăcută, dialect pe care-l iubesc, acela duios al jocului şi al gingăşiilor. Eram fascinată. Limbile au pentru mine un venin secret care, din când în când, face clăbuci şi pentru care nu există antidot. Îmi amintesc dialectul în gura mamei mele când pierdea intonaţia blândă şi zbiera la noi, intoxicată de nemulţumire: n-o mai scot la capăt cu voi, nu. Porunci, urlete, insulte, în cuvintele ei se simţea o existenţă tensionată, ca atunci când atingerea uşoară a unor nervi tociţi duce la dispariţia, cu suferinţă, a oricărei bune-creşteri. O dată, de două, de trei ori ne-a ameninţat pe noi, fiicele ei, că o să plece, o să vă treziţi dimineaţa şi n-o să mă mai găsiţi. Mă trezeam în fiecare zi tremurând de frică. În realitate, era mereu acolo, în cuvinte dispărea din casă încontinuu. Femeia aceea, Nina, părea liniştită şi am fost invidioasă.

5.

Se scursese deja o săptămână de vacanţă: timp frumos, un vânt uşor, multe umbrele goale, intonaţii dialectale din toată Italia amestecate cu dialectul local şi câteva limbi străine ale unor oameni care se bucurau de soare.

Apoi a venit ziua de sâmbătă, plaja s-a aglomerat. Zona mea de umbră şi de soare a fost asediată de răcitoare

portabile, găleţici, lopăţici, aripioare şi colaci de înot, rachete de tenis. Am renunţat să citesc şi le-am căutat în mulţime pe Nina şi pe Elena, ca şi cum ar fi fost un spectacol de petrecut timpul liber.

M-am chinuit să dau de ele, mi-am dat seama că-şi trăseseră patul pliant la câţiva metri de mare. Nina stătea întinsă pe burtă, la soare, şi lângă ea, în aceeaşi poziţie, mi s-a părut că era păpuşa. Fetiţa, în schimb, se ducea până la mal cu o stropitoare de plastic galbenă, o umplea cu apă şi, ţinând-o cu ambele mâini din cauza greutăţii, pufnind şi râzând, se întoarcea la mama ei ca s-o stropească pe corp şi să atenueze dogoarea soarelui. Când stropitoarea se golea, se întorcea s-o umple din nou, acelaşi traseu, acelaşi efort, acelaşi joc.

Poate că dormisem prost, poate că-mi trecuseră prin minte nişte gânduri urâte de care nu-mi dădusem seama; cert e că, văzându-le în dimineaţa aceea, am simţit un disconfort. Elena, de exemplu, mi s-a părut mărginit de tipicară: stropea mai întâi gleznele mamei, apoi pe ale păpuşii, pe ambele le întreba dacă era de-ajuns, amândouă răspundeau nu, ea o lua de la capăt. Nina, în schimb, mi s-a părut sclifosită: mieuna de plăcere, repeta mieunatul pe tonuri diferite, ca şi cum ar fi ieşit din gura păpuşii, şi ofta: încă o dată şi încă o dată. Am bănuit că interpretează rolul ei de mamă tânără şi foarte frumoasă nu din dragoste pentru fiică, ci pentru noi, mulţimea de pe plajă, toţi, femei şi bărbaţi, tineri şi bătrâni.

Corpul ei şi al păpuşii au fost stropite mult timp. A început să lucească toată de la apă, acele luminoase ce ţâşneau din stropitoare i-au udat şi părul care i s-a lipit de cap şi de frunte. Nani sau Nile sau Nena, păpuşa, a fost udată

cu aceeași perseverență, dar absorbea mai puțină apă, așa că apa picura din plasticul albastru al patului pliant pe nisip, înnegrindu-l.

O fixam cu privirea pe fetiță în acel du-te-vino al ei și nu știu ce nu-mi convenea, jocul cu apa poate, plăcerea afișată ostentativ de Nina la soare. Sau vocile, da, mai ales vocile pe care mama și fiica i le atribuiau păpușii. O dată îi dădeau glas pe rând, altă dată împreună, suprapunând tonul prefăcut de copil al adultei cu cel prefăcut de adult al fetiței. Își imaginau că este o unică voce care vorbea din același gâtlej de obiect în realitate mut. Dar, în mod evident, eu nu reușeam să intru în iluzia lor, față de vocea aceea dublă mă încerca o repulsie tot mai mare. Desigur, eram acolo, departe, ce-mi păsa, puteam urmări jocul sau îl puteam ignora, era doar o distracție. În schimb nu, simțeam un disconfort ca în fața unui lucru prost făcut, ca și cum o parte din mine pretindea în mod absurd să se decidă și să-i dea păpușii o voce stabilă, constantă, fie pe aceea a mamei, fie pe aceea a fiicei, gata cu senzația prefăcută că ele ar fi unul și același lucru.

A fost ca atunci când un junghi ușor, tot gândindu-mă la el, devine o durere insuportabilă. Am început să mă enervez. La un moment dat voiam să mă ridic, s-o tai de-a curmezișul până la patul pliant al jocurilor lor și să mă opresc ca să spun ajunge, nu știți să vă jucați, încetați. Am părăsit chiar umbrela cu acel scop, nu mai rezistam. Bineînțeles că n-am spus nimic, am trecut mai departe privind drept în fața mea. M-am gândit: e prea cald, întotdeauna am detestat să stau în locuri aglomerate, cu toți oamenii care vorbesc cu aceleași inflexiuni modulate, se mișcă având aceleași scopuri, fac aceleași lucruri. Am pus

pe seama plajei de la sfârşit de săptămână neaşteptata mea neurastenie şi m-am dus să intru cu picioarele în apă.

6.

Spre miezul zilei s-a întâmplat ceva nou. Dormitam la umbră, deşi muzica pe care o auzeam de la complex era prea tare, când am auzit că femeia însărcinată o striga pe Nina, anunţându-i parcă un lucru extraordinar.

Am deschis ochii, am observat că tânăra îşi lua fiica în braţe şi îi arăta ceva sau pe cineva în spatele meu, cu o bucurie evidentă. Am întors capul, am văzut un bărbat robust, greoi, între treizeci şi patruzeci de ani, care cobora pe podina de lemn, ras în cap, într-un maiou foarte mulat, negru, întins peste o burtă mare şi pantaloni scurţi, verzi, de baie. Cea mică l-a recunoscut, i-a făcut semne de salut, dar agitat, râzând şi ascunzându-şi faţa lipită între gâtul şi umărul mamei. Bărbatul a rămas serios, abia schiţând un semn de salut cu mâna, chipul îi era frumos, ochii ageri. S-a oprit fără grabă să-l salute pe administrator, l-a lovit afectuos cu palma peste obraz pe tânărul băiaş, care dăduse imediat fuga, şi între timp s-a oprit şi alaiul său de voinici joviali, toţi în costum de baie deja, unul cu un rucsac pe umăr, altul cu un răcitor portabil, altul cu două sau trei pachete care, ţinând cont de panglici şi fundiţe, erau probabil cadouri. Când, în sfârşit, bărbatul a coborât pe plajă, Nina s-a dus la el cu fetiţa, blocând din nou micul alai. El, tot serios, cu gesturi liniştite, întâi de toate i-a luat-o pe Elena din braţe, care i-a înconjurat gâtul cu braţele, dându-i mulţi şi nerăbdători pupici pe obraji; apoi, tot întinzându-i

un obraz micuței, a prins-o pe Nina de după ceafă, aproape obligând-o să se aplece — era cu cel puțin zece centimetri mai scund decât ea — și i-a atins buzele în treacăt, manifestându-și astfel abuzul de putere caracteristic unui proprietar cu mult autocontrol.

Am intuit că sosise tatăl Elenei, soțul Ninei. Printre napolitani s-a simțit imediat un aer de petrecere, s-au îngrămădit în jurul lui până când aproape mi-au atins umbrela. Am văzut că fetița desfăcea cadouri, că Nina proba o pălărie urâtă de paie. Apoi nou-sositul a arătat ceva spre mare, o barcă albă cu motor. Bărbatul în vârstă cu expresie de om rău, puștanii, femeia căruntă și masivă, verii și verișoarele s-au îngrămădit pe mal, urlând și agitându-și brațele în semn de salut. Barca cu motor a trecut de linia geamandurilor roșii, a făcut slalom printre înotători, a trecut peste linia geamandurilor albe și a ajuns cu motorul pornit printre copiii și bătrânii care făceau baie în apa adâncă de un metru. Au sărit jos imediat niște bărbați vânjoși cu chipuri palide, femei de o bogăție urâtă, copilași obezi. Îmbrățișări, pupături pe obraji, Nina și-a pierdut pălăria, luată de vânt. Soțul ei, ca un animal înțepenit care, la primul semn de pericol, țâșnește cu o forță și o hotărâre neașteptate, deși ținând fetița în brațe, a prins-o din zbor înainte să ajungă în apă și i-a înapoiat-o. Ea și-a îndesat-o mai bine pe cap, pălăria mi s-a părut brusc frumoasă și am simțit o împunsătură irațională de disconfort.

Zăpăceala a crescut. Cei nou-veniți erau în mod evident dezamăgiți de dispunerea umbrelelor, soțul l-a convocat pe Gino, a venit și administratorul complexului. Mi s-a părut că înțeleg că voiau să stea toți laolaltă, familia care locuia acolo și aceea venită în vizită, formând un bivuac

compact de paturi pliante și șezlonguri și provizii și copii și adulți plini de veselie. Arătau în direcția mea unde erau două umbrele libere, gesticulau mult, mai ales femeia însărcinată care, la un moment dat, a început să le ceară vecinilor să se mute, să treacă de la o umbrelă la alta cum se obișnuiește la cinematograf când cineva te roagă politicos, dacă vrei, să te muți câteva locuri mai încolo.

S-a creat o atmosferă de joc. Vilegiaturiștii ezitau, nu aveau chef să se mute cu tot calabalâcul, dar copilașii și adulții din familia napolitană deja o făceau cu jovialitate și, în cele din urmă, cei mai mulți se mutau aproape cu plăcere.

Am deschis o carte, dar de-acum mă simțeam prinsă într-o învălmășeală de sentimente tăioase care, la fiecare sunet, culoare, miros care mă izbeau, deveneau și mai dure. Oamenii ăia mă indispuneau. Mă născusem într-un mediu nu foarte diferit, unchii mei, verii mei, tatăl meu erau așa, de o cordialitate dominantă. Ceremonioși, de obicei foarte sociabili, orice întrebare suna pe buzele lor ca o poruncă vag corijată de o falsă bonomie și, la nevoie, știau să fie vulgar de jignitori și violenți. Mama mea se rușina de firea de plebeu a tatălui meu și a rudelor, voia să fie diferită, se juca, din interiorul acelei lumi, făcând pe doamna bine îmbrăcată și cu sentimente rafinate. Dar la primul conflict masca nu rezista, și ea își însușea, de asemenea, comportamentul și limbajul celorlalți, cu o violență similară. O observam uluită și dezamăgită și plănuiam să nu-i semăn, să devin eu diferită cu adevărat și să-i demonstrez astfel că era inutil și rău să ne sperie cu acele *n-o să mă mai vedeți niciodată niciodată niciodată*, chiar trebuia să se schimbe, sau chiar trebuia să plece de acasă, să ne părăsească, să dispară. Cât sufeream

pentru ea şi pentru mine, cât mă ruşinam că ieşisem din pântecele ei de persoană nemulţumită. Gândul acela, în haosul de pe plajă, m-a enervat şi mai mult şi dispreţul pentru comportamentul acelor oameni a crescut, împreună cu o urmă de anxietate.

Între timp ceva anume blocase mutările. Era o familie cu care femeia însărcinată nu reuşea să se înţeleagă, altă limbă, străini, voiau să rămână sub umbrela lor. Au încercat puştii, verii încruntaţi să-i convingă, bătrânul sever, nimic. Apoi mi-am dat seama că vorbeau cu Gino, privind în direcţia mea. Băiaşul şi femeia însărcinată au venit spre mine, parcă în delegaţie.

Tânărul, stânjenit, mi i-a arătat pe străini — tată, mamă, doi băieţi de câţiva ani. Le-a spus nemţi, m-a întrebat dacă ştiam limba, dacă voiam să fac pe interpreta şi femeia, ţinându-şi o mână la spate şi împingându-şi în faţă pântecele la vedere, a adăugat în dialect că nu te puteai înţelege cu ăia, trebuia să le zic că era vorba doar să se mute la altă umbrelă, nimic altceva, ca să le permită lor să stea toţi împreună, prieteni şi rude, era o petrecere.

I-am făcut lui Gino, rece, semn că accept, m-am dus să vorbesc cu nemţii, s-a dovedit că erau olandezi. Am simţit privirea Ninei asupra mea, am vorbit cu voce tare şi sigură. Încă de la primele cuvinte am avut chef, nu ştiu de ce, să-mi etalez competenţele, am conversat cu plăcere. Capul familiei a fost de acord, atmosfera de prietenie s-a reinstalat, olandezii şi napolitanii au fraternizat. Când m-am întors la umbrela mea, am trecut pe lângă Nina intenţionat şi pentru prima oară am văzut-o de aproape. Mi s-a părut mai puţin frumoasă, mai puţin tânără, epilarea inghinală era prost făcută, fetiţa pe care o ţinea în braţe avea un ochi lăcrimos

foarte înroşit şi fruntea plină de bubiţe de la transpiraţie, păpuşa era urâtă şi murdară. M-am întors la locul meu, păream calmă, dar mă simţeam foarte agitată.

Am încercat din nou să citesc, fără să reuşesc. M-am gândit din nou nu la ce le spusesem olandezilor, ci la tonul folosit cu ei. M-a apucat bănuiala că fusesem, fără să vreau, mesagera acelui marasm dominator, că tradusesem într-o altă limbă esenţa unei grosolănii. Eram supărată acum pe napolitani, pe mine însămi. De aceea, când femeia însărcinată a arătat spre mine cu o mutră suferindă şi s-a adresat puştilor, bărbaţilor, lui Gino şi a strigat: hai, că se mută şi doamna — nu-i aşa, doamnă, că vă mutaţi?, am răspuns aspru, cu o agresivă posomorâre: nu, stau bine aici, îmi pare rău, dar n-am niciun chef să mă mut.

7.

Am plecat la apus, ca de obicei, dar încordată, mâhnită. După refuzul meu, femeia însărcinată insistase pe un ton din ce în ce mai agresiv, venise bărbatul în vârstă cu fraze de genul ce vă costă, astăzi ne faceţi nouă o favoare, mâine vă facem noi una; dar totul a durat numai câteva minute, poate că n-am avut nici măcar timp să spun un alt *nu* clar, m-am limitat să clatin din cap de câteva ori; apoi soţul Ninei a pus capăt chestiunii rostind o frază aspră, de departe, dar tare, a spus gata, e bine aşa cum stăm, lăsaţi-o în pace pe doamna şi s-au retras toţi, tânărul băiaş ultimul, murmurând nişte scuze şi întorcându-se la locul lui.

Cât am rămas pe plajă, m-am prefăcut că citesc. În realitate, auzeam parcă amplificat dialectul clanului,

țipetele lor, râsetele și asta mă împiedica să mă concentrez. Sărbătoreau ceva, mâncau, beau, cântau, păreau să creadă că pe plajă ar fi doar ei sau că oricum noi am avea numai datoria să ne arătăm bucuroși de fericirea lor. Din proviziile pe care le transportaseră în barca cu motor au ieșit de toate, ore în șir, un prânz copios, vin, prăjituri, lichioruri. Nimeni nu s-a mai uitat nici măcar o dată în direcția mea, nimeni n-a zis vreun cuvânt nici măcar vag ironic referitor la mine. Doar când m-am îmbrăcat și am dat să plec, femeia cu burta mare a părăsit grupul și a venit spre mine. Mi-a întins o farfurioară cu o felie de prăjitură cu înghețată de culoarea zmeurei.

— Este ziua mea de naștere, a spus serioasă.

Am luat prăjitura chiar dacă n-aveam chef.

— La mulți ani, cât împliniți?

— Patruzeci și doi.

M-am uitat la pântecele ei, buricul bulbucat ca un ochi.

— Aveți o burtă destul de mare.

S-a arătat foarte încântată.

— E fată. Nu rămâneam însărcinată, și acum iată-ne.

— Cât mai aveți?

— Două luni. Cumnata mea a avut-o devreme pe a ei, eu a trebuit să aștept opt ani.

— Sunt lucruri care se întâmplă când trebuie să se întâmple. Mulțumesc și din nou la mulți ani.

Am dorit să-i dau farfurioara înapoi după două înghițituri, dar ei nu i-a păsat.

— Aveți copii?

— Două fete.

— Le-ați făcut devreme?

— Când am făcut-o pe prima, aveam douăzeci şi trei de ani.

— Sunt mari.

— Una are douăzeci şi patru, cealaltă douăzeci şi doi.

— Păreţi mai tânără. Cumnata mea zice că sigur n-aveţi mai mult de patruj' de ani.

— Am aproape patruzeci şi opt.

— Ferice de dumneavoastră că vă păstraţi aşa frumoasă. Cum vă cheamă?

— Leda.

— Neda?

— Leda.

— Pe mine mă cheamă Rosaria.

I-am întins farfurioara cu mai multă hotărâre, a luat-o.

— Eram un pic nervoasă mai devreme, m-am justificat împotriva voinţei mele.

— Marea, uneori, nu face bine. Sau vă faceţi griji din cauza fetelor?

— Întotdeauna îţi faci griji din cauza copiilor.

Ne-am luat rămas-bun, mi-am dat seama că Nina ne privea. Am traversat îmbufnată pădurea de pini, acum mă simţeam vinovată. Ce m-ar fi costat să mă mut la altă umbrelă, ceilalţi o făcuseră, chiar şi olandezii, eu de ce nu? Sentiment de superioritate, aroganţă. Autoapărare a lenevirii meditative, tendinţă cultă de a da lecţii de civilizaţie. Tâmpenii. Îi acordasem multă atenţie Ninei doar pentru că, fizic, mă simţeam mai apropiată de ea, în timp ce Rosaria, care era urâtă şi fără pretenţii, nu merita nici măcar o privire de-a mea. De câte ori o strigaseră probabil pe nume şi mie nu-mi păsase deloc. O ţinusem în afara razei mele vizuale, fără curiozitate, imagine anonimă de

femeie care-şi duce sarcina în mod vulgar. Iată ce eram, o superficială. Şi propoziţia aia: întotdeauna îţi faci griji din cauza copiilor. Spusă unei femei care mai are puţin să aducă unul pe lume: ce prostie. Mereu cuvinte dispreţuitoare sau sceptice sau ironice. Bianca îmi strigase odată printre lacrimi: te simţi mereu cea mai bună; şi Marta: de ce ne-ai născut dacă nu faci decât să te plângi de noi? Părţi de cuvinte, doar silabe. Vine întotdeauna momentul în care copiii tăi îţi spun cu tristă mânie *de ce mi-ai dat viaţă*, mergeam absorbită. Pădurea de pini avea nuanţe violet, era vânt. Am auzit trosnituri în urma mea, poate nişte paşi, m-am întors, tăcere.

Am continuat să merg. O lovitură m-a izbit în spinare, violentă, ca şi cum cineva m-ar fi lovit cu o minge de biliard. Am urlat de durere şi de uimire deopotrivă, m-am întors cu respiraţia tăiată, am văzut conul care se rostogolea în desiş, mare cât pumnul, nedesfăcut. Acum îmi bătea inima tare, mi-am frecat cu putere spinarea ca să scap de durere. Nu-mi recăpătam răsuflarea, m-am uitat la tufişurile din jur, la pinii de deasupra mea mişcaţi de vânt.

8.

Odată ajunsă acasă, m-am dezbrăcat, m-am studiat în oglindă. Aveam între omoplaţi o pată vineţie care semăna cu o gură, închisă la culoare pe margini, roşiatică în mijloc. Am încercat să ajung la ea cu degetele, mă durea. Când m-am uitat atent la cămaşă, am găsit urme lipicioase de răşină.

Ca să mă calmez, am hotărât să ies, să fac o plimbare, să mănânc în sat. Cum primisem lovitura? Am scormonit în

memorie, dar fără mari rezultate. N-am putut să decid dacă se aruncase în mine, premeditat, cu conul acela din vreun tufiş sau căzuse dintr-un copac. O lovitură neaşteptată, în fond, e doar uimire şi suferinţă. Când îmi imaginam cerul şi pinii, conul pica de sus; când mă gândeam la vegetaţie, la tufişuri, vedeam o linie orizontală, desenată, de proiectil, conul care tăia aerul până la spinarea mea.

Pe stradă era mulţimea de sâmbătă seara, persoane arse de soare, familii întregi, femei care împingeau cărucioare, taţi plictisiţi sau furioşi, perechi de tineri strâns îmbrăţişaţi sau de bătrâni care se ţineau de mână. Mirosul produselor autobronzante se combina cu cel al vatei de zahăr, al migdalelor prăjite. Durerea, ca un tăciune aprins înfipt între omoplaţi, nu-mi dădea voie să mă gândesc decât la ce se întâmplase, la nimic altceva.

Am simţit nevoia să le telefonez fiicelor mele, să le povestesc incidentul. A răspuns Marta, a început să vorbească aşa cum făcea ea, încontinuu, repezită şi exaltată. Am avut impresia că se temea mai mult decât de obicei s-o întrerup, să-i pun întrebări iscoditoare, să-i fac vreun reproş sau pur şi simplu să schimb tonul ei excesiv-vesel-sceptic într-unul serios care i-ar fi impus întrebări reale şi răspunsuri reale. Mi-a vorbit mult timp despre un party la care ea şi sora ei erau obligate să meargă n-am înţeles bine când, în seara aia sau a doua zi. Tatăl lor ţinea la asta, erau prieteni de-ai lui, nu doar colegi de universitate, dar şi oameni care lucrau în televiziune, persoane importante faţă de care el voia să facă impresie bună, să arate că, deşi nu avea încă cincizeci de ani, avea două fiice deja mari, bine educate, frumoase. A tot vorbit, s-a supărat la un moment dat pe vreme. Canada, a exclamat, este o ţară de nelocuit, atât

iarna, cât şi vara. Nu m-a întrebat deloc nici măcar cum mă simţeam, sau poate că m-a întrebat, dar nu mi-a dat şansa să-i răspund. Foarte posibil să nu-l fi menţionat deloc nici pe tatăl ei, am auzit eu asta în subtext. În conversaţiile cu fiicele mele aud deseori cuvinte sau propoziţii omise. Ele, uneori, se înfurie, îmi spun mama — n-am spus asta niciodată — tu o spui — ai inventat-o. Dar nu inventez nimic, îmi este de-ajuns să ascult, ce nu se rosteşte e mai elocvent decât ce se spune. În seara aceea, în timp ce Marta divaga turuind, o clipă m-am gândit că încă nu se născuse, că nu ieşise niciodată din burta mea, că stă în pântecele alteia, Rosaria spre exemplu, şi că urma să se nască având o altă înfăţişare, o altă capacitate de a reacţiona. Poate că era ceea ce-şi dorea în secret dintotdeauna, să nu fie fiica mea. Povestea nevrotic despre ea însăşi de pe un continent îndepărtat. Povestea despre păr, că trebuia să-l spele încontinuu pentru că nu-i stătea niciodată bine, despre stilistul care i-l distrusese, aşa că n-o să se ducă la party, n-o să iasă niciodată din casă dichisită în felul ăla, o să se ducă doar Bianca al cărei păr era superb şi-mi vorbea ca şi cum ar fi fost vina mea, n-o făcusem în aşa fel încât să poată să fie fericită. Proteste vechi. Am simţit-o frivolă, da, frivolă şi plicticoasă, plasată într-un punct prea îndepărtat de acest loc de pe faleză, seara, şi am pierdut-o. În timp ce se văicărea în continuare, m-am zgâit la durerea mea din spinare şi am văzut-o pe Rosaria, masivă, istovită, care mă urmărea prin pădurea de pini împreună cu gaşca de puşti şi rude şi se pitula, cu marele pântec la vedere aşezat ca o cupolă peste coapsele mari, şi mă indica drept ţintă. Când am întrerupt conversaţia, regretam deja că sunasem, mă simţeam mai agitată decât înainte, îmi bătea inima cu putere.

Trebuia să mănânc, dar restaurantele erau prea aglomerate, detest să fiu o femeie singură într-un restaurant sâmbăta. Am decis să iau ceva la barul de lângă casă. Am ajuns la el cu paşi molatici, m-am uitat prin geamul tejghelei: muşte zburau de colo-colo. Am luat două crochete din cartofi, o găluşcă prăjită umplută cu orez, o bere. În timp ce mâncam lipsită de orice chef, am auzit în spatele meu o şuşoteală de bătrâni într-un dialect foarte curat, jucau cărţi, se hlizeau, abia îi zărisem cu coada ochiului intrând. Am întors capul. La masa jucătorilor era Giovanni, omul bun la toate care mă întâmpinase când sosisem şi pe care apoi nu l-am mai văzut.

A lăsat cărţile pe masă, a venit lângă mine la tejghea. A spus chestii vagi, ce făceam, dacă mă acomodasem, cum mă simţeam în apartament, flecăreli. Dar mi-a vorbit tot timpul zâmbindu-mi complice, chiar dacă nu exista niciun motiv să surâdă în felul acela, ne văzuserăm o singură dată câteva minute şi nu se înţelegea în legătură cu ce puteam fi complici. Îşi menţinea un ton al vocii foarte scăzut, la fiecare cuvânt înainta cu câţiva centimetri spre mine, de două ori mi-a atins un braţ cu vârful degetelor, o dată a pus o mână plină de pete închise la culoare pe umărul meu. Când m-a întrebat dacă-mi putea fi de ajutor, a făcut-o aproape şoptindu-mi la ureche. Mi-am dat seama că tovarăşii lui de joc ne ţintuiau cu privirea în tăcere şi m-am simţit stânjenită. Erau de aceeaşi vârstă cu el, toţi în jur de şaptezeci de ani, păreau spectatori la teatru şi parcă asistau nevenindu-le să creadă la o scenă uluitoare. Când am terminat de mâncat, Giovanni i-a făcut un semn barmanului, ceva care însemna mă ocup eu, şi n-am reuşit nicicum să plătesc.

Am mulţumit, am ieşit în grabă şi abia după ce am trecut pragul am auzit râsetele răguşite ale jucătorilor, am înţeles că bărbatul acela se fălise probabil cu vreo intimitate în privinţa persoanei mele, o străină, că încercase să facă dovada acestui lucru etalând, cum le convenea celor prezenţi, un comportament prezent de mascul stăpân.

Ar fi trebuit să mă enervez, în schimb m-am simţit brusc mai bine. M-am gândit să intru înapoi în bar, să mă aşez lângă Giovanni şi să fiu în mod evident de partea lui la partida de cărţi, exact cum ar fi făcut o pupăză blondă într-un film cu gangsteri. Că doar ce era, în fond: un bătrân zvelt, care nu chelise, avea doar pielea pătată şi brăzdată de riduri adânci, irisul gălbui-închis şi o ceaţă imperceptibilă peste pupile. El îşi jucase rolul, acum mi l-aş fi jucat eu. I-aş fi vorbit la ureche, mi-aş fi frecat sânii de braţul lui, mi-aş fi pus bărbia pe umărul lui, spionându-i cărţile. Mi-ar fi rămas recunoscător pentru restul vieţii lui.

În schimb, m-am întors acasă şi am aşteptat pe terasă, în timp ce farul îşi trimitea loviturile lui ca de sabie, să mă cuprindă somnul.

9.

N-am închis ochii toată noaptea. Spinarea îmi zvâcnea inflamată, din tot satul s-au auzit până în zori muzică dată tare, zgomote de maşini, oameni strigându-se pe nume sau salutându-se.

Am rămas întinsă, dar tulburată, cu o senzaţie tot mai deplină de descompunere: Bianca şi Marta, dificultăţile

muncii mele, Nina, Elena, Rosaria, părinții mei, soțul Ninei, cărțile pe care le citeam, Gianni, fostul meu soț. În zori s-a lăsat o tăcere neașteptată și am adormit câteva ore.

M-am trezit la ora unsprezece, mi-am strâns în fugă lucrurile, m-am urcat în mașină. Dar era duminică, o duminică foarte caldă: am dat peste un trafic aglomerat, am găsit cu greu loc de parcare și am sfârșit într-o înghesuială mai cumplită decât cea din ziua precedentă, o mișcare continuă de tineri, bătrâni și copii încărcați cu bagaje care umpleau poteca din pădurea de pini și făceau orice ca să-și ocupe cât mai repede bucățica de nisip, marea.

Gino, copleșit de fluxul continuu de vilegiaturiști, s-a ocupat puțin de mine, mi-a făcut doar un semn de salut. Rămasă în costum de baie, m-am întins la umbră rapid, cu burta în sus ca să ascund vânătaia de pe spate, și mi-am pus ochelarii de soare, mă durea capul.

Plaja era ticsită. Am căutat-o din priviri pe Rosaria, n-am văzut-o, clanul părea răspândit, amestecat prin mulțime. Doar uitându-mă cu atenție, am reușit să-i identific pe Nina și soțul ei care se plimbau pe țărm.

Ea purta un bikini albastru, mi s-a părut din nou foarte frumoasă, se mișca în același fel natural elegant, chiar dacă în acel moment accentua fiecare silabă cu impetuozitate; el, fără maiou, era mai durduliu decât sora lui, Rosaria, cu pielea albă nearsă de soare, cu gesturi măsurate, cu un lanț de aur cu un crucifix pe pieptul păros și, trăsătură care mi s-a părut respingătoare, o burtă mare, împărțită în două jumătăți umflate de carne de o cicatrice profundă care se întindea de la marginea slipului până la stern.

M-a uimit absența Elenei, era prima oară când nu le vedeam pe mamă și pe fiică împreună. Dar apoi mi-am

dat seama că fetița e la doi pași de mine, singură, stând pe nisip la soare, cu pălăria nouă a mamei pe cap, jucându-se cu păpușa. Am observat că ochiul ei era și mai roșu, din când în când își lingea cu vârful limbii mucii care-i curgeau din nas.

Cu cine semăna. Acum că-l văzusem și pe tatăl ei, mi se părea că pot distinge la ea trăsăturile ambilor părinți. Te uiți la un copil și imediat începe jocul asemănărilor, e graba de a-l închide în perimetrul cunoscut al părinților. De fapt e doar materie vie, al nu se știe câtelea trup întâmplător rezultat din lungi înlănțuiri de corpuri. Inginerie — natura este deja inginerie, și cultura e, știința urmează la rând, doar haosul nu este inginer — și deopotrivă necesitate furibundă a reproducerii. Pe Bianca o dorisem, un fiu este dorit cu o opacitate animalică întărită de convingerile curente. Rămăsesem însărcinată imediat, aveam douăzeci și trei de ani, tatăl ei și cu mine eram în toiul unei lupte dure pentru a rămâne amândoi să muncim la universitate. El a reușit, eu nu. Un corp de femeie face o mie de lucruri diferite, se ostenește, aleargă, studiază, își imaginează, inventează, se sleiește și, între timp, sânii se măresc, labiile se umflă, carnea pulsează de o viață armonioasă care e a ta, viața ta, dar își croiește drum în altă direcție, se îndepărtează de tine, deși locuiește în burta ta, veselă și greoaie, savurată ca un impuls vorace și totuși dezgustător, ca prinderea unei insecte veninoase într-o venă.

Viața ta vrea să devină a altcuiva. Bianca a fost împinsă afară, s-a împins afară, dar — toți credeau asta, în jurul nostru, și o credeam și noi — nu putea crește singură, prea tristă, era nevoie de un frate, o soră să-i țină companie. De aceea, imediat după ea, obedientă, am planificat, da,

exact cum se spune, *am planificat*, să-mi crească în pântece și Marta.

Astfel, la douăzeci și cinci de ani orice alt joc pentru mine se încheiase. Tatăl lor alerga prin lume, ocaziile i se iveau una după alta. Nu avea nici măcar timp să vadă cum trebuie ce fusese copiat din corpul lui, cum se terminase reproducerea. Abia se uita la cele două fete, dar spunea cu duioșie autentică: seamănă leit cu tine. Gianni este un bărbat amabil, fiicele noastre țin la el. Nu s-a ocupat aproape deloc de ele, dar când a fost nevoie, a făcut tot ce putea, chiar și acum face tot ce poate. În general, copiii îl plac. Dacă ar fi aici, n-ar sta cu mine, pe patul pliant, ci s-ar duce să se joace cu Elena, s-ar simți dator să facă asta.

Eu nu. Mă uitam la fetiță, dar s-o văd așa, singură și totuși cu toți strămoșii prinși în carnea ei, mă încerca un sentiment similar cu repulsia, chiar dacă nu știam exact ce-mi repugna. Micuța se juca cu păpușa. Îi vorbea, dar nu ca unei marionete jumulite, cu țeasta jumătate blondă, jumătate cheală. Cine știe ce figură îi atribuia. Nani, îi spunea, Nanuccia, Nanicchia, Nennella. Era un joc afectuos. O săruta cu putere pe față, atât de puternic, încât aproape că plasticul părea să se umfle de la suflarea ieșită pe gură a acelei iubiri gazoase, vibrante, toată iubirea de care era capabilă. O săruta pe pieptul dezgolit, pe spate, pe pântece, peste tot, cu gura deschisă voind parcă s-o mănânce.

Am întors privirea, la jocurile copiilor nu te uiți. Dar am făcut-o din nou. Nani era o păpușă urâtă, veche, avea pe față și pe corp urme de pix. Totuși, în momentele acelea emana o forță vie. Acum ea o săruta pe Elena tot mai frenetic. Îi dădea niște pupături hotărâte pe obraji, își așeza buzele de plastic pe buzele ei, îi săruta pieptul gingaș, burta

un pic umflată, își apăsa capul pe costumașul verde. Fetița și-a dat seama c-o priveam. Mi-a zâmbit cu o privire semiopacă și a strâns, cumva provocator, capul păpușii între picioare, cu amândouă mâinile. Copiii au astfel de jocuri, asta se știe, apoi uită de ele. M-am ridicat. Soarele ardea, eram foarte transpirată. Vântul nu adia deloc, la orizont se ridica o pâclă cenușie. M-am dus să fac o baie.

Din apă, plutind leneș prin mulțimea de duminică, i-am văzut pe Nina și pe soțul ei care discutau în continuare. Ea protesta dintr-o cauză oarecare, el asculta. Apoi bărbatul a părut plictisit de pălăvrăgeli, i-a spus ceva clar, dar fără să-și piardă cumpătul, cu calm. Probabil c-o iubea mult, m-am gândit. A lăsat-o pe mal și s-a dus să converseze cu cei care, cu o zi înainte, veniseră cu barca cu motor. În mod evident, ei erau obiectul disputei. Așa se întâmpla mereu, o știam din experiență: mai întâi petrecerea, prietenii, rudele, toți dragi unii altora; apoi certurile cauzate de prezența prea multor persoane, vechi resentimente care explodează. Nina nu-i mai suporta pe oaspeți și iată că soțul îi alunga. În scurt timp, bărbații, femeile de o bogăție neplăcută, copiii obezi au părăsit, într-o ordine aleatorie, umbrelele clanului, și-au încărcat lucrurile în barca cu motor și soțul Ninei a dorit să-i ajute personal, poate ca să grăbească plecarea. S-au îndepărtat între sărutări și îmbrățișări așa cum veniseră, dar niciunul nu s-a dus s-o salute pe Nina. Ea, pe de altă parte, s-a îndepărtat pe malul mării cu capul în pământ, ca și cum n-ar fi suportat să-i aibă în fața ochilor nici măcar un minut în plus.

Am înotat mult ca să las în urma mea mulțimea de duminică. Apa mării mi-a tonifiat spatele, durerea m-a lăsat sau mi s-a părut că mă lasă. Am rămas în apă îndelung,

până când am văzut că mi se încreţesc buricele degetelor şi am început să tremur de frig. Mama, când băga de seamă că ajungeam în stadiul ăla, mă trăgea afară din apă urlând. Mă vedea clănţănind din dinţi şi se enerva şi mai tare, mă smucea, mă acoperea din cap până-n picioare cu un prosop, ştergându-mă cu o asemenea energie, cu o asemenea violenţă, încât nu înţelegeam dacă era într-adevăr îngrijorare pentru sănătatea mea sau furie mocnită mult timp, o ferocitate care-mi jupuia pielea.

Am întins cearşaful de plajă pe nisipul încins şi m-am lungit pe el. Cât îmi place nisipul cald după ce corpul meu a îngheţat de frig în mare. Am privit spre locul unde mai devreme era Elena. Rămăsese doar păpuşa, dar într-o poziţie chinuită, cu braţele desfăcute larg, picioarele îndepărtate, întinsă pe spate, dar cu capul pe jumătate îngropat în nisip. Se vedea nasul, un ochi, jumătate de ţeastă. Căldura plăcută şi noaptea albă m-au făcut să adorm.

10.

Am dormit un minut, zece. Când m-am trezit, m-am ridicat în picioare ameţită. Am văzut că cerul devenise alb, un alb de plumb cald. Aerul era nemişcat, mulţimea sporise, era o hărmălaie produsă de muzică şi de fiinţe umane. În acea îngrămădeală duminicală, ca printr-un fel de chemare secretă, prima persoană care mi-a sărit în ochi a fost Nina.

I se întâmpla ceva. Se mişca încet printre umbrele, nesigură, i s-a tăiat respiraţia. Şi-a întors capul dintr-o parte în alta, aproape brusc, ca o pasăre vigilentă. Şi-a spus nu

se ştie ce sieşi, de unde mă aflam nu puteam auzi, apoi a alergat spre soţul ei care stătea pe un şezlong sub umbrelă.

Bărbatul a sărit în picioare, a privit în jur. Bătrânul încruntat l-a tras de un braţ, el s-a smucit, s-a apropiat de el Rosaria. Toate rudele, mari şi mici, au început să privească de jur împrejur ca şi cum ar fi fost un singur corp, apoi s-au mişcat, s-au împrăştiat.

Au început strigătele: Elena, Lenuccia, Lena. Rosaria s-a dus cu paşi scurţi, dar rapizi spre mare ca şi cum ar fi avut nevoie urgentă să facă baie. M-am uitat la Nina. Avea nişte mişcări fără sens, îşi atingea fruntea, mai întâi o lua la dreapta, apoi brusc se întorcea spre stânga. Era ca şi cum din adâncul viscerelor ceva îi aspira viaţa de pe chip. Pielea i-a devenit galbenă, ochii foarte agitaţi erau înnebuniţi de nelinişte. Nu găsea fetiţa, o pierduse.

Va apărea, m-am gândit, aveam experienţă cu rătăcirile. Mama spunea că nu făceam decât să mă pierd când eram mică. Într-o clipă dispăream, cineva trebuia să alerge la complex şi să ceară să se anunţe la difuzor cum arătam, că mă numeam aşa şi pe dincolo, iar ea, între timp, începea să aştepte lângă casierie. Nu-mi aminteam nimic despre acele dispariţii ale mele, aveam alte lucruri în memorie. Mă temeam că aceea care se va pierde era mama, trăiam cu neliniştea că n-o s-o mai pot găsi. Îmi aminteam însă clar când am pierdut-o pe Bianca. Alergam pe plajă cum făcea Nina acum, dar o aveam pe Marta în braţe care urla. Nu ştiam ce să fac, eram singură cu cele două micuţe, soţul meu era în străinătate, nu cunoşteam pe nimeni. Un copil, da, înseamnă un vârtej de nelinişti. Îmi rămăsese întipărit în minte cum căutam cu privirea în toate părţile mai puţin spre mare, nici nu îndrăzneam să mă uit la apă.

Mi-am dat seama că Nina făcea la fel. Scotocea pretutindeni, dar întorcea cu disperare spatele mării, şi atunci am simţit o emoţie neaşteptată, mi-a venit să plâng. Din acel moment n-am mai reuşit să stau deoparte, am considerat insuportabil că mulţimii de pe plajă nici măcar nu-i păsa de căutarea frenetică a napolitanilor. Sunt zvâcnituri pe care niciun grafic nu le poate reproduce, o mişcare e luminoasă, cealaltă neagră. Ei care păreau atât de autonomi, atât de dominatori, mi s-au părut fragili. Am admirat-o pe Rosaria, singura care scruta marea cu privirea. Se mişca cu pântecele ei imens, făcând paşi rapizi, dar scurţi, pe mal. M-am ridicat atunci, m-am dus la Nina, i-am atins braţul. Ea s-a întors brusc, cu o mişcare de şarpe, a ţipat *ai găsit-o*, mi-a vorbit cu *tu* ca şi cum ne-am fi cunoscut, chiar dacă nu ne adresaserăm niciun cuvânt.

— Are pe cap pălăria ta, va fi găsită, o vom vedea uşor, i-am spus.

M-a privit nesigură, apoi a făcut semn că da, a alergat în direcţia în care dispăruse soţul ei. Alerga ca o tânără atletă în competiţie cu soarta cea bună sau rea.

Eu am pornit în direcţia opusă, de-a lungul primului şir de umbrele, cu paşi lenţi. Mi se părea că sunt Elena, sau Bianca atunci când se pierduse, dar poate că eram doar eu însămi mică, revenindu-mi din uitare. Fetiţa care se pierde în mulţimea de pe plajă vede fiecare lucru neschimbat şi totuşi nu recunoaşte nimic. Îi lipseşte simţul orientării, ceva ce înainte îi făcea pe vilegiaturişti şi umbrelele lor uşor de recunoscut. Fetiţa simte exact unde era şi totuşi nu ştie unde este. Fetiţa priveşte în jurul ei cu ochi înspăimântaţi şi vede că marea e marea, plaja e plaja, lumea e lumea, vânzătorul de cocos proaspăt e chiar vânzătorul de cocos

proaspăt. Totuși, fiecare lucru și fiecare persoană îi sunt străine și atunci plânge. Adultului necunoscut care o întreabă ce s-a întâmplat, de ce plânge, nu-i spune că s-a pierdut, îi spune că n-o mai găsește pe mama. Bianca plângea când o găsiseră, când mi-au adus-o înapoi. Plângeam și eu, de fericire, de ușurare, dar între timp urlam furioasă — ca mama mea — din cauza greutății zdrobitoare a responsabilității, a legăturii care te sugrumă, și o smuceam pe prima mea născută cu brațul liber, urlam: o să mi-o plătești, Bianca, vezi tu acasă, să nu te mai îndepărtezi niciodată — niciodată.

Am mers o vreme căutând printre copiii singuri, în grup, în brațele adulților. Mă simțeam zăpăcită, mi-era un pic greață, dar încercam să fiu atentă. Am văzut, în sfârșit, pălăria de paie, am simțit o emoție puternică. De departe părea abandonată pe nisip, în schimb sub ea era Elena. Stătea așezată la un metru de apă, oamenii treceau pe lângă ea fără s-o bage în seamă, plângea, un șuvoi lent de lacrimi silențioase. Nu mi-a spus c-o pierduse pe mama, mi-a spus că pierduse păpușa. Era disperată.

Am luat-o în brațe, m-am întors cu pași alerți spre complex. M-am intersectat cu Rosaria care aproape că mi-a smuls-o cu o furie entuziastă, a țipat de bucurie, i-a făcut semne cumnatei. Nina ne-a văzut, și-a văzut fiica, a venit în fugă. Au venit în fugă și soțul ei, toți, unii de pe dunele de nisip, alții de la complex, alții de pe mal. Fiecare membru al familiei voia s-o sărute, s-o îmbrățișeze, s-o atingă pe Elena, chiar dacă ea era în continuare disperată, și să facă o satisfacție personală din pericolul de care scăpase.

M-am retras, m-am întors la umbrelă, am început să-mi strâng lucrurile chiar dacă nu era nici ora două după-amiaza. Nu-mi plăcea că plânsul Elenei continua. Am

văzut că grupul o sărbătorea, femeile au luat-o din braţele mamei ei şi şi-au trecut-o de la una la alta ca să încerce s-o liniştească, dar fără succes, fetiţa era imposibil de consolat.

Nina a venit lângă mine. Imediat a venit şi Rosaria, părea mândră că fusese prima care stabilise o relaţie cu mine, că fusesem atât de importantă.

— Voiam să vă mulţumesc, a spus Nina.

— A fost o sperietură zdravănă.

— Am simţit că mor.

— Fiica mea s-a pierdut chiar într-o duminică de august, cu aproximativ douăzeci de ani în urmă, dar eu nu vedeam nimic, angoasa te orbeşte. În astfel de cazuri, străinii sunt mai de folos.

— Bine că eraţi aici, se întâmplă multe lucruri urâte, a spus Rosaria.

Apoi, în mod evident, privirea i-a căzut pe spatele meu, fiindcă a exclamat cu oroare:

— Sfântă Fecioară, ce-aţi păţit aici la spate, ce a fost?

— Un con, în pădurea de pini.

— Ce urât e, nu v-aţi dat cu nimic?

S-a dus să ia o alifie de-a ei, a spus că făcea minuni. Nina şi cu mine am rămas singure, auzeam ţipetele insistente ale fetiţei.

— Nu se linişteşte, am spus.

Nina a zâmbit.

— E o zi urâtă: am găsit-o pe ea şi s-a pierdut păpuşa.

— O s-o găsiţi.

— Sigur, dacă n-o găsim, ce facem, mi se îmbolnăveşte.

Am simţit, brusc, ceva rece pe spate, Rosaria venise pe tăcute în spatele meu şi deja întindea alifia ei.

— Cum e?

— Bine, mulțumesc.

A continuat cu o delicatețe grijulie. Când a terminat, mi-am pus rochia peste costum, mi-am luat geanta.

— Pe mâine, am spus, grăbită să plec.

— O să vedeți că deja diseară n-o să mai aveți nimic.

— Da.

M-am uitat încă o clipă la Elena care se zvârcolea și se răsucea în brațele tatălui ei, strigându-le alternativ pe mamă și pe păpușă.

— Să mergem, i-a spus Rosaria cumnatei, să-i găsim păpușa, că nu mai pot s-o aud cum zbiară.

Nina mi-a făcut un semn de salut, a fugit spre fetița ei. Rosaria, în schimb, a început imediat să întrebe copiii și părinții, scotocind între timp fără să ceară voie printre jucăriile îngrămădite sub umbrele.

Am urcat dunele, am intrat în pădurea de pini, dar și acolo mi s-a părut că aud urletele fetiței. Eram zăpăcită, mi-am dus o mână la piept ca să-mi calmez inima care bătea cu putere. Luasem eu păpușa, era în geantă.

11.

În timp ce conduceam spre casă m-am liniștit. Am descoperit că nu reușeam să-mi amintesc momentul precis al unei acțiuni pe care acum o consideram caraghioasă, caraghioasă pentru că era lipsită de sens. Mă simțeam în pielea cuiva care constată un pic speriată, un pic amuzată: ia te uită ce mi s-a întâmplat.

Probabil că avusesem un val din acelea de milă care mă apucau încă de când eram mică, fără vreun motiv evident,

față de persoane, animale, plante, lucruri. Explicația mi-a plăcut, mi s-a părut că face aluzie la ceva mai intrinsec nobil. Fusese un impuls irațional de a salva, m-am gândit. Nena, Nani, Nennella sau cum o chema. Am văzut-o abandonată în nisip, răvășită, cu fața pe jumătate acoperită ca și cum era pe cale să se sufoce, și am tras-o de-acolo. O reacție infantilă, nimic special, nu creștem niciodată cu adevărat. Am hotărât că a doua zi o s-o restitui. O să mă duc pe plajă foarte devreme, o s-o vâr în nisip chiar în locul unde o abandonase Elena, o să fac în așa fel încât s-o găsească ea însăși. O să mă joc un pic cu fetița și apoi o să spun ce-i aici, uite, hai să săpăm. M-am simțit aproape fericită.

Acasă am golit geanta de costume și cearșafuri și creme, dar am lăsat păpușa în ea ca să fiu sigură, a doua zi, că n-o uit. Am făcut duș, am spălat costumele, le-am pus la uscat. Mi-am pregătit și o salată pe care am mâncat-o pe terasă privind marea, spuma din jurul limbilor de pământ stâncos de lavă, alinierea norilor negri care părăseau orizontul. Apoi, pe neașteptate, mi s-a părut că am făcut ceva urât, fără intenție, dar urât. Un gest precum cele din timpul somnului, când te răsucești în pat și răstorni lampa de pe noptieră. Mila n-are legătură cu asta, m-am gândit, n-a fost vorba de un sentiment generos. M-am simțit ca o picătură care alunecă pe o frunză după ploaie, târâtă de o mișcare în mod clar inevitabilă. Acum încerc să găsesc justificări, dar nu există. Mă simt confuză, lunile ușoare poate că s-au terminat deja, mă tem că revin gânduri prea rapide, imagini învolburate. Marea e pe cale să devină o fâșie violet, s-a stârnit vântul. Ce schimbătoare e vremea, temperatura a scăzut brusc. Elena încă plânge pe plajă, Nina e disperată, Rosaria a răscolit milimetru cu milimetru plaja, clanul s-o războ

deja cu toţi vilegiaturiştii. A zburat un şervet de hârtie, am strâns masa, pentru prima oară după multe luni m-am simţit singură. Am văzut departe, pe mare, perdele de ploaie întunecată curgând jos din nori.

Vântul, în decurs de câteva minute, devenise puternic, cu vuiete lungi atingea clădirea şi sufla în casă praf, frunze uscate, insecte moarte. Am închis uşa terasei, am luat geanta, m-am aşezat pe micul divan din faţa ferestrelor imense. Nu reuşeam să-mi păstrez neschimbate nici măcar intenţiile. Am scos păpuşa, am răsucit-o perplexă în mâini. Nu avea haine, cine ştie pe unde le abandonase Elena. Era mai grea decât crezusem, avea probabil apă în ea. Puţinul păr blond îi ieşea din ţeastă în mici smocuri la distanţă unul de altul. Obrajii îi erau prea umflaţi, avea nişte ochi albaştri tâmpi şi buze mici cu o gaură neagră la mijloc. Bustul era lung, burta proeminentă, între picioarele grase şi scurte abia se vedea o linie verticală care continua între fesele late.

Mi-ar fi plăcut s-o îmbrac. Mi-a venit ideea să-i cumpăr nişte haine, o surpriză pentru Elena, ca o compensaţie. Ce înseamnă o păpuşă pentru o fetiţă. Avusesem una cu un păr frumos buclat, mă ocupam mult de ea, n-o pierdusem niciodată. O chema Mina, mama spunea că eu îi pusesem numele. Mina, *mammina*[1]. *Mammuccia*, mi-a venit în minte, un sinonim pentru păpuşă care nu se mai foloseşte de mult. Să te joci cu *mammuccia*. Mama îmi permisese foarte rar să mă joc cu corpul ei. Se enerva imediat, nu-i plăcea să facă pe păpuşa. Râdea, se eschiva, se înfuria. O enerva s-o pieptăn, să-i pun panglici, să-i spăl faţa şi urechile, s-o dezbrac, s-o îmbrac la loc.

---

1 Mamă tânără sau soră mai mare.

Eu în schimb nu. Mare fiind, m-am străduit să nu uit niciodată suferința de a nu putea mânui părul, fața, corpul mamei mele. De aceea am fost, răbdătoare, păpușa Biancăi, în primii ei ani de viață. Ea mă târa sub masa din bucătărie, era refugiul nostru, mă punea să mă întind. Eram foarte obosită, îmi amintesc: Marta nu închidea ochii noaptea, dormea un pic doar ziua, iar Bianca era permanent în picioarele mele plină de pretenții, nu voia să meargă la grădiniță, de fiecare dată când reușeam s-o las acolo se îmbolnăvea, complicându-mi și mai mult existența. Totuși încercam să-mi păstrez firea, voiam să fiu o mamă bună. Mă întindeam pe podea, mă lăsam îngrijită ca și cum aș fi fost bolnavă. Bianca îmi dădea medicamentele, mă spăla pe dinți, mă pieptăna. Uneori adormeam, dar ea era mică, nu știa să folosească pieptenele, când îmi smulgea părul tresăream trezindu-mă. Simțeam cum îmi lăcrimează ochii de durere.

Eram atât de dezolată în acei ani. Nu mai reușeam să studiez, mă jucam fără bucurie, îmi simțeam corpul neînsuflețit, lipsit de dorințe. Când Marta începea să urle în cealaltă cameră, pentru mine era aproape o eliberare. Mă ridicam întrerupând nepoliticos joaca Biancăi, dar mă simțeam nevinovată, nu eu mă scăpam de fiica mea, a doua mea născută mă smulgea de lângă prima. Trebuie să mă duc la Marta, mă întorc imediat, așteaptă. Ea începea să plângă.

Într-un moment de sentiment generalizat de inadecvare am decis să i-o dau pe Mina Biancăi, mi s-a părut un gest frumos, un mod de a-i calma invidia față de sora ei mai mică. Așa că am dat de păpușa veche dintr-o cutie de carton pusă pe dulap și i-am zis Biancăi: vezi, o cheamă Mina, asta e păpușa mamei de când era mică, ți-o fac cadou. Credeam

c-o s-o iubească, mi se părea sigur c-o să i se dedice cum mi se dedica mie când se juca. Dar a lăsat-o imediat deoparte, Mina nu-i plăcea. Prefera o păpuşă urâtă de cârpă cu un păr din fire de lână galbenă, i-o adusese cadou tatăl ei când s-a întors cine ştie de unde. M-am simţit foarte dezamăgită.

Într-o zi, întâmplarea a făcut că Bianca se juca pe balcon, era un loc care-i plăcea mult. O lăsam acolo cum venea primăvara, nu aveam timp s-o scot afară, dar voiam să stea la aer şi la soare, chiar dacă de pe stradă se auzeau zgomotele traficului şi se simţea un miros puternic de gaz de la ţevile de eşapament. Nu reuşisem să deschid o carte de luni de zile, eram stoarsă şi nervoasă, banii nu ajungeau niciodată, dormeam foarte puţin. Am găsit-o pe Bianca aşezată pe Mina, ca şi cum ar fi fost un scaun, timp în care se juca cu păpuşa ei. I-am spus să se ridice imediat, nu trebuia să-mi strice un lucru din copilăria mea, era într-adevăr foarte rea şi nerecunoscătoare. I-am spus chiar nerecunoscătoare şi am ţipat, mi se pare că am urlat că făcusem o greşeală dăruindu-i-o, era păpuşa mea, mi-o luam înapoi.

Câte lucruri li se spun şi li se fac copiilor în intimitatea caselor. Bianca avea deja un caracter rece, aşa a fost mereu, îşi reprima anxietăţile şi sentimentele. A rămas aşezată pe Mina, a zis doar, silabisind cuvintele cum face şi astăzi când vrea să-şi exprime dorinţele ca şi cum ar fi ultimele: nu, e a mea. Atunci am îmbrâncit-o cu răutate, era o fetiţă de trei ani, dar în acel moment mi s-a părut mai mare, mai puternică decât mine. I-am smuls-o pe Mina şi ea, în sfârşit, a căpătat o privire înspăimântată. Am băgat de seamă că-i scosese toate hainele, şi pantofiorii, şi şosetele, o murdărise din cap până-n picioare cu carioci. Un dezastru remediabil, dar mie mi s-a părut că nu se mai poate repara. Totul, în

anii aceia, mi se părea că nu se mai poate remedia, inclusiv eu însămi. Am aruncat păpușa peste gratiile balconului.

Am văzut-o zburând spre asfalt și am simțit o bucurie plină de cruzime. Mi s-a părut, în timp ce plutea în gol, o ființă respingătoare. Am rămas sprijinită de gratii nu știu cât timp ca să mă uit la mașinile care treceau peste ea măcelărind-o. Apoi mi-am dat seama că se uita și Bianca, în genunchi, cu fruntea lipită de barele de la balcon. Atunci am luat-o în brațe, ea s-a lăsat supusă. Am sărutat-o îndelung, am strâns-o la piept ca și cum aș fi vrut s-o integrez din nou în corpul meu. Mă doare, mama, mă doare. Am lăsat păpușa Elenei pe divan, pe spate, cu burta în sus.

Furtuna ajunsese rapid pe continent, foarte violentă, cu multe fulgere orbitoare și tunete care păreau niște explozii ale unor mașini pline cu trotil. Am alergat să închid ferestrele în dormitor înainte să se inunde totul, am aprins lampa de pe noptieră. M-am întins pe pat, am aranjat pernele pe tăblie și am început să studiez cu energie, umplând pagini după pagini cu notițe.

A citi, a scrie, acesta a fost mereu modul meu de a mă liniști.

12.

O lumină roșiatică mi-a distras atenția de la muncă, se oprise ploaia. Am dedicat un pic de timp machiajului și alegerii hainelor, pentru că voiam să am un aspect îngrijit, de doamnă decentă, perfect aranjată. Am ieșit.

Promenada duminicală era mai puțin aglomerată și gălăgioasă decât cea de sâmbătă, îmbulzeala nemaipomenită

a sfârșitului de săptămână începea să se risipească. M-am plimbat puțin pe faleză, apoi m-am îndreptat spre un restaurant de lângă piața acoperită. M-am intersectat cu Gino, era în ținuta cu care-l vedeam mereu pe plajă, poate că se întorcea chiar de acolo. Mi-a făcut un semn respectuos de salut, voia să treacă mai departe, dar eu m-am oprit și atunci a fost constrâns să se oprească și el.

Simțeam nevoia să-mi aud vocea, s-o controlez cu ajutorul glasului altcuiva. L-am întrebat de furtună, ce se întâmplase pe plajă. A zis că fusese un vânt puternic, o furtună cu apă și vânt, multe umbrele fuseseră smulse. Lumea fugise să se adăpostească pe platforma complexului, în bar, dar mulțimea era excesivă, cei mai mulți cedaseră, plaja se golise.

— Bine că ați plecat devreme.

— Îmi plac furtunile.

— S-ar fi distrus cărțile și caietele.

— Cartea ta s-a udat?

— Un pic.

— Ce studiezi?

— Drept.

— Cât mai ai?

— Sunt în urmă, am pierdut timpul. Predați la universitate?

— Da.

— Ce anume?

— Literatură engleză.

— Am văzut că știți multe limbi.

Am râs.

— Nu știu nimic cu adevărat bine, și eu am pierdut timpul. La universitate muncesc douăsprezece ore pe zi și sunt sclava tuturor.

Ne-am plimbat un pic, m-am relaxat. Am vorbit de una şi de alta ca să-l fac să se simtă în largul lui şi între timp mă vedeam din afară, eu îmbrăcată ca o doamnă bine, el murdar de nisip, în pantaloni scurţi, maiou, papuci de plajă. Eram amuzată şi un pic bucuroasă, dacă m-ar fi văzut Bianca şi Marta, aş fi fost luată la mişto ani întregi.

Sigur era de vârsta lor: fiul cuiva, un corp subţire şi agitat de care să ai grijă. Aşa erau tinerele trupuri bărbăteşti care-mi plăcuseră ca adolescentă, înalte, subţiri, tuciurii ca prietenii Martei, nu mici, blonzi, un pic bondoci şi grăsani ca logodnicii Biancăi, mereu un pic mai mari decât ea, cu vinele albastre, la fel ca ochii. Dar i-am îndrăgit pe toţi primii logodnici ai fiicelor mele, îi premiam cu o afecţiune exagerată. Voiam să-i recompensez, poate, pentru că le recunoscuseră frumuseţea, calităţile şi, astfel, le eliberaseră de angoasa că sunt urâte, de certitudinea că nu au putere de seducţie. Sau voiam să-i premiez fiindcă, în mod providenţial, mă salvaseră şi pe mine de proaste dispoziţii şi conflicte şi văicăreli şi încercări de a le linişti: sunt urâtă, sunt grasă; dar şi eu mă simţeam urâtă şi grasă la vârsta voastră; nu, tu nu erai urâtă şi grasă, tu erai frumoasă; şi voi sunteţi frumoase, nici nu băgaţi de seamă cum se uită la voi; nu se uită la noi, se uită la tine.

Spre cine erau îndreptate privirile pline de dorinţă. Când Bianca avea cincisprezece ani şi Marta treisprezece, eu aveam mai puţin de patruzeci de ani. Trupurile lor de fetiţe s-au maturizat aproape deodată. O scurtă vreme am crezut în continuare că privirile bărbaţilor pe stradă erau îndreptate spre mine, cum se întâmpla de douăzeci şi cinci de ani, era de-acum un obicei să le întâmpin, să le suport. Apoi mi-am dat seama că alunecau obscen peste mine ca

să se oprească asupra lor şi m-am alarmat, m-am bucurat, mi-am zis, în cele din urmă, cu ironică melancolie: tocmai se încheie un anotimp.

Totuşi, am început să-mi acord mai multă atenţie, ca şi cum aş fi voit să-mi păstrez corpul cu care eram obişnuită, să evit să dispară. Când veneau acasă prietenii celor două fete, încercam să arăt cât mai bine ca să-i primesc. Îi vedeam puţin, când intrau, când plecau, luându-şi rămas-bun jenaţi, şi totuşi eram foarte atentă la înfăţişarea mea, la comportament. Bianca îi trăgea după ea în camera ei, Marta într-a ei, rămâneam singură. Îmi doream ca fiicele mele să fie iubite, nu suportam să nu fie, mă speria posibila lor nefericire; dar senzualitatea neaşteptată care emana dinspre ele era violentă, lacomă, şi simţeam că forţa de atracţie a corpurilor lor parcă mi-ar fi fost sustrasă mie. Aşa că eram fericită când îmi spuneau râzând că tinereii mă consideraseră o mamă tânără şi atrăgătoare. Mi se părea, pentru câteva minute, că toate cele trei corpuri ajunseseră la o înţelegere plăcută.

Odată poate că m-am purtat exagerat de frivol cu un prieten de-al Biancăi, un băiat de cincisprezece ani mereu încruntat, aproape mut, cu un aer murdar şi suferind. Când a plecat, am strigat-o pe fiica mea, a apărut în camera mea, mai întâi ea şi apoi, din curiozitate, Marta:

— I-a plăcut prietenului tău prăjitura?

— Da.

— Ar fi trebuit să pun ciocolată, dar n-am avut timp, rămâne pe data viitoare.

— Data viitoare a zis dacă i-o sugi.

— Bianca, cum vorbeşti?

— El a zis aşa.

— N-a zis aşa.

— Așa a zis.

Am cedat treptat. M-am disciplinat să fiu prezentă numai dacă mă voiau acolo și să am glas numai dacă-mi cereau să vorbesc. Asta pretindeau de la mine și asta le-am oferit. Ce voiam eu de la ele, asta n-am înțeles niciodată, nici măcar acum nu știu.

L-am privit pe Gino, m-am gândit: o să-l întreb dacă-mi ține companie la cină. M-am gândit și la asta: o să inventeze o scuză, o să-mi zică nu, asta e. În schimb, a zis doar atât, dar timid:

— Ar trebui să mă duc să fac un duș, să pun ceva pe mine.

— E bine așa.

— N-am nici măcar portofelul.

— Ești invitatul meu.

Gino s-a străduit să facă conversație pe toată durata cinei, a încercat chiar și să mă facă să râd, dar nu prea aveam nimic în comun. Știa că trebuia să întrețină discuția între două îmbucături, știa că trebuie să evite tăcerile prea lungi și a făcut tot ce a putut, s-a avântat pe căile cele mai diferite ca un animal rătăcit.

Despre el nu prea avea nimic de spus, a încercat să mă facă pe mine să vorbesc. Dar punea întrebări seci și-i citeam în privire că nu avea un interes real pentru răspunsurile mele. Deși încercam să-l ajut, nu reușeam să fac ca subiectele de discuție să nu se epuizeze rapid.

L-a interesat mai întâi ce studiam, i-am răspuns că pregăteam cursul pentru anul următor.

— Despre ce?

— *Olivia.*

— Ce e asta?

— O narațiune.

— E lungă?

Îi plăceau examenele scurte, era foarte supărat pe profesorii care te împovărează cu cărți de studiat ca să arate că examenul lor este important. Avea dinți foarte albi și mari, niște buze pline. Ochii erau mici, aproape niște crăpături. Gesticula mult, râdea. Nu știa nimic despre Olivia, nimic despre ce mă pasiona. La fel ca fiicele mele, care, crescând, s-au ținut, cu prudență, departe de treburile mele, urmaseră studii științifice, fizică, la fel ca tatăl lor.

Am vorbit un pic despre ele, extrem de bine, dar cu nuanțe ironice. În cele din urmă, am revenit, încet, încet, la puținele lucruri pe care le aveam în comun: plaja, complexul, angajatorul lui, vilegiaturiștii. Mi-a vorbit despre străini, aproape întotdeauna amabili, și despre italieni, pretențioși și aroganți. Mi-a vorbit cu simpatie despre africani, despre fetele din Orient care se mutau de la o umbrelă la alta. Dar numai când a început să vorbească despre Nina și despre familia ei, am înțeles că eram acolo, în restaurantul acela, cu el, mai ales din acest motiv.

Mi-a vorbit despre păpușă, despre disperarea fetiței.

— După furtună, m-am uitat peste tot, am greblat nisipul până acum o oră, dar n-am găsit-o.

— O să apară.

— Sper mai ales pentru mamă, s-au supărat pe ea ca și cum ar fi fost vina ei. Vorbea despre Nina cu admirație.

— Vine aici în vacanță de când a născut. Soțul închiriază o vilă pe dune. Casa nu se vede de pe plajă. E în pădurea de pini, e un loc frumos.

A zis că era o fată cu adevărat bine-crescută, făcuse liceul și puțină facultate.

— E foarte delicată, am spus.

— Da, e frumoasă.

Vorbiseră de câteva ori — am înţeles — şi ea îi spusese că voia să-şi reia studiile.

— E doar cu un an mai mare decât mine.

— Douăzeci şi cinci?

— Douăzeci şi trei, eu am douăzeci şi doi.

— La fel ca fiica mea Marta.

El a tăcut o clipă, apoi a zis pe neaşteptate cu o privire posomorâtă care l-a urâţit.

— L-aţi văzut pe soţ? Pe fiica dumneavoastră aţi fi lăsat-o să se mărite cu un astfel de individ?

Am întrebat ironică:

— Ce nu-i în regulă cu el?

A clătinat din cap, a spus serios:

— Nimic. El, prietenii şi rudele lui. Sora este insuportabilă.

— Rosaria, doamna însărcinată?

— Doamnă aia? Lăsaţi-o în pace, e mai bine. V-am admirat mult ieri când nu v-aţi mutat la altă umbrelă. Dar să nu mai faceţi chestii din astea.

— De ce?

Băiatul a ridicat din umeri, a clătinat din cap nemulţumit.

— Sunt persoane rele.

13.

M-am întors acasă la miezul nopţii. Găsiserăm, în sfârşit, un subiect care ne interesa pe amândoi şi timpul a trecut rapid.

Am aflat de la Gino că femeia grasă și căruntă era mama Ninei. Am mai aflat și că pe bătrânul încruntat îl chema Corrado și nu era tatăl fetei, ci soțul Rosariei. A fost ca și cum discutam despre un film la care ai asistat fără să înțelegi bine relațiile dintre personaje, uneori nici măcar numele, iar când ne-am luat rămas-bun, mi s-a părut că mi se limpeziseră un pic gândurile. Numai despre soțul Ninei n-am aflat mai nimic, Gino a zis că îl chema Toni, venea sâmbăta și pleca luni dimineața. Am înțeles că-l detesta, n-avea chef nici măcar să vorbească despre asta. Nici mie, de altfel, bărbatul acela nu-mi stârnea aproape deloc curiozitatea.

Tânărul a așteptat politicos să-nchid ușa în urma mea, am urcat la ultimul etaj pe scara slab luminată. Persoane rele, spusese. Ce-mi puteau face. Am intrat în apartament, am aprins lumina și am văzut din nou păpușa cu spatele pe divan, cu brațele îndreptate spre tavan, cu picioarele depărtate, cu fața întoarsă spre mine. Napolitanii răscoliseră toată plaja ca s-o găsească, Gino scormonise îndârjit nisipul cu grebla. M-am învârtit prin casă, se auzea doar zumzăitul răcitorului în bucătărie, chiar și satul părea liniștit. Am băgat de seamă, privindu-mă în oglinda din baie, că eram trasă la față, aveam ochii umflați. Am ales un tricou curat, m-am pregătit pentru culcare, chiar dacă nu-mi era somn.

Seara cu Gino fusese plăcută, dar am simțit că ceva îmi lăsase un fel de urmă de disconfort. Am deschis larg ușa terasei, dinspre mare a venit un aer proaspăt, cerul era neînstelat. Îi place de Nina, m-am gândit, nu-ți trebuie mult ca să pricepi asta. Ceea ce, în loc să mă înduioșeze sau să mă amuze, mi-a extins nemulțumirea mea acerbă până la această fată, ca și cum ea, apărând în fiecare zi pe plajă și atrăgându-l, mi-ar răpi ceva.

Am dat păpuşa la o parte, m-am întins pe divan. Dacă Gino le-ar fi cunoscut pe Bianca şi pe Marta, m-am întrebat aproape din obişnuinţă, care din ele i-ar fi plăcut mai mult? Încă din adolescenţa fiicelor mele, mă apucase obsesia de a le compara cu fetele de vârsta lor, prietene apropiate, colege de şcoală care erau considerate frumoase şi aveau succes. Le simţeam vag rivalele celor două fete, ca şi cum strălucind de dezinvoltură, seducţie, delicateţe, inteligenţă le-ar fi răpit lor ceva şi, în acel mod neclar, chiar mie. Mă controlam, foloseam tonuri binevoitoare, dar între timp înclinam să-mi demonstrez tăcut că erau toate mai puţin frumoase decât ele sau, dacă erau frumoase, antipatice, goale pe dinăuntru şi le înşiram toanele, tâmpeniile, defectele provizorii ale corpurilor în creştere. Uneori, când le vedeam pe Bianca şi pe Marta suferind pentru că se simţeau lipsite de strălucire, nu rezistam, ajungeam să intervin apăsat împotriva prietenelor lor prea extrovertite, prea fascinante, prea răsfăţate.

Marta avusese, în jurul vârstei de paisprezece ani, o colegă de şcoală pe care o chema Florinda. Florinda, deşi era de-o vârstă cu ea, nu era o fetiţă, era deja femeie, şi încă una foarte frumoasă. În fiecare gest de-al ei, în fiecare zâmbet vedeam cum o punea în umbră pe fiica mea şi sufeream gândindu-mă că mergeau la şcoală împreună, la petreceri, în vacanţă; aveam impresia certă că atât timp cât fiica mea ar fi rămas în compania Florindei, viaţa i-ar fi scăpat încontinuu printre degete.

Pe de altă parte, Marta ţinea foarte mult la prietenia Florindei, era puternic atrasă de ea şi mi se părea dificil şi riscant să le despart. O scurtă perioadă de timp am încercat s-o consolez pentru acel afront permanent rămânând la chestiuni generale, fără să rostesc niciodată numele

Florindei. Îi spuneam încontinuu: ce frumoasă eşti, Marta, ce dulce eşti, ai ochi atât de inteligenţi, semeni cu bunica ta care era foarte frumoasă. Cuvinte inutile. Ea se credea nu doar mai puţin atrăgătoare decât prietena ei, dar mai puţin atrăgătoare decât sora ei, decât toate şi, când mă auzea, se întrista şi mai mult, zicea că vorbeam aşa pentru că eram mama ei, uneori murmura: nu vreau să te aud, mama, tu nu mă vezi aşa cum sunt, lasă-mă în pace, vezi-ţi de ale tale.

Pe-atunci aveam tot timpul dureri de stomac din cauza încordării, erau sentimentele de vinovăţie: credeam că orice stare proastă a fiicelor mele e provocată de faptul că nu le iubesc suficient. De aceea, curând am devenit mai sufocantă. Îi spuneam: chiar semeni bine cu mama mea şi îi dădeam exemplul meu, îi povesteam: când eram de vârsta ta, şi eu eram convinsă că sunt urâtă, mă gândeam: mama mea e frumoasă şi eu nu. Marta îmi dădea de înţeles, sporind semnele de enervare, că abia aştepta să tac.

Aşa s-a întâmplat că, în timp ce o consolam, eu mă simţeam din ce în ce mai neconsolată. Mă gândeam: cine ştie cum se reproduce frumuseţea. Îmi aminteam chiar prea bine cât eram de convinsă, când aveam vârsta Martei, că mama mea, născându-mă, scăpase de mine ca atunci când, cu un gest de repulsie, împingi o farfurie din faţa ta. Aveam bănuieli că începuse să mă respingă încă de când mă ţinea în pântece, chiar dacă, pe măsură ce creşteam, toţi îmi spuneau că-i semănam. Asemănările existau, dar mi se păreau atrofiate. Nici măcar când mi-am dat seama că bărbaţii mă plăceau nu m-am liniştit. Ea degaja o căldură plină de vitalitate, eu, în schimb, mă simţeam rece ca şi cum aş fi avut vinele de metal. Îmi doream să fiu ca ea nu doar în

reflexia din oglindă sau în imaginea statică din fotografii. Îmi doream să fiu ca ea datorită capacității ei de a se revărsa și evapora pe străzi, în metrou sau în funicular, în magazine, sub ochii străinilor. Niciun mijloc de reproducere nu știe să captureze acea scânteiere fatală. Nici măcar sarcina nu știe s-o refacă în mod precis.

Numai că Florinda avea acea scânteiere. Într-o după-amiază, ea și Marta s-au întors de la școală, afară ploua și le-am văzut trecând pe hol, prin sufragerie, cu niște bocanci scâlciați și grei în picioare, pătând nepăsătoare podeaua cu apă și noroi. Apoi s-au dus în bucătărie, au luat biscuiți în grabă, smulgându-i una de la alta, și i-au rontăit prin casă lăsând firimituri peste tot. Am simțit față de acea adolescentă superbă, atât de dezinvoltă, o aversiune incontrolabilă. I-am zis: Florinda, la tine acasă te comporți așa, cine crezi că ești? Tu acum, draga mea, îmi mături și îmi speli toată casa, nu ieși de aici până nu termini. Fata a crezut că glumesc, dar eu i-am dat mătură, găleată, cârpă și aveam probabil o expresie îngrozitoare, pentru că a murmurat doar atât: și Marta a murdărit, iar Marta a încercat să spună: e adevărat, mama, dar probabil că am rostit cuvintele acelea aspre cu o asemenea fermitate indiscutabilă, încât amândouă au tăcut imediat. Florinda a curățat cu grijă podeaua.

Fiica mea a rămas să privească. Apoi s-a închis în camera ei, n-a vorbit cu mine zile în șir. Ea nu e ca Bianca: e fragilă, cedează la prima schimbare de ton, se sustrage fără să lupte. Florinda a dispărut, încet, încet, din viața ei, când și când întrebam ce mai face prietena ta, bolborosea ceva vag sau răspundea ridicând din umeri.

N-au dispărut, în schimb, anxietăţile mele. Le observam pe fiicele mele când erau nepăsătoare, sentimentele mele de simpatie şi antipatie pentru ele alternau în mod complicat. Bianca, mă gândeam uneori, este antipatică şi sufeream din cauza asta. Apoi aflam că era foarte îndrăgită, avea prietene şi prieteni şi simţeam că numai eu o consideram antipatică, deşi eram mama ei, şi aveam remuşcări. Nu-mi plăcea rânjetul ei batjocoritor. Nu-mi plăcea obsesia ei de a pretinde întotdeauna mai mult decât alţii: la masă, de exemplu, înşfăca mai multă mâncare decât toţi, nu ca s-o mănânce, ci ca să fie sigură că nu-i scapă nimic, că nu este neglijată sau păcălită. Nu-mi plăcea muţenia ei încăpăţânată când simţea că a greşit, dar nu-şi putea recunoaşte greşeala.

Şi tu eşti aşa, îmi spunea soţul meu. Poate că era adevărat, ce mi se părea antipatic la Bianca era doar reflexia antipatiei care mă încerca faţă de mine însămi. Sau poate că nu, nu era atât de uşor, totul era mai complicat. Chiar şi atunci când recunoşteam la cele două fiice ale mele ceea ce mi se păreau a fi calităţile mele, simţeam că era ceva ce nu funcţiona. Aveam impresia că nu ştiu cum să le folosească, că partea mea cea mai bună devenea, în corpurile lor, o altoire greşită, o parodie şi mă enervam, mă ruşinam.

În realitate, dacă stau bine să mă gândesc, îndrăgeam mult la fiicele mele ceea ce mi se părea străin. La ele — simţeam eu — îmi plăceau mai mult trăsăturile care proveneau de la tatăl lor, chiar şi după ce căsnicia noastră s-a terminat furtunos. Sau acelea care trimiteau la strămoşi despre care nu ştiam nimic. Sau acelea care păreau, în combinarea organismelor, o invenţie ciudată a întâmplării. În fine, mă

simţeam cu atât mai apropiată de ele cu cât mi se părea că nu duc pe umeri responsabilitatea corpurilor lor.

Dar acea apropiere străină era rară. Problemele lor, durerile, conflictele îşi făceau apariţia din nou, încontinuu, şi mă întristam, mă încercau sentimente de vinovăţie. Eram întotdeauna, cumva, atât pricina, cât şi paratrăsnetul suferinţei lor. Mă acuzau în tăcere sau urlând. Se supărau nu doar pe proasta distribuire a asemănărilor evidente, ci mai ales a celor ascunse, acelea de care ne dăm seama târziu, scânteierea corpurilor, tocmai, scânteierea care ameţeşte ca un lichior puternic. Inflexiuni abia perceptibile ale vocii. Un gest mic, un fel de a clipi, un zâmbet-grimasă. Mersul, o dezechilibrare uşoară a umerilor spre stânga, o unduire graţioasă a braţelor. Impalpabila amestecare de mişcări minuscule care, combinate într-un anumit mod, o fac pe Bianca seducătoare, pe Marta nu, sau invers, şi atunci provoacă trufie, durere. Sau ură, fiindcă puterea mamei pare mereu că se oferă în mod nedrept, încă de la cochilia vie din pântece. Încă de acolo, potrivit celor două fiice ale mele, m-am comportat plină de cruzime. Am tratat-o pe una ca pe o fiică adevărată, iar pe cealaltă ca pe o fiică vitregă. Biancăi i-am dat sâni mari, Marta pare un băiat şi nu ştie că este foarte frumoasă aşa, foloseşte sutiene cu bureţi, o păcăleală care o umileşte. Sufăr văzând-o că suferă. Când eram tânără, aveam pieptul mare, după naşterea ei nu mai am. I-ai dat tot ce-i mai bun din tine Biancăi, repetă încontinuu, mie mi-ai dat ce-i mai rău. Aşa e Marta, se apără considerându-se păgubită.

Bianca, în schimb, nu, Bianca m-a înfruntat încă de când era mică. A încercat să desluşească secretul gesturilor mele, care, în ochii ei, păreau minunate şi să-mi arate că

era, la rândul ei, capabilă de ele. Ea mi-a dezvăluit că decojesc fructele având grijă meticulos să tai cu cuțitul astfel încât să nu rup niciodată coaja. Înainte ca admirația ei să mă ajute să aflu asta, nu băgasem niciodată de seamă, cine știe de la cine învățasem, poate că este doar plăcerea mea pentru o muncă ambițioasă și precisă într-un sens încăpățânat. Fă șarpele, mama, îmi spunea și insista: fă șarpele când decojești mărul, te rog. *Haciendo serpentinas*, am găsit de curând într-o poezie de Marìa Guerra care-mi place mult. Bianca era încântată de șerpișorii de coajă, era una dintre multele magii pe care mi le atribuia, acum mă cuprind emoțiile când mă gândesc.

Într-o dimineață s-a rănit urât la un deget ca să-mi demonstreze că putea să facă și ea șarpele. Avea cinci ani și s-a lăsat imediat pradă disperării, a curs sânge, multe lacrimi de dezamăgire. M-am speriat, am țipat, n-o puteam lăsa o clipă singură, nu exista niciodată timp pentru mine. Simțeam că mă sufoc, la vremea aceea, mi se părea că mă trădez pe mine însămi. Am refuzat mult timp să-i pup rana, sărutul care făcea să treacă durerea. Voiam s-o învăț că așa ceva nu se face, e periculos, o face doar mama care e om mare. Mama.

Biete ființe ieșite din pântecele meu, acum singure la celălalt capăt al lumii. Mi-am așezat păpușa pe genunchi în chip de companie. De ce o luasem? Era păzitorul iubirii dintre Nina și Elena, al legăturii lor, al pasiunii reciproce. Era martorul strălucitor al unei maternități senine. Am dus-o la piept. Câte lucruri irosite, pierdute lăsasem în urma mea și totuși prezente, acum, într-un vârtej de imagini. Am simțit clar că nu voiam s-o dau înapoi pe Nani, chiar dacă simțeam remușcarea, teama de a o ține cu

mine. Am sărutat-o pe față, pe gură, am îmbrățișat-o cum văzusem că face Elena. A scos un gâlgâit care mi s-a părut că seamănă cu o replică ostilă și a aruncat un jet de salivă negricioasă care mi-a murdărit buzele și tricoul.

14.

Am dormit pe divan, cu ușa terasei deschisă, și m-am trezit târziu, îmi simțeam capul greu, oasele frânte. Era trecut de ora zece, ploua, un vânt puternic agita marea. Am căutat păpușa, dar n-am văzut-o. Am simțit o neliniște, ca și cum ar fi fost posibil ca, în timpul nopții, să se fi aruncat de pe terasă. Am privit în jurul meu, am căutat sub divan, m-am temut că intrase cineva în casă și o luase. Am găsit-o în bucătărie, pe masă, în penumbră. O lăsasem probabil acolo când mă dusesem să-mi clătesc gura și tricoul.

Fără mare, vremea era urâtă. Intenția de a i-o înapoia astăzi Elenei pe Nani nu mi s-a părut doar neconvingătoare, ci și imposibil de concretizat. Am ieșit să iau micul dejun, să cumpăr ziarele și ceva pentru prânz și cină.

În sat era animația zilelor fără soare, vilegiaturiștii făceau cumpărături sau hălăduiau pierzând timpul. Am dat peste un magazin de jucării pe faleză și mi-a revenit în minte ideea de a cumpăra hăinuțe pentru păpușă, măcar pentru ziua aceea în care aș fi păstrat-o cu mine.

Am intrat aproape în glumă, am vorbit cu o vânzătoare foarte tânără extrem de amabilă. Ea mi-a găsit chiloți, șosete, pantofiori și o rochiță albastră care mi s-au părut că au măsura potrivită. Dădeam să ies, tocmai pusesem pachetul în geantă, când aproape că m-am izbit de

Corrado, bătrânul cu aerul răutăcios, care eram convinsă că e tatăl Ninei şi, în schimb, era soţul Rosariei. Era îmbrăcat la patru ace, cu un costum albastru, cămaşă foarte albă, cravată galbenă. N-a părut să mă recunoască, dar în spatele lui venea Rosaria într-o salopetă de gravidă verde-pal, care, în schimb, m-a recunoscut imediat şi a exclamat:

— Doamna Leda, ce faceţi, totul e-n regulă, v-a făcut bine alifia?

I-am mulţumit încă o dată, am spus *a trecut totul* şi, între timp, mi-am dat seama cu plăcere, ba chiar cu emoţie, aş putea spune, că venea şi Nina.

Persoanele pe care suntem obişnuiţi să le vedem mereu pe plajă au un efect uimitor când le întâlnim îmbrăcate de oraş. Corrado şi Rosaria mi s-au părut încordaţi, rigizi ca şi cum ar fi fost de carton. Nina mi-a dat impresia unei cochilii gingaş colorate care-şi ţine bine închisă înăuntrul ei molusca incoloră şi vigilentă. Singura cu un aer haotic era Elena, se foia în braţele mamei şi-şi sugea degetul mare. Deşi avea şi ea o rochiţă frumoasă albă, transmitea o senzaţie de dezordine, o pătase probabil de puţin timp cu îngheţată de ciocolată, chiar şi degetul mare strâns între buze avea un contur de salivă lipicioasă, maronie.

Am privit-o stânjenită pe fetiţă. Îşi pusese capul pe umărul Ninei, îi curgea nasul. Am simţit hainele de păpuşă în geantă de parcă s-ar fi îngreunat şi m-am gândit: ăsta este un prilej bun, o să le spun că Nani e la mine. În schimb, ceva s-a sucit violent în mine şi am întrebat cu prefăcut interes:

— Ce faci, micuţo, ţi-ai găsit păpuşa?

Ea a avut un fel de tremur de furie, şi-a scos degetul din gură, a încercat să mă lovească cu pumnul. M-a evitat şi şi-a ascuns faţa cu ţâfnă în gâtul mamei ei.

— Elena, nu se face aşa, răspunde-i doamnei, a dojenit-o Nina nervos, spune-i că pe Nani o s-o găsim mâine, astăzi cumpărăm una mai frumoasă.

Dar fetiţa a clătinat din cap şi Rosaria a şuierat printre dinţi: cine i-a furat-o să aibă parte de o boală urâtă la creier. A spus-o de parcă şi fiinţa din burta ei ar fi fost furioasă din cauza acelui afront şi de aceea ea ar avea dreptul să fie mânioasă, mânioasă şi mai mult decât Nina. Dar Corrado a făcut semn că nu, dezaprobând. Sunt chestii de copii, a bombănit, le place o jucărie, o înhaţă şi apoi le spun părinţilor că au găsit-o întâmplător. Să-l văd aşa, de aproape, nu mi s-a părut deloc un bărbat bătrân şi, în mod sigur, nu atât de rău cum mi se păruse de la distanţă.

— Fiii familiei Carruno nu sunt copii, a spus Rosaria.

Şi Nina a izbucnit cu o cadenţă dialectală mult mai apăsată decât de obicei:

— Au făcut-o intenţionat, i-a pus mama lor ca să mă facă pe mine să sufăr.

— Tonino a telefonat, copiii n-au luat nimic.

— Carruno minte.

— Şi dacă e aşa, deja greşeşti spunând asta, a certat-o Corrado. Ce trebuie să facă soţul tău dacă stă să te asculte?

Nina a privit ţâfnos asfaltul. Rosaria a clătinat din cap, mi s-a adresat, căutând înţelegere.

— Soţul meu e prea bun, nu ştiţi cât a plâns biata fetiţă, a făcut febră, suntem otrăvite.

Am înţeles vag că atribuiseră acestei familii Carruno, cea cu barca cu motor probabil, dispariţia păpuşii. Le venise la îndemână să creadă că hotărâseră să-i rănească făcând-o pe fetiţă să sufere.

— Fetița respiră greu, suflă nasul, frumoaso, i-a spus Rosaria Elenei și, în același timp, a cerut șervețele, dar nu în cuvinte, ci cu gestul imperativ al mâinii.

Am dat să trag fermoarul genții, dar m-am oprit brusc la jumătate, m-am temut că-mi pot vedea achizițiile, că pot pune întrebări. Soțul i-a dat prompt o batistă de-ale lui, ea a șters nasul micuței care s-a zbătut și a dat din picioare. Am tras la loc fermoarul, am verificat ca geanta să fie cum trebuie închisă, m-am uitat neliniștită la vânzătoare. Temeri stupide, m-am supărat pe mine însămi. Am întrebat-o pe Nina:

— Febra e mare?

— Câteva liniuțe, a răspuns, e un fleac, și, voind parcă să-mi arate că Elena e în formă bună, a încercat, zâmbind forțat, s-o lase jos.

Fetița a refuzat cu mare energie. A rămas agățată de gâtul mamei de parcă ar fi fost suspendată în gol, zbierând, respingând pavimentul la fiecare contact ușor, dând din picioare. Nina a rămas puțin timp într-o poziție incomodă, aplecată în față, cu mâinile în jurul șoldurilor fiicei, trăgând ca s-o desprindă de ea, dar fiind atentă să evite loviturile de picioare. Am simțit că oscila între răbdare și iritare, înțelegere și dorința de a începe să plângă. Unde era idila la care asistasem pe plajă? Am recunoscut enervarea de a se afla sub privirea unor străini în acele condiții. În mod evident, trecuseră ore bune de când încerca să calmeze fetița fără să reușească, se simțea stoarsă. Când a ieșit din casă, încercase să deghizeze nervii fiicei cu o rochie frumoasă, pantofiori frumoși. Ea însăși se îmbrăcase cu o rochie fină de culoarea vinului care îi venea bine, își prinsese părul, își pusese cercei

care-i atingeau maxilarul proeminent şi se legănau pe gâtul lung. Voia să găsească o reacţie în faţa abrutizării, să pară importantă. Încercase să se vadă în oglindă aşa cum era înainte să aducă pe lume trupul acela, înainte de a se condamna pentru vecie să-l adauge corpului ei. Dar cu ce scop.

În scurt timp va începe să urle, m-am gândit, în scurt timp o va pălmui, va încerca să rupă legătura astfel. În schimb, legătura se va răsuci tot mai mult, se va întări tot mai mult în regret, în umilinţa că s-a arătat în public drept mamă neafectuoasă, nicidecum sfântă sau exemplu la gazetă. Elena zbiară, plânge şi ţine picioarele nevrotic încordate, ca şi cum intrarea în magazinul de jucării ar fi plină de şerpi. O miniatură compusă dintr-o materie însufleţită iraţional. Fetiţa nu voia să stea pe picioarele ei, voia să rămână pe ale mamei. Era alarmată, presimţea că Nina era sătulă, o percepea din felul în care se aranjase ca să vină în sat, după mirosul rebel al tinereţii, după frumuseţea ei avidă. De aceea se agăţa ca un cleşte de ea. Pierderea păpuşii e o scuză, mi-am zis. Elenei îi era teamă să nu fugă mama ei de ea.

Poate că şi-a dat seama şi Nina de asta sau pur şi simplu n-a mai rezistat. A şuierat într-un dialect pe neaşteptate vulgar: încetează, şi şi-a luat din nou fiica în braţe cu o smucitură bruscă, încetează că nu mai vreau să te aud, ai înţeles, nu mai vreau să te aud, gata cu mofturile astea şi a tras cu putere de rochiţă în faţă, peste genunchi, o agresiune clară menită corpului, nu hainei. Apoi s-a zăpăcit, a revenit la italiană cu o grimasă de autoreproş, mi-a zis cu un aer forţat:

— Scuze, nu ştiu cum să fac, mă chinuie. Tatăl ei a plecat şi acum îşi varsă oful numai pe mine.

Atunci Rosaria i-a luat fetiţa din braţe cu un oftat: vino la mătuşa, a murmurat emoţionată. De data asta Elena, în mod contradictoriu, n-a opus nicio rezistenţă, a cedat imediat, ba chiar i-a înconjurat gâtul cu braţele. Să-i facă în necaz mamei sau avea certitudinea că acest corp diferit — fără copii, dar aşteptând să aducă unul pe lume, copiiilor le plac mult cei încă nenăscuţi şi puţin sau foarte puţin cei abia născuţi — era momentan atât de primitor, ar fi ţinut-o între sânii mari, sprijinită de pântecele ei ca pe un scaun, apărând-o de eventualele crize de nervi ale mamei celei rele, cea care nu ştiuse să aibă grijă de păpuşa ei, cea care o pierduse de-a dreptul. I s-a încredinţat Rosariei cu un elan exagerat de afecţiune, ca să semnaleze perfid: mătuşa e mai bună decât tine, mama, mătuşa e mai bună: dacă te porţi aşa cu mine, o să mă refugiez pentru totdeauna la ea şi n-o să te mai vreau.

— Iată, du-te, aşa mă odihnesc un pic, a spus Nina cu o grimasă de dezaprobare, avea un strat de transpiraţie pe buza de sus. Apoi către mine:

— Uneori chiar nu mai poţi.

— Ştiu, am spus ca să-i arăt că eram de partea ei.

Dar Rosaria a intervenit, a murmurat, strângând fetiţa în braţe: prin câte ne fac să trecem ăştia, şi a pupat-o zgomotos în mod repetat, şoptindu-i Elenei cu vocea subţiată de duioşie: frumoaso, frumoaso, frumoaso. Voia deja să intre în cercul nostru, al mamelor. Credea că a aşteptat chiar prea mult, dar că învăţase deja totul despre acest rol. Ba mai mult, a hotărât să demonstreze imediat, mai ales mie, că ştia s-o liniştească pe Elena mai bine decât cumnata ei. Aşa că, ce să vezi, a lăsat-o pe jos, fii cuminte, arată-i mamei şi doamnei Leda ce cuminte eşti. Şi fetiţa n-a spus

nimic, a rămas în picioare lângă ea sugându-şi degetul cu o expresie disperată, în timp ce ea mă întreba mulţumită: fiicele dumneavoastră cum erau când erau mici, la fel cum e iubiţica asta? Am simţit atunci un impuls puternic s-o zăpăcesc, s-o pedepsesc fentând-o. Am spus:

— Nu-mi amintesc mare lucru.

— Nu se poate, nu uiţi nimic legat de copii.

Am tăcut o clipă, am spus calm:

— Am plecat. Le-am abandonat când cea mai mare avea şase ani şi cealaltă patru.

— Da' ce spuneţi, şi cu cine au crescut?

— Cu tatăl lor.

— Şi nu le-aţi mai văzut?

— Le-am luat înapoi după trei ani.

— Ce chestie nasoală, de ce?

Am clătinat din cap, nu ştiam de ce.

— Eram foarte obosită, am spus.

Apoi m-am adresat Ninei, care acum mă privea de parcă nu m-ar fi văzut niciodată:

— Uneori să fugi e necesar ca să nu mori.

I-am zâmbit, am făcut un semn spre Elena:

— Nu-i cumpăraţi nimic, lăsaţi-o baltă, nu-i nevoie. Păpuşa se va găsi, bună ziua.

Am făcut un semn către soţul Rosariei, care mi s-a părut că-şi recăpătase masca lui de om rău, şi am ieşit din magazin.

15.

Acum eram foarte supărată pe mine însămi. Nu vorbeam niciodată despre acea perioadă din viaţa mea, n-o făceam nici măcar cu surorile mele, nici măcar în sinea mea. De fiecare dată când am încercat să deschid subiectul de faţă cu Bianca şi Marta, împreună sau separat, mă ascultaseră într-o tăcere absentă, spuseseră că nu-şi aminteau nimic, imediat începuseră să vorbească despre altceva. Numai fostul meu soţ, înainte să plece să lucreze în Canada, îşi întemeiase, uneori, protestele şi resentimentele pe asta; dar era un bărbat inteligent şi sensibil, se ruşina el însuşi pentru acea josnicie şi depăşea repede momentul fără să insiste. Cu atât mai mult, aşadar, nu înţelegeam de ce mărturisisem lucrul acela atât de personal unor străine, persoane foarte diferite de mine, care, deci, n-ar fi putut să-mi înţeleagă niciodată motivele şi care, în mod sigur, în momentul acela, mă bârfeau. Nu suportam asta, nu puteam să mi-o iert, mă simţeam expusă, dată în vileag.

Am hoinărit prin piaţă încercând să mă liniştesc, dar ecoul frazelor pe care le rostisem, expresia şi cuvintele de dezaprobare ale Rosariei, zvâcnirea din privirea Ninei mi-au interzis, ba mai mult, au accentuat o furie încordată. Inutil să-mi spun că nu conta, cine erau alea două, când le-aş fi revăzut după acea vacanţă. Mi-am dat seama că, dacă părerea aceea îmi putea fi de ajutor ca s-o reevaluez în mod real pe Rosaria, nu-mi folosea deloc în cazul Ninei. Privirea ei se întorsese de la mine cu o tresărire, dar fără să mă piardă din ochi: doar dăduse înapoi în viteză, ca şi cum ar fi căutat un punct în depărtare, în fundul pupilelor, de unde să

mă privească fără riscuri. Nevoia aceea urgentă de distanţă mă rănise.

Am umblat lipsită de chef printre vânzători de mărfuri de toate felurile şi între timp o vedeam aşa cum, uneori, o văzusem în acele zile, în picioare, de la spate, când, cu mişcări lente şi precise îşi întindea crema pe picioarele tinere, pe braţe, pe umeri şi, în fine, cu o răsucire înţepenită, până pe spate, până unde reuşea să ajungă, aşa încât uneori îmi dorisem să mă ridic şi să spun lasă, fac eu asta, te ajut, aşa cum, atunci când eram mică, mă gândeam să fac cu mama mea sau cum făcusem adesea cu fiicele mele. Brusc mi-am dat seama că, zi după zi, fără să vreau, o implicasem de.departe, cu sentimente care alternau şi care adesea erau contradictorii, în ceva ce nu ştiam să descifrez, dar care, în mod intens, îmi aparţinea. Şi din cauza asta, poate, acum eram furioasă. Folosisem instinctiv împotriva Rosariei un moment opac al vieţii mele şi o făcusem ca s-o şochez, dar şi, într-un anumit sens, s-o sperii, era o femeie care mi se părea dezagreabilă, perfidă. Dar în realitate aş fi dorit să vorbesc despre acele lucruri numai cu Nina, cu altă ocazie, precaut, ca să mă fac înţeleasă.

Curând a început din nou să plouă şi a trebuit să mă adăpostesc în clădirea pieţei acoperite, între mirosuri puternice de peşte, de busuioc, de oregano, de ardei. Acolo, izbită de adulţi şi copii care veneau în fugă râzând, uzi de ploaie, am început să mă simt rău. Mirosurile din piaţă mă îngreţoşau, aerul mi se părea din ce în ce mai cald, simţeam că iau foc, transpiram, iar răcoarea venită în valuri de afară, de la ploaie, îmi îngheţa transpiraţia pe mine, îmi dădea senzaţia de ameţeală. Am cucerit un loc lângă intrare, strivită de oamenii care se uitau cum curge apa în cascadă şi copiii care

zbierau, vesel îngroziți mai întâi de fulgere și apoi de tunete. M-am așezat aproape pe prag ca să mă las izbită numai de aerul proaspăt și am încercat să-mi controlez încordarea.

Ce lucru îngrozitor făcusem, în fond. Fusesem, cu ani în urmă, o fată care se simțea pierdută, asta cu siguranță. Speranțele tinereții păreau deja toate consumate, mi se părea că dau înapoi rapid cu spatele spre mama mea, bunica mea, înlănțuirea de femei mute sau țâfnoase din care proveneam. Ocazii pierdute. Ambițiile erau încă arzătoare și hrănite de corpul tânăr, de o imaginație care aduna plan lângă plan, dar simțeam că obsesia mea creativă era dată la o parte tot mai mult de realismul afacerilor universităților și de atitudinile oportuniste privind o posibilă carieră. Mi se părea că sunt închisă în propriul meu cap, fără șansa de a mă pune la încercare, și eram exasperată.

Existaseră mici episoade alarmante, nu gesturi firești de disconfort, fără o capacitate distructivă îndreptată spre simboluri, ci ceva de o altă natură. Acum sunt fapte fără cap și coadă, îmi revin în minte într-o ordine tot mai diferită. Într-o după-amiază de iarnă, de exemplu, învățam în bucătărie, lucram de luni de zile la un eseu pe care, deși scurt, nu reușeam să-l termin. Nimic nu era pertinent, în capul meu se înmulțeau ipotezele, mă temeam că însuși profesorul care mă încurajase să-l scriu n-o să mă mai ajute să-l public, o să mi-l respingă.

Marta se juca sub masă, la picioarele mele, Bianca stătea lângă mine, se prefăcea că citește și scrie imitându-mi gesturile, strâmbăturile. Nu știu ce s-a întâmplat. Poate că-mi spusese ceva și eu nu-i răspunsesem; poate că voia doar să înceapă unul dintre jocurile ei mereu un pic violente; cert e că dintr-odată, în timp ce atenția mea se afla

în căutarea unor cuvinte care nu mi se păreau niciodată suficient de coerente şi potrivite, am simţit o palmă lovindu-mă peste ureche.

N-a fost nimic serios, Bianca avea cinci ani, nu-mi putea face rău cu adevărat. Dar am tresărit, am simţit o durere arzătoare, de parcă o linie neagră şi tăioasă decupase clar gândurile deja prost conturate şi oricum atât de îndepărtate de bucătăria în care ne aflam, de sosul pentru cină care bolborosea pe ochiurile aprinse, de limbile ceasului care se mişcau consumând arcul redus de timp pe care-l puteam dedica dorinţei mele de cercetare, invenţie, consens, rol, banilor mei de cheltuit. Am lovit-o pe fetiţă fără să stau pe gânduri, fulgerător, nu tare, abia-abia cu vârful degetelor peste un obraz.

Să nu mai faci asta, am spus pe un ton prefăcut didactic şi ea a zâmbit, a încercat să mă lovească din nou, era sigură că începuse, în sfârşit, un joc. Dar eu i-am luat-o înainte şi am lovit-o iarăşi, un pic mai tare, să nu mai îndrăzneşti niciodată, Bianca. Râsul ei a sunat răguşit de data asta, avea o uşoară uimire în ochi şi am lovit-o încă o dată tot cu vârful degetelor, şi încă o dată şi încă o dată, în mama ta nu dai, nu trebuie s-o faci şi, în sfârşit, ea a înţeles că nu mă jucam, a început să plângă cu disperare.

Simt lacrimile fetiţei sub degete, continui s-o lovesc. O fac uşor, am controlul gestului, dar la intervale tot mai scurte, cu hotărâre, nu un posibil act educativ, ci violenţă pură, înfrânată, dar reală. Ieşi afară, îi spun fără să ridic vocea, afară, mama trebuie să lucreze şi o apuc cu putere de un braţ, o târăsc pe coridor, ea plânge, zbiară, dar încearcă iarăşi să mă lovească şi eu o las acolo şi închid uşa în urma mea cu o lovitură fermă a mâinii, nu vreau să te mai văd.

Uşa avea un mare geam translucid. Nu ştiu ce s-a întâmplat, poate că am împins-o cu prea mare energie, sigur s-a închis cu un zgomot puternic, geamul s-a făcut ţăndări. Bianca a apărut cu ochii holbaţi, mică, dincolo de dreptunghiul gol, nu mai zbiera. M-am uitat la ea consternată, la ce puteam ajunge, eram speriată de mine însămi. Ea stătea nemişcată, nevătămată, lacrimile îi curgeau în continuare, dar mute. Mă străduiesc să nu mă gândesc niciodată la momentul acela, la Marta care mă trăgea de fustă, la fetiţa de pe coridor care mă ţintuia cu privirea printre bucăţile sparte de geam, mă trece o transpiraţie rece când mă gândesc, mi se taie respiraţia. Transpir şi aici la intrarea în piaţă, mă sufoc şi nu reuşesc să-mi reglez din nou bătăile inimii.

16.

Imediat cum a mai stat ploaia, m-am avântat afară în fugă, acoperindu-mi capul cu geanta. Nu ştiam unde să mă duc, în mod sigur nu voiam să mă întorc acasă. Ce înseamnă o vacanţă la mare dacă plouă: asfalt cu băltoace, haine prea lejere, picioare ude în încălţări care nu te protejează. A mai rămas doar o ploicică firavă. Am dat să traversez strada, dar m-am oprit. I-am văzut pe trotuarul din faţă pe Rosaria, Corrado, Nina cu fetiţa în braţe acoperită cu o eşarfă subţire. Mergeau cu paşi ageri, tocmai plecaseră din magazinul de jucării. Rosaria ţinea de talie, ca pe un pachet, o păpuşă nouă care părea o fetiţă reală. Nu m-au văzut sau s-au prefăcut că nu mă văd. Am urmărit-o pe Nina cu privirea, am sperat să se întoarcă.

Soarele a început din nou să se ivească prin mici spărturi albastre în nori. Am ajuns la maşina mea, am pornit motorul şi am condus spre mare. Aveam în minte străfulgerări de chipuri, de gesturi, niciun cuvânt. Apăreau, dispăreau, nu aveam timp să fixez nimic într-un gând. Mi-am atins pieptul cu două degete ca să încetinesc tahicardia, am făcut-o ca şi cum astfel aş fi putut încetini şi maşina. Mi se părea că am viteză prea mare, în realitate nu depăşeam şaizeci de kilometri. Viteza stării proaste nu se ştie niciodată de unde vine, cum îşi croieşte drum. Noi eram pe plajă, erau Gianni, soţul meu, un coleg de-al lui pe nume Matteo, şi Lucilla, soţia, o femeie foarte educată. Nu-mi amintesc cu ce se ocupa, ştiu doar că mă punea adesea în dificultate cu fetiţele. În general era amabilă, înţelegătoare, nu mă critica, nu era perfidă. Dar nu putea rezista dorinţei de a-mi seduce fiicele, de a se face iubită de ele în mod exclusiv, de a-şi demonstra sieşi că avea o inimă ingenuă şi pură — aşa spunea — care bătea la unison cu inimile lor.

Ca Rosaria. În treaba asta contează puţin diferenţele de cultură, de clasă. De fiecare dată când Matteo şi Lucilla veneau la noi acasă, sau făceam o excursie în afara oraşului, sau — cum s-a întâmplat în acel caz — mergeam în vacanţă împreună, eu trăiam în tensiune, nefericirea mea sporea. În timp ce bărbaţii vorbeau despre munca lor sau despre fotbal sau despre nu mai ştiu ce, Lucilla nu pălăvrăgea niciodată cu mine, n-o interesam. Se juca, în schimb, cu fetiţele, le monopoliza atenţia, inventa jocuri special pentru ele, la care participa prefăcându-se a fi de aceeaşi vârstă cu ele.

O vedeam mereu încordată toată, scopul ei fiind să le cucerească. Nu li se mai dedica decât atunci când deja erau complet supuse, doritoare să petreacă nu o oră sau

două, ci toată viața cu ea. Se comporta ca un copil, într-un mod care mă enerva. Îmi educasem fiicele să nu se prostească, iar Lucilla se schimonosea mult, era una dintre acele femei care vorbesc perfect cu vocea pe care adulții o atribuie copiilor. Se exprima sclifosit și le determina să facă la fel, târându-le într-o formă de regres mai întâi de toate verbal și apoi, încet-încet, al întregului comportament. Deprinderile de autonomie, impuse de mine cu greu și atât de necesare ca să-mi decupez un pic de timp pentru mine, erau distruse în câteva minute odată cu sosirea ei. Apărea și imediat interpreta rolul mamei sensibile, plină de imaginație, mereu veselă, mereu disponibilă: mama cea bună. Nenorocita. Conduceam fără să evit băltoacele, din contră, intram în ele intenționat și apa forma un fel de aripi lungi.

Simțeam cum îmi revine în piept toată furia de atunci. Ce ușor, mă gândeam. Pentru o oră sau două — la plimbare, în vacanță, în vizită — era simplu și plăcut să le distrezi pe fetițe. Pe Lucilla n-o preocupa niciodată ce se întâmpla după aceea. Distrugea disciplina impusă de mine și apoi, după ce devasta teritoriul care-mi aparținea, se retrăgea în al ei, se dedica soțului, alerga la munca lui, la succesele lui, cu care, de altfel, nu făcea decât să se laude pe un ton de aparentă modestie. În cele din urmă, rămâneam eu singură, permanent de serviciu, mama cea rea. Rămâneam să refac ordinea în casa ruinată, să le impun din nou fetelor un comportament pe care acum îl considerau insuportabil. Mătușa Lucilla a spus așa și pe dincolo, mătușa Lucilla ne-a lăsat să facem. Nenorocita, nenorocita.

Uneori, dar rar și pentru scurt timp, savuram o mică răzbunare de-a mea evanescentă. Se întâmpla, de exemplu, ca Lucilla să vină în momente nepotrivite, când cele două

surioare erau prea absorbite în jocurile lor, atât de absorbite, încât jocurile mătuşii Lucilla fie erau în mod deschis amânate, fie, dacă le erau impuse, le plictiseau. Ea făcea faţă situaţiei neplăcute, dar în sinea ei se întrista. Simţeam că era rănită ca şi cum ar fi fost într-adevăr o tovarăşă de-a lor exclusă şi, trebuie să recunosc, mă bucura asta, dar nu ştiam să profit, n-am ştiut niciodată să profit de un avantaj. Mă înmuiam imediat, poate că în străfundul sufletului meu mă temeam că afecţiunea ei pentru fetiţe s-ar putea diminua şi-mi părea rău. Astfel, mai devreme sau mai târziu, ajungeam să spun în chip de explicaţie: sunt obişnuite să se joace între ele, asta e, au obiceiurile lor, poate că sunt cam autosuficiente. Ea atunci îşi revenea, spunea da, începea, încet, încet, să-mi vorbească rău de fiicele mele, să identifice defecte şi probleme. Bianca era prea egoistă, Marta prea fragilă, una avea puţină imaginaţie, cealaltă avea prea multă, cea mare era periculos de închistată, cea mică era mofturoasă şi răsfăţată. Ascultam, simţeam cum mica mea satisfacţie începe să se evapore. Simţeam că Lucilla îşi lua revanşa pentru refuzul fetiţelor căutând calea de a mă umili pe mine, ca şi cum aş fi fost complicele lor. O luam de la capăt cu suferinţa.

Răul pe care mi l-a făcut în perioada aceea a fost enorm. Fie că se autocelebra prin jocuri, fie că se supăra când era exclusă, m-a ajutat să cred că greşisem totul, că eram prea plină de mine, că nu eram făcută să fiu mamă. Nenorocita, nenorocita, nenorocita. În mod sigur m-am simţit aşa, atunci pe plajă. Era o dimineaţă de iulie, Lucilla pusese stăpânire pe Bianca, pe Marta o îndepărtase. Poate c-o exclusese din jocuri fiindcă era prea mică, poate fiindcă o considera prea proastă, poate fiindcă obţinea din asta mai

puțină satisfacție, nu știu. Sigur îi spusese ceva ce o făcuse să plângă și pe mine mă rănise. Am lăsat-o pe micuță să scâncească lângă Gianni și Matteo sub umbrelă, absorbiți în pălăvrăgelile lor, și mi-am luat cearșaful de plajă, l-am întins la câțiva pași de mare, m-am lungit exasperată la soare. Dar Marta a venit lângă mine, avea doi ani și jumătate, trei, a venit de-a bușilea să se joace, s-a întins murdară de nisip pe burta mea. Detest să mă murdăresc de nisip, detest să mi se murdărească lucrurile. Am țipat la soțul meu vino s-o iei imediat pe fetiță. El a dat fuga, simțea că aveam nervii întinși la maximum, se temea de crizele mele pentru că le percepea a fi incontrolabile. De la un timp nu mai făceam diferența între zonele publice și cele private, nu-mi păsa că oamenii mă aud și mă judecă, simțeam o dorință puternică de a-mi manifesta crizele de furie ca la teatru. Ia-o, am țipat la el, n-o mai suport și nu știu de ce eram supărată pe Marta, biata mititică, dacă Lucilla fusese rea cu ea, ar fi trebuit s-o ocrotesc, dar era ca și cum aș fi crezut orbește în criticile acelei femei, mă enervau și în același timp credeam în ele, mă gândeam că fetița era într-adevăr proastă, se văicărea mereu, nu mai rezistam.

Gianni a luat-o în brațe, mi-a aruncat o privire care însemna calmează-te. Eu i-am întors spatele furioasă, m-am aruncat în apă ca să scap de nisip și de căldură. Când am ieșit din mare, am văzut că el se juca cu Bianca și Marta împreună cu Lucilla. Râdea, s-a apropiat și Matteo, Lucilla își schimbase părerea, decisese că acum te puteai juca cu Marta, decisese să-mi demonstreze că era posibil.

Fetița — am văzut — zâmbea: își trăgea nasul, dar era cu adevărat fericită. O clipă, două. Am simțit cum în stomac îmi mocnește o energie distructivă, mi-am atins o

ureche la întâmplare. Mi-am dat seama că nu mai aveam un cercel. Nu erau valoroşi, îmi plăceau, dar nu-i preţuiam. Totuşi, am început să mă agit, am urlat la soţul meu am pierdut un cercel, m-am uitat pe cearşaf, nu era, am urlat mai tare am pierdut un cercel, am dat buzna furtunos în jocurile lor, i-am zis Martei: ai văzut că m-ai făcut să pierd un cercel, i-am spus-o cu ură, ca şi cum ar fi fost responsabilă de un lucru foarte grav pentru mine, pentru viaţa mea şi apoi m-am întors înapoi, am dat nisipul la o parte cu picioarele, cu mâinile, a venit soţul meu, a venit şi Matteo, au început să caute. Numai Lucilla s-a jucat în continuare cu fetiţele, a stat deoparte şi le-a ţinut deoparte de răvăşirea mea.

Am urlat apoi, acasă, la soţul meu, în faţa Biancăi şi a Martei, că nu mai voiam s-o văd pe cretina aia niciodată şi soţul meu a spus bine, ca să aibă un trai liniştit. Când l-am părăsit, el şi Lucilla au avut o relaţie. Poate spera că-şi va părăsi soţul, că se va ocupa de fetiţe. Dar ea n-a făcut nici una, nici alta. L-a iubit pe el, asta da, cu siguranţă, dar a rămas căsătorită şi nu le-a mai dat atenţie Biancăi şi Martei. Nu ştiu cum a decurs viaţa ei, dacă mai trăieşte cu soţul ei, dacă s-a despărţit şi s-a recăsătorit, dacă şi-a crescut propriii fii. Nu mai ştiu nimic despre ea. Pe-atunci eram tinere, cine ştie ce a devenit, cum gândeşte, ce face.

17.

Am parcat, am traversat pădurea de pini, din copaci picura apă. Am ajuns la dune. Complexul era pustiu, Gino nu era, nici administratorul. Plaja, după ploaie, devenise o crustă

vălurită, închisă la culoare, de care se izbea uşor stratul albicios al mării. M-am dus până la umbrelele napolitanilor, m-am oprit lângă al Ninei şi al Elenei, unde erau, parţial îngrămădite sub şezlonguri şi paturi pliante, parţial închise într-o cutie imensă de plastic, numeroasele jucării ale fetiţei. Întâmplarea, m-am gândit, sau o chemare tăcută, ar trebui s-o împingă pe Nina până aici, de una singură. Gata cu fetiţa, gata cu totul. Să ne salutăm fără uimire. Să deschidem două şezlonguri, să privim marea împreună, să-i comunic calm experienţa mea atingându-ne, când şi când, mâinile.

Fiicele mele se străduiesc în orice clipă să fie opusul meu. Sunt capabile, sunt competente, tatăl le călăuzeşte pe drumul parcurs de el. Hotărâte şi înspăimântate, înaintează prinse în vâltoare prin lume, se vor descurca mult mai bine decât noi doi, părinţii lor. Cu doi ani în urmă, când am presimţit că urmau să plece pentru cine ştie cât timp, le-am scris o scrisoare lungă în care povesteam amănunţit cum am ajuns să le abandonez. Nu voiam să-mi explic motivele — care erau acelea? —, ci impulsurile care cu mai mult de cincisprezece ani în urmă mă trimiseseră departe. Am făcut două copii ale scrisorii, câte una pentru fiecare, şi le-am lăsat în camerele lor. Dar nu s-a întâmplat nimic, nu mi-au răspuns niciodată, nu mi-au spus niciodată: hai să discutăm despre asta. O singură dată, la o aluzie de-a mea un pic mâhnită, Bianca a replicat ieşind pe uşă: ferice de tine că ai timp să scrii scrisori.

Ce prostie să crezi că le poţi povesti despre tine copiilor înainte să împlinească măcar cincizeci de ani. Să pretinzi de la ei să te vadă ca pe o persoană şi nu ca pe o funcţie. Să spui: eu sunt povestea voastră, voi începeţi de

la mine, ascultați-mă, v-ar putea fi de folos. Dar nu sunt povestea Ninei, Nina m-ar putea vedea chiar ca pe un viitor. Să-ți alegi drept companie o fiică străină. S-o cauți, să ți-o apropii.

Am rămas acolo nemișcată o scurtă vreme, săpând cu talpa până am dat de nisip uscat. Dacă aș fi adus păpușa, m-am gândit, fără totuși să regret, aș fi putut s-o îngrop aici, sub crusta părții ude. Ar fi fost perfect, cineva ar fi găsit-o a doua zi. Nu Elena, aș fi voit s-o găsească Nina, m-aș fi apropiat, aș fi spus: ești fericită? Dar n-am adus păpușa, n-am făcut-o, nici nu m-am gândit la asta. Pentru Nani am cumpărat, în schimb, o rochiță nouă, pantofiori, o altă acțiune fără sens. Sau, cel puțin, nu știu să-i găsesc eu sensul, ca multor altor lucruri mărunte din viața mea. M-am dus pe mal, voiam să merg mult, să obosesc.

M-am plimbat mult, într-adevăr, cu geanta pe umăr, cu sandalele într-o mână, cu picioarele în apă. M-am întâlnit, venind din direcție opusă, rar, doar cu câte un cuplu de îndrăgostiți. În primul an de viață al Martei îmi dădusem seama că nu-l mai iubeam pe soțul meu. Un an dur, fetița nu dormea niciodată și nu mă lăsa nici pe mine să dorm. Oboseala fizică e ca o lupă. Eram prea obosită ca să studiez, să gândesc, să râd, să plâng, să-l iubesc pe bărbatul acela prea inteligent, prea încăpățânat de implicat în pariul lui cu viața, prea absent. Iubirea pretinde energie, iar eu nu mai aveam. Când începea cu mângâieri și săruturi, deveneam nervoasă, mă simțeam un stimul abuzat pentru plăcerile lui, în fond, solitare.

Odată am văzut foarte de aproape ce înseamnă iubirea, iresponsabilitatea puternică și veselă care descătușează. Gianni e calabrez, s-a născut într-un sătuc de munte unde

are încă o veche casă a familiei. Nu mare lucru, dar aerul e sănătos şi priveliştea frumoasă. Mergeam acolo, cu ani în urmă, cu fetele, de Crăciun şi de Paşte. Făceam o călătorie chinuitoare cu maşina în timpul căreia el conducea într-o tăcere nepăsătoare şi eu trebuia să reprim mofturile Biancăi şi pe ale Martei (voiau încontinuu să rontăie de toate, cereau jucării încuiate în portbagaj, voiau să facă pipi după ce tocmai fuseseră la toaletă) sau să încerc să le distrag atenţia cu cântecele. Era primăvară, dar iarna nu ceda. Era lapoviţă, în curând se lăsa întunericul. Am văzut într-un refugiu un cuplu de autostopişti înfrigurați.

Gianni a tras pe dreapta aproape instinctiv, este un om generos. Eu am spus nu e loc, avem fetele, cum facem. Cei doi au urcat, erau englezi, el un tip grizonant, în jur de patruzeci de ani, ea cu siguranţă mai puţin de treizeci. La început am fost ostilă, tăcută, călătoria mi se complica, ar fi trebuit să mă străduiesc şi mai mult să le ţin potolite pe fete. A vorbit mai ales soţul meu, îi plăcea să stabilească relaţii, în special cu străinii. Era cordial, punea întrebări fără să-i pese de convenţii. A reieşit că cei doi îşi abandonaseră brusc locurile de muncă (nu-mi amintesc cu ce se ocupau) şi, odată cu locurile de muncă, familiile: ea — un soţ tânăr, el — soţia şi trei copii mici. Călătoreau de câteva luni prin Europa cu foarte puţini bani. Bărbatul a spus serios: important e să fim împreună. Ea a aprobat şi, la un moment dat, mi s-a adresat exprimându-se aşa: suntem obligaţi să facem atâtea lucruri stupide încă de mici crezând că sunt esenţiale; ceea ce ni s-a întâmplat este singurul lucru cu sens care mi s-a întâmplat de când m-am născut.

Din clipa aceea mi-au plăcut. Când s-a pus problema să-i lăsăm din nou, noaptea, pe marginea autostrăzii sau

la o pompă de benzină pe jumătate părăsită, fiindcă pentru noi era momentul să virăm spre sat, i-am spus soțului meu: să-i invităm la noi, e întuneric, e frig, mâine o să-i ducem la cea mai apropiată stație. Au mâncat la cină sub ochii intimidați ai fetițelor, am desfăcut pentru ei o veche canapea-pat. Acum aveam impresia că, împreună, dar și separat, emană o putere care se răspândea văzând cu ochii și mă lovea intrându-mi în vene, ațâțându-mi mintea. Am început să vorbesc foarte agitat, mi s-a părut că am să le spun numai lor o mulțime de lucruri. Mi-au lăudat buna stăpânire a limbii, soțul meu m-a prezentat; ironic, drept o extraordinară cercetătoare a literaturii engleze contemporane. M-am eschivat, am spus ce studiam în mod specific, amândoi s-au arătat foarte interesați de munca mea, mai ales fata, așa ceva nu se întâmpla niciodată.

Ea m-a fermecat în special, o chema Brenda. I-am vorbit toată seara, mă imaginam în locul ei, liberă, călătorind, cu un bărbat necunoscut pe care-l doream în fiecare clipă și de care eram dorită în fiecare clipă. Totul de la zero. Nicio obișnuință, nicio senzație tocită de situații previzibile. Eu eram eu, produceam gânduri nedeviate de nicio altă grijă, în afara firului încâlcit al dorințelor și al visurilor. Încă nu mă ținea nimeni captivă în ciuda tăierii cordonului ombilical. Când și-au luat la revedere dimineața, Brenda, care știa puțină italiană, m-a întrebat dacă aveam ceva scris de mine să-i dau să citească. Scris de mine: am savurat formularea: *scris de mine*. I-am dat un extras vrednic de milă de câteva pagini, un articolaș publicat cu doi ani în urmă. În final au plecat, soțul meu i-a dus din nou pe autostradă.

Am făcut ordine în casă, le-am strâns patul cu o delicatețe melancolică și, între timp, mi-am închipuit-o pe Brenda

goală, i-am simțit între picioare o excitație lichidă care era, de fapt, a mea. Am visat, pentru prima oară de când mă căsătorisem — pentru prima oară după nașterea Biancăi, a Martei — să-i spun bărbatului pe care-l iubisem, fiicelor mele: trebuie să plec. Mi-am imaginat că mă pot însoți chiar ei pe autostradă, toți trei, și că-mi iau la revedere făcându-le cu mâna în timp ce ei pleacă și mă lasă acolo.

O imagine care a persistat. Cât timp am rămas așezată pe parapet ca Brenda, făcând schimb de existențe cu ea. Un an sau doi, cred, înainte să plec cu adevărat. Timp apăsător. Nu cred că m-am gândit vreodată să-mi părăsesc fiicele. Mi se părea îngrozitor, stupid de egoist. Mă gândeam, în schimb, să-mi părăsesc soțul, căutam momentul potrivit. Aștepți, te saturi, începi din nou să aștepți. Ceva se va întâmpla și între timp devii tot mai insuportabilă, poate periculoasă. Nu reușeam să mă calmez, nici măcar oboseala nu mă potolea.

Cine știe de când mergeam. M-am uitat la ceas, m-am întors spre complex, mă dureau gleznele. Cerul era senin, soarele încălzea, oamenii apăruseră iarăși leneș pe plajă, unii îmbrăcați, alții în costume de baie. Acum umbrelele erau deschise din nou, plimbarea pe mal era o procesiune interminabilă care sărbătorea întoarcerea vacanței.

Am văzut, la un moment dat, un grup de copilandri care împărțeau ceva vilegiaturiștilor. Când am ajuns în dreptul lor, i-am recunoscut, erau ștrengarii rude cu Nina. Ofereau fluturași ca într-un fel de joc al lor, fiecare avea un teanc zdravăn. Unul m-a recunoscut, a spus: ăsteia de ce să i-l dăm. Eu am luat un fluturaș oricum, am continuat să merg, apoi am aruncat o privire. Nina, Rosaria procedaseră ca atunci când se pierde o pisică sau un câine. În centrul

foii era o fotografie urâtă cu Elena și păpușa ei. Și, scris mare, un număr de mobil. Câteva rânduri spuneau pe un ton înduioșător că micuța era foarte îndurerată din cauza dispariției păpușelei. Promiteau o recompensă generoasă cui ar fi găsit-o. Am împăturit fluturașul cu grijă, l-am pus în geantă lângă rochia nouă a lui Nani.

18.

M-am întors acasă după cină, amețită de un vin de proastă calitate. Am trecut prin fața barului unde Giovanni stătea la aer cu prietenii lui. Când m-a văzut, s-a ridicat în picioare, mi-a făcut un semn de salut, a ridicat paharul de vin ca o invitație. Nu i-am răspuns și n-am regretat impolitețea.

Mă simțeam foarte nefericită. Era o impresie de dizolvare, ca și cum eu, o grămăjoară ordonată de praf, toată ziua aș fi fost suflată de vânt și acum mă aflam suspendată în aer, fără o formă certă. Mi-am aruncat geanta pe divan, n-am deschis ușa terasei, n-am deschis ferestrele în dormitor. M-am dus în bucătărie după un pic de apă în care să amestec picăturile unui somnifer pe care-l luam numai în foarte rare ocazii de disconfort. În timp ce beam am băgat de seamă prezența păpușii puse pe masă și mi-am amintit de rochița pe care o aveam în geantă. M-am simțit rușinată. Am apucat păpușa de cap, am dus-o în sufragerie și m-am prăbușit pe divan punând-o în poala mea, cu burta în jos.

Era caraghioasă cu fesele ei mari, cu spinarea întinsă. Să vedem dacă îți vine bine chestia asta, am spus cu voce tare, furioasă. Am scos rochița, chiloții, șosetele, pantofii. Am probat-o cu rochia sprijinindu-i-o pe corpul întors cu

faţa în jos, măsura era potrivită. A doua zi urma să mă duc direct la Nina, să-i spun: am găsit-o în pădurea de pini ieri seară, uite, şi azi-dimineaţă i-am cumpărat o rochiţă ca să vă puteţi juca tu şi fiica ta. Am oftat de nemulţumire, am lăsat totul pe divan şi am voit să mă ridic, dar mi-am dat seama că din gura păpuşii ieşise alt lichid închis la culoare, îmi pătase fusta.

I-am examinat buzele strânse în jurul unei mici găuri. Le-am simţit că cedează sub degete, dintr-un plastic mai moale decât restul corpului. I le-am dat la o parte cu delicateţe. Gaura s-a lărgit şi păpuşa a zâmbit, mi-a arătat gingiile şi dinţişorii de lapte. I-am închis din nou gura, dezgustată, am zgâlţâit-o puternic. Am auzit apa pe care o avea în burtă, mi-am imaginat o putreziciune a vintrelor, lichid închis, stătut, amestecat cu nisip. Sunt lucruri de-ale voastre de mamă şi fiică, m-am gândit, de ce m-am băgat.

Am dormit adânc. Dimineaţa am pus în geantă lucrurile necesare pentru plajă, cărţi, caiete, rochiţa, păpuşa şi am refăcut traseul spre mare. În maşină am ascultat o veche compilaţie a lui David Bowie, am auzit tot drumul aceeaşi melodie, *The man who sold the world*, făcea parte din tinereţea mea. Am traversat pădurea de pini, proaspătă şi udă de ploaia din ziua precedentă. Din când în când, pe trunchiuri, se distingea fluturaşul cu fotografia Elenei. Mi-a venit să râd. Poate că încruntatul Corrado o să-mi ofere o recompensă generoasă.

Gino a fost extrem de amabil, mi-a făcut plăcere să-l văd. Pusese deja patul pliant să se usuce la soare, m-a însoţit la umbrelă insistând să-mi ducă geanta, dar n-a avut nici măcar o dată un ton prea familiar. Un tânăr inteligent şi discret, trebuia să-l ajut, să-l îndemn să-şi termine studiile.

Am început să citesc, dar cu mintea absentă. Şi Gino, pe şezlong, şi-a scos manualul şi mi-a zâmbit cu jumătate de gură, voind parcă să sublinieze o afinitate.

Nina nu era încă, nici Elena. Erau copilandrii care cu o zi în urmă împărţeau fluturaşi şi au apărut în ordine aleatorie, cu întârziere şi fără energie, veri, fraţi, cumnaţi, toate rubedeniile. Ultimii — era aproape miezul zilei — au sosit Rosaria şi Corrado, ea în faţă, în costum, arătându-şi ostentativ pântecele enorm de femeie gravidă care nu se supune niciunei diete, dar îşi poartă oricum burta dezinvolt, fără să opună rezistenţă, şi el în urmă, în maiou, pantaloni scurţi, papuci, cu mersul şleampăt.

Mi-a revenit agitaţia, am făcut un pic de tahicardie. Nina, era limpede, n-ar fi venit la plajă, poate că fetiţa se simţea rău. Am fixat-o insistent cu privirea pe Rosaria. Avea un aer posomorât, nu s-a uitat deloc în direcţia mea. Am căutat atunci privirea lui Gino, poate că el ştia ceva, dar mi-am dat seama că locul ocupat în mod obişnuit de el era gol, cartea abandonată pe şezlong.

Cum am văzut că Rosaria pleca de lângă umbrelă şi se ducea de una singură, cu picioarele crăcănate, spre mal, m-am dus după ea. N-a fost bucuroasă să mă vadă şi n-a făcut nimic să ascundă asta. La întrebările mele a răspuns monosilabic, fără amabilitate.

— Cum se simte Elena?

— A răcit.

— Are febră?

— Un pic.

— Şi Nina?

— Nina stă cu fiica ei, ce altceva să facă.

— Am văzut fluturaşul.

S-a strâmbat dezaprobator.

— I-am zis fratelui meu că e ceva inutil, numai de bătăi de cap aiurea avem parte.

Vorbea şi traducea direct din dialect. Am fost pe punctul de a-i spune da, este inutil, neplăceri fără niciun sens: păpuşa e la mine, acum i-o duc Elenei. Dar tonul ei antipatic m-a descurajat, n-aveam chef să-i spun ei, n-aveam chef să spun nimănui din clan. Îi simţeam, astăzi, nu ca pe un spectacol de contemplat comparându-l nostalgic cu ce-mi aminteam din copilăria mea la Napoli; îi simţeam a fi timpul meu, viaţa mea mlăştinoasă în care, din când în când, încă alunecam. Erau exact ca rudele de care fugisem când eram mică. Nu-i suportam şi totuşi mă ţineau strânsă, îi aveam pe toţi în interiorul meu.

Existenţa are uneori o geometrie a ei ironică. De pe la vârsta de treisprezece, paisprezece ani aspirasem la strălucirea burgheză, la o limbă italiană educată, la o viaţă bună, cultivată şi meditativă. Napoli mi se păruse un val care m-ar fi înecat. Nu credeam că oraşul ar fi putut vreodată să conţină forme de viaţă diferite de cele pe care le cunoscusem eu când eram mică, violente sau senzual-indolente, de o vulgaritate languroasă sau în mod obtuz aşezate la adăpost, în apărarea propriei degradări mizerabile. Nici măcar nu căutam acele forme, nici în trecut, nici într-un posibil viitor. Plecasem ca o femeie trecută prin foc care-şi smulge de pe ea pielea făcută scrum, crezând că-şi smulge de pe ea arsura însăşi.

Lucrul de care mă temusem cel mai mult, când îmi părăsisem fiicele, era că Gianni, de lene, din răzbunare, de nevoie, ar putea să le ducă pe Bianca şi pe Marta la Napoli, să i le încredinţeze mamei mele şi rudelor. Mă

sufoca anxietatea, mă gândeam: ce-am făcut, eu am fugit, dar permit ca ele să se întoarcă acolo. Cele două fetiţe s-ar fi cufundat, încet, încet, în puţul negru din care proveneam, respirându-i comportamentul, limba, toate trăsăturile pe care mi le ştersesem când plecasem din oraş, la optsprezece ani, ca să studiez la Florenţa, un loc îndepărtat şi, pentru mine, străin. Îi spusesem lui Gianni: fă ce crezi, dar te rog nu le lăsa rudelor din Napoli. Gianni a urlat la mine că făcea fix ce avea chef cu fiicele lui, nu aveam dreptul la păreri dacă plecam. A avut mare grijă de ele, în realitate, dar când a fost copleşit de muncă sau constrâns călătorească în străinătate, le-a dus fără ezitare acasă la mama mea, în apartamentul unde mă născusem, în camerele unde mă luptasem aprig ca să mă pot emancipa, şi le-a lăsat acolo luni întregi.

A ajuns până la mine ecoul, m-am întristat, dar nu de asta am revenit asupra deciziei mele. Eram departe, mi se părea că sunt o altă persoană, în sfârşit cea autentică, şi am lăsat, în cele din urmă, ca fetiţele să se expună la rănile oraşului meu natal, aceleaşi pe care le consideram de nevindecat în privinţa mea. Mama mea a fost extraordinară, la vremea aceea, s-a ocupat de ele, s-a istovit, dar nu i-am arătat recunoştinţă nici pentru asta, nici pentru altceva. Mânia secretă pe care o nutream faţă de mine am revărsat-o asupra ei. În consecinţă, când mi-am luat înapoi fiicele şi le-am dus la Florenţa, am acuzat-o că avusese o influenţă proastă asupra lor, la fel cum avusese odinioară o influenţă proastă asupra mea. Acuzaţii calomnioase. Ea s-a apărat, a reacţionat cu maliţiozitate, s-a necăjit rău, a murit, poate, la scurt timp otrăvită chiar de aceste acuzaţii tulburătoare. Ultimul lucru pe care mi l-a spus, cu ceva timp înainte să moară, a

fost, într-un dialect frânt: mi-e un strop de frig, Leda, și-mi vine să mă cac pe mine.

Câte lucruri nu i-am urlat pe care aș fi făcut mai bine să nici nu le gândesc măcar. Voiam — acum că mă întorsesem — ca fiicele mele să depindă numai de mine. Uneori mi se părea chiar că le făcusem de una singură, de Gianni nu-mi mai aminteam deja nimic, nimic intim din punct de vedere fizic, picioarele, toracele, sexul, mirosul, ca și cum nici măcar nu ne-am fi atins vreodată. Când pe urmă a plecat în Canada, impresia aceea a devenit și mai puternică, mi s-a părut că le hrănisem pe fete numai cu mine însămi, că simt în ele numai linia feminină a descendenței mele, în bine și în rău. De aceea, anxietățile au crescut. Câțiva ani, Bianca și Marta au mers prost la școală, în mod evident erau dezorientate. Le presam, le îndemnam, le chinuiam. Spuneam: ce vreți să faceți în viață, unde vreți să ajungeți, vreți să involuați, să vă degradați, să suprimați toate eforturile pe care eu și tatăl vostru le-am făcut, să reveniți la condițiile în care trăiește bunica voastră, care are numai diploma de școală elementară. Biancăi îi șopteam deprimată: am vorbit cu profesorii tăi, în ce situație ai îndrăznit să mă pui. Le vedeam deraind pe amândouă, mi se păreau din ce în ce mai pretențioase și mai ignorante. Eram sigură că se vor împotmoli cu studiile, cu totul, și a fost o perioadă în care mă simțeam bine numai când știam că-și asumau o disciplină, la școală începeau să aibă succes, umbrele femeilor din familia mea se risipeau.

Sărmana mama. Ce le transmisese rău, în fond, celor două fete: nimic, un pic de dialect. Grație ei, astăzi Bianca și Marta știu să imite așa cum trebuie dialectul napolitan și câteva expresii. Când sunt binedispuse, râd de mine. Îmi

exagerează accentul, chiar şi la telefon, din Canada. Imită nemilos timbrul dialectal care iese la suprafaţă din adâncul modului meu de a vorbi alte limbi sau anumite sintagme pe care le folosesc italienizându-le. Aiureli fără sens. Îi zâmbesc Rosariei, caut să spun ceva, mă prefac a fi politicoasă, deşi ea nu este. Da, fiicele mele mă umilesc, mai ales cu engleza, se ruşinează de modul în care o vorbesc, mi-am dat seama de asta de fiecare dată când am mers în străinătate împreună. Totuşi este limba meseriei mele, mi se părea c-o folosesc ireproşabil. Ele, în schimb, insistă, nu sunt bună, şi au dreptate. De fapt, în ciuda izbucnirilor mele de orgoliu, n-am ajuns prea departe. Dacă vreau, într-o clipă pot fi din nou ca această femeie, Rosaria. M-ar costa un pic de efort, desigur, mama mea ştia să treacă fără întrerupere de la ficţiunea frumoasei doamne mic-burgheze la tânguiala lejeră prin care îşi spune nefericirea. Mie mi-ar lua mai mult, dar tot aş reuşi. Cele două fete, în schimb, ele chiar s-au îndepărtat. Aparţin altui timp, le-am pierdut în viitor.

Zâmbesc din nou, stânjenită, dar Rosaria nu-mi zâmbeşte, conversaţia se stinge. Ezit, de-acum, între aversiunea neliniştită faţă de această femeie şi o simpatie tristă. Îmi imaginez că va naşte fără să crâcnească, în două ore se va expulza pe sine şi, în acelaşi timp, pe o alta ca ea. A doua zi va fi pe picioare, va avea mult lapte, un râu de lapte consistent, se va război din nou, vigilentă şi violentă. Mi-e clar, acum, că nu vrea s-o vadă pe cumnată, o consideră — îmi imaginez — o cicălitoare care se crede rafinată, o sclifosită care atunci când era însărcinată se văicărea tot timpul, nu făcea decât să vomite. Nina, în ochii ei, e lipsită de vlagă, lichefiată, expusă oricărui tip de influenţe proaste şi eu, după lucrurile urâte pe care le-am mărturisit,

nu mai sunt considerată o amiciţie bună de plajă. De aceea vrea s-o apere de mine, îi e teamă că-i bag gărgăuni în cap. Veghează în numele fratelui, bărbatul cu pântecele tăiat. Oameni răi, îmi spusese Gino. Am mai stat încă un pic cu picioarele în apă, nu ştiam ce să-i spun. Timpul scurs ieri, astăzi, îmi amintea de toate etapele vieţii mele. M-am întors la umbrelă.

Acolo m-am gândit la ce era de făcut, în cele din urmă m-am hotărât. Am luat geanta, pantofii, mi-am strâns în jurul taliei un pareo şi am pornit spre pădurea de pini, lăsându-mi pe patul pliant cărţile mele şi, agăţată de spiţele umbrelei, rochia.

Gino spusese că napolitanii locuiau într-o vilă pe dune, în spatele pădurii de pini. Am urmat linia de graniţă dintre ace şi nisip, când la umbră, când la soare. În scurt timp am văzut vila, o construcţie pretenţioasă cu două niveluri, între stufăriş, leandri şi eucalipţi. Cicadele, la ora aceea, erau asurzitoare.

Am intrat în desiş, căutam o cărare care să mă ducă până la casă. Între timp am scos fluturaşul din geantă, am sunat la numărul de mobil care era indicat pe el. Speram să răspundă Nina, am aşteptat. În timp ce telefonul suna în gol, am auzit trilul jeluitor al unui mobil în desişul vegetaţiei, în dreapta mea, şi apoi vocea Ninei care spunea râzând: haide, ajunge, încetează, lasă-mă să răspund.

Am închis brusc, am căutat cu privirea în direcţia din care auzisem vocea. Am văzut-o pe Nina într-o rochie lejeră de culoare deschisă, sprijinită de un copac. Gino o săruta. Ea părea să accepte sărutul, dar cu ochii deschişi, amuzaţi, alarmaţi şi, în timpul ăsta, îi îndepărta cu blândeţe mâna care-i căuta sânul.

19.

Am făcut o baie în mare şi m-am întins cu spatele la soare, cu braţele deasupra capului şi cu faţa ascunsă în ele. Din poziţia în care mă găseam, l-am văzut pe tânărul care se întorcea, cobora pe dune cu paşi mari, cu ochii în pământ. Odată ajuns la locul lui, a încercat să citească, dar n-a putut şi a ţintuit mult timp cu privirea marea. Am simţit că uşoara neplăcere din seara precedentă se transformase în ostilitate. Părea atât de cumsecade, îmi ţinuse companie ore în şir, se arătase atent, sensibil. Spusese că se teme de reacţia rudelor, a soţului Ninei, mă avertizase. Şi totuşi el nu se abţinea, se expunea pe sine şi pe ea cine ştie căror riscuri. O ispitea, o atrăgea către sine tocmai când era mai fragilă, strivită de povara fiicei. Aşa cum îi descoperisem eu, ar fi putut fi descoperiţi de oricine. M-am simţit dezamăgită de amândoi.

M-a cuprins, nu ştiu cum să spun, un fel de tulburare când i-am surprins. Era o emoţie vagă, adăuga cele văzute la cele nevăzute, îmi provoca în acelaşi timp valuri de căldură şi transpiraţie rece. Sărutul lor încă ardea, îmi încălzea stomacul, aveam în gură un gust de salivă călduţă. Nu era o senzaţie matură, ci infantilă, mă simţisem ca o fetiţă care trepidează. Reveniseră fantezii foarte îndepărtate, imagini false, inventate, ca atunci când eram mică şi-mi imaginam că mama iese din casă în secret, ziua şi noaptea, să-şi întâlnească amanţii, şi simţeam pe corpul meu bucuria pe care o simţea ea. Mi se părea, acum, că se trezea o substanţă acoperită de crustă, care se odihnea pe fundul burţii mele de decenii întregi.

Am părăsit șezlongul țâfnoasă, mi-am pregătit în grabă lucrurile. Am greșit, mi-am zis, nu mi-a folosit plecarea Biancăi și a Martei. Așa părea, dar nu. De cât timp n-am mai telefonat, trebuie să le aud glasul. Să te emancipezi, să te porți frivol nu e bine, e crud față de tine însuți și față de ceilalți. Trebuie să găsesc modul de a-i spune Ninei. Ce sens are un flirt estival, ca o adolescentă de șaisprezece ani, în timp ce fiica ta se simte rău. Mi se păruse atât de grozavă, când stătea împreună cu Elena, cu păpușa, sub umbrelă, sau la soare, sau pe malul mării. Adesea luau pe rând nisip ud cu o linguriță de înghețată și se prefăceau c-o hrănesc pe Nani. Ce bine le stătea împreună. Elena se juca ore în șir, singură sau cu mama ei, și se vedea că era fericită. Mi-a trecut prin minte că era mai multă forță erotică în relația ei cu păpușa, acolo lângă Nina, decât în tot erosul pe care l-ar fi experimentat ulterior, crescând și îmbătrânind. Am părăsit plaja fără să privesc nici măcar o dată în direcția lui Gino, a Rosariei.

Am condus spre casă pe drumul de provincie pustiu, cu capul plin de imagini și voci. Când mă întorsesem la fetițe — cu mult timp în urmă, de-acum —, zilele redeveniseră apăsătoare, sexul o activitate sporadică și de aceea liniștită, fără pretenții. Bărbații, încă înainte să ne sărutăm, îmi explicau, cu multă hotărâre, că nu intenționau să-și părăsească soțiile, sau că aveau obiceiuri de holtei și nu voiau să renunțe la ele, sau că excludeau asumarea responsabilității vieții mele și a fiicelor mele. Nu mă văitasem niciodată, dimpotrivă, mi se păruse previzibil și, prin urmare, rezonabil. Decisesem că anotimpul senzațiilor frenetice se încheiase, trei ani îmi fuseseră de-ajuns.

În schimb, în dimineața în care făcusem patul în care dormiseră Brenda și amantul ei, când deschisesem ferestrele ca să iasă mirosul lor, mi se păruse că descopăr în trupul meu o chemare de plăcere care nu avea nimic de-a face cu aceea a primelor raporturi sexuale de la șaisprezece ani, cu sexul incomod și nesatisfăcător făcut împreună cu viitorul meu soț, cu practicile conjugale înainte și, mai ales, după nașterea fetițelor. S-au ivit, odată cu întâlnirea Brendei și a bărbatului ei, noi așteptări. Am simțit pentru prima oară, ca o tresăltare în piept, că am nevoie de altceva, dar m-am simțit stânjenită să mi-o spun, mi se părea că sunt gânduri inadecvate pentru condiția mea, pentru ambițiile de femeie cultă și înțeleaptă.

Au trecut zilele, săptămânile, urma celor doi îndrăgostiți a pălit definitiv. Dar eu nu m-am liniștit, a sporit, în schimb, un fel de dezordine a fanteziilor. N-am zis nimic față de soțul meu, n-am încercat niciodată să încalc obiceiurile noastre sexuale, nici măcar jargonul erotic pe care-l elaborasem de-a lungul anilor. Dar învățam, făceam cumpărături, stăteam la coadă să plătesc vreo factură și mă pierdeam brusc în niște dorințe care mă stinghereau și, totodată, mă excitau. Mă rușinam de ele mai ales când răsăreau în timp ce aveam grijă de fetițe. Cântam cântece cu ele, citeam povești înainte să adoarmă, o ajutam pe Marta să mănânce, le spălam, le îmbrăcam și între timp mă simțeam nedemnă, nu știam cum să fac să mă liniștesc.

Profesorul meu mi-a telefonat într-o dimineață de la universitate, a spus că fusese invitat la o conferință internațională despre Forster. Mă sfătuia să merg și eu, era materia de care mă ocupam, considera că ar fi fost foarte util pentru munca mea. Care muncă, nu făceam nimic, nici nu făcuse

mare lucru ca să-mi netezească drumul. I-am mulţumit. Nu aveam bani, nu aveam nimic de pus pe mine, soţul meu traversa o perioadă proastă, era foarte ocupat. După zile şi zile de neurastenie şi depresie, am hotărât că n-o să mă duc. Dar profesorul a părut dezamăgit. A zis că habar n-aveam ce pierd, m-am enervat, n-am mai vorbit cu el o vreme. Când a dat din nou un semn de viaţă, mi-a comunicat că găsise modalitatea de a călători şi de a sta gratis la hotel.

N-am mai putut să refuz. Am organizat fiecare minut din cele patru zile în care urma să lipsesc: mâncare deja pregătită în frigider, ajutorul unor prietene bucuroase să se sacrifice pentru un om de ştiinţă un pic nebun, o studentă gata să aibă grijă de fetiţe în cazul în care tatăl lor avea reuniuni neprevăzute. Am plecat lăsând totul în mod îndârjit în ordine, numai Marta era puţin răcită.

Avionul spre Londra s-a dovedit a fi plin de oameni din lumea academică foarte cunoscuţi şi tineri rivali de-ai mei, în general mult mai prezenţi şi activi decât mine în cursa pentru obţinerea unui post. Profesorul care mă invitase îşi văzuse de-ale lui, gânditor. Era un bărbat ursuz, cu doi băieţi mari, o soţie elegantă şi amabilă, cu multă experienţă didactică, cu o cultură extrem de vastă; totuşi, îl apucau atacuri de panică de fiecare dată când trebuia să vorbească în public. În timpul zborului n-a făcut decât să-şi retuşeze prezentarea şi abia la hotel mi-a cerut s-o citesc ca să văd dacă mă convingea. Am citit, l-am liniştit, am spus că era foarte frumoasă, acela era rolul meu; şi el a dispărut şi nu l-am mai văzut toată dimineaţa de lucru. A apărut abia după-amiaza târziu, exact când îi venea lui rândul să vorbească. Şi-a spus textul sobru, în engleză, dar pentru că au fost câteva critici, s-a întristat, a răspuns sec, s-a dus să

se închidă în cameră şi n-a mai ieşit nici pentru cină. Am stat la o masă cu alţi membri ca mine, aproape tot timpul în tăcere.

L-am revăzut a doua zi, era o prezentare foarte aşteptată, a profesorului Hardy, un cercetător foarte respectat de la o universitate prestigioasă. Profesorul meu nici măcar nu m-a salutat, era cu alţii. Am găsit loc în fundul sălii, am deschis sârguincios caietul de notiţe. A apărut Hardy, era un bărbat de vreo cincizeci de ani, cam scund, slab, cu un chip plăcut şi ochi extraordinar de albaştri. A vorbit păstrând un ton scăzut şi învăluitor, în scurt timp m-am surprins întrebându-mă dacă mi-ar fi plăcut să mă atingă, să mă mângâie, să mă sărute. A vorbit zece minute, apoi, pe neaşteptate, ca şi cum vocea ar fi ieşit din interiorul propriei mele halucinaţii erotice şi nu de la microfonul la care vorbea, am auzit că-mi rosteşte numele şi prenumele.

Nu mi-a venit să cred, totuşi am simţit roşeaţa cum îmi arde obrajii. El a continuat, era un orator abil, folosea textul scris ca pe un simplu reper, acum improviza. A repetat numele o dată, de două, de trei ori. I-am văzut pe colegii mei de universitate căutându-mă prin sală cu privirea, tremuram, aveam mâinile transpirate. Şi profesorul meu şi-a întors capul cu o faţă uluită, ne-am uitat unul la altul. Universitarul englez cita textual un fragment din articolul meu, singurul pe care-l publicasem până în acel moment, acelaşi pe care i-l dădusem cu ceva timp în urmă Brendei. Îl menţiona cu admiraţie, comenta meticulos un pasaj, îl folosea ca să-şi articuleze mai bine discursul. Am ieşit din sală imediat cum a încheiat prezentarea şi au început aplauzele.

Am alergat în camera mea, am simţit că lichidele de pe dinăuntrul meu îmi fierbeau pe sub piele, eram plină de

mândrie. Am telefonat la Florența, soțului meu. Aproape că am urlat în telefon lucrul acela incredibil care mi se-ntâmplase. El a zis da, bravo, mă bucur și m-a anunțat că Marta avea varicelă, era un lucru sigur, medicul spusese că nu era nicio îndoială. Am închis. Varicela Martei și-a căutat un spațiu în mine cu obișnuitul val de anxietăți, dar în locul golului din ultimii ani, a găsit o exaltare veselă, o impresie de forță, confuzia bucuroasă a unui triumf intelectual și a plăcerii fizice. Varicela e un fleac, m-am gândit, a avut și Bianca, o să-i treacă. Am fost copleșită de mine însămi. Eu, eu, eu: asta sunt, asta știu să fac, asta *trebuie* să fac.

Profesorul meu mi-a telefonat în cameră. Nu exista nimic familiar între noi, era un om distant. Vorbea mereu cu o voce răgușită, un pic țâfnoasă, nu mă considerase niciodată mare lucru. Se împăcase cu insistențele mele de laureată ambițioasă, dar fără să facă promisiuni, în general punându-mi în cârcă sarcinile cele mai plicticoase. Dar atunci mi-a vorbit cu blândețe, era tulburat, a mormăit niște complimente pentru priceperea mea. A spus emoționat: acum va trebui să vă implicați mai mult, încercați să terminați repede noul eseu, e important un alt articol publicat, o să-l informez pe Hardy despre modul nostru de lucru, o să vedeți că va dori să vă cunoască. N-am luat în calcul posibilitatea asta, cine eram eu, în fond. A insistat: e ceva cert.

La prânz a ținut să stau lângă el și mi-am dat seama imediat, cu un nou val de plăcere, că totul se schimbase în jurul meu. Dintr-o anonimă care cară genți, fără nici măcar dreptul la o scurtă comunicare științifică programată la sfârșit de zi, devenisem în decurs de o oră o tânără cercetătoare cu o mică faimă personală internațională. Italienii

au venit unul câte unul să mă felicite, tineri şi bătrâni. Apoi a venit cineva dintre străini. În cele din urmă, a intrat în sală Hardy, un tip i-a şoptit ceva la ureche, a făcut semn către masa la care stăteam eu. El m-a privit o clipă, s-a dus spre masa lui, s-a oprit, s-a întors şi a venit să se prezinte. Să mi se prezinte mie, politicos.

Pe urmă, profesorul meu mi-a spus la ureche: e un cercetător serios; dar munceşte mult, îmbătrâneşte, se plictiseşte. Şi a adăugat: dacă aţi fi fost bărbat, sau urâţică, sau bătrână, ar fi aşteptat la masa lui omagiul cuvenit şi apoi s-ar fi despărţit de dumneavoastră în câteva propoziţii amabile, dar rostite pe un ton rece. Mi s-a părut o răutate. Când s-a referit maliţios la ipoteza că Hardy urma să devină insistent spre seară, am murmurat: poate că-l interesează mai ales faptul că am scris un articol important. N-a răspuns nimic, a bombănit da şi n-a făcut alte comentarii când i-am spus, fără să-mi mai încap în piele de bucurie, că profesorul Hardy mă invitase la cină la masa lui.

Am luat cina cu Hardy, am fost spirituală şi dezinvoltă, am băut destul. Apoi am făcut o lungă plimbare şi la întoarcere, era ora două, mi-a cerut să merg în camera lui. A făcut asta cu politeţe ironică, cu voce scăzută, iar eu am acceptat. Considerasem întotdeauna raporturile sexuale un fel de realitate supremă nespus de vâscoasă, contactul cel mai puţin mediat cu alt corp. M-am convins, în schimb, începând cu experienţa aceea, că ele sunt un produs extrem al imaginaţiei. Cu cât plăcerea e mai mare, cu atât celălalt nu e decât un vis, reacţia nocturnă a vintrelor, a sânilor, a gurii, a anusului, a fiecărui centimetru izolat de piele şi mângâieri şi izbituri ale unei entităţi nedefinite care se poate contura în funcţie de nevoile momentului. Am pus cine ştie ce în

acea întâlnire şi mi s-a părut că l-am iubit dintotdeauna pe bărbatul acela — chiar dacă de-abia îl cunoscusem — şi că nu-l doresc decât pe el.

Gianni, la întoarcere, mi-a reproşat că în patru zile sunasem doar de două ori, deşi Marta era bolnavă. Am spus: am fost foarte ocupată. Am spus şi că, după tot ce mi se întâmplase, ar fi trebuit să lucrez foarte mult pentru a fi la înălţimea situaţiei. Am început să petrec la universitate, la modul provocator, zece ore pe zi. Profesorul meu s-a ocupat, cu o neaşteptată disponibilitate, încă de la întoarcerea noastră la Florenţa, să obţin repede o nouă publicare şi a colaborat activ cu Hardy să merg să lucrez o vreme la universitatea lui. Am intrat într-o etapă de activism exaltat, dureros. Trudeam mult şi, între timp, sufeream, pentru că mi se părea că nu pot trăi fără Hardy. Îi scriam scrisori lungi, îl sunam. Dacă Gianni era acasă, mai ales la sfârşit de săptămână, alergam la un telefon public, târându-le după mine pe Bianca şi pe Marta ca să nu-i trezesc suspiciuni. Bianca asculta conversaţiile şi, chiar dacă erau în engleză, pricepea totul fără să înţeleagă, iar eu îmi dădeam seama de asta, dar nu ştiam ce să fac. Fetiţele erau acolo lângă mine, mute şi dezorientate, nu uitam, n-o să uit niciodată. Totuşi, radiam de satisfacţie împotriva voinţei mele, şopteam fraze afectuoase, răspundeam la aluzii obscene şi făceam, la rândul meu, aluzii la fel de obscene. Eram doar atentă — când mă trăgeau de fustă, când spuneau că le e foame sau voiau îngheţată sau cereau un balon de la vânzătorul care se afla acolo, la un pas — să nu urlu ajunge, plec, n-o să mă mai vedeţi, exact cum făcea mama mea când era disperată. Ea nu ne-a părăsit niciodată, deşi striga asta; eu, în schimb, mi-am abandonat fiicele fără nici măcar să anunţ.

Conduceam ca şi cum n-aş fi fost la volan, nici nu băgam de seamă strada. Pe ferestre intra un vânt fierbinte. Am parcat lângă casă, le aveam pe Bianca şi pe Marta în faţa ochilor, speriate, mici cum fuseseră cu optsprezece ani în urmă. Simţeam că iau foc, am intrat imediat la duş. Apă rece. Am lăsat-o să curgă pe mine mult timp, ţintuind cu privirea nisipul care aluneca, negru, de pe picioare, de pe tălpi, pe emailul alb al căzii. Senzaţia de cald trece aproape imediat. Îmi cade pe corp răcoarea aripii strâmbe, *the chill of the crooked wing*[2]. Ştersul cu prosopul, acoperitul corpului. Le învăţasem pe fiicele mele acea expresie a lui Auden, ne foloseam de ea ca de nişte cuvinte ale noastre complice ca să spunem că un loc nu ne plăcea sau că eram prost-dispuse sau că, pur şi simplu, era o zi urâtă şi geroasă. Copile nefericite, obligate să fie culte chiar şi în vocabularul familial, încă de mici. Am luat geanta, am dus-o pe terasă la soare, i-am răsturnat conţinutul pe masă. Păpuşa a căzut pe o parte, i-am zis ceva ca şi cum ar fi fost o pisică sau un câine, apoi mi-am dat seama de vocea mea şi am tăcut imediat. Am decis să mă ocup de Nani ca să am companie, ca să mă liniştesc. Am căutat nişte alcool, voiam să-i şterg urmele de pix de pe faţă şi de pe corp. Am frecat-o cu grijă, dar rezultatul n-a fost deloc satisfăcător. Nani, vino aici, frumoaso. Să punem chiloţeii, şosetele, pantofii. Să punem rochiţa. Ce elegantă eşti. M-a uimit porecla aceea pe care deja i-o dădeam în sinea mea în mod curent. De ce oare, dintre multele pe care Elena şi Nina le foloseau, o alesesem tocmai pe aceea. M-am uitat în caietul meu, le notasem pe toate: Neni, Nile, Nilotta, Nanicchia, Nanuccia, Nennella.

---

[2] Frigul aripii frânte. Din prima strofă a poeziei *The Crisis* de W.H. Auden. (*N. red.*)

Nani. Ai apă în burtă, scumpa mea. Păstrezi în pântece negreala ta lichidă. Între timp am rămas aşezată la soare, lângă masă, să-mi usuc părul, trecându-mi din când în când degetele prin el. Marea era verde.

Şi eu ascundeam multe lucruri negre, în tăcerea mea. Remuşcarea nerecunoştinţei, de exemplu, Brenda. Ea îi dăduse lui Hardy textul meu, mi-a spus-o el însuşi. Nu ştiu cum de se cunoşteau, nu voiam să aflu ce anume îşi datorau reciproc. Astăzi ştiu doar că paginile mele n-ar fi avut niciodată parte de atenţie fără Brenda. Dar atunci n-am spus-o nimănui, nici lui Gianni, nici profesorului meu şi, mai ales, n-am căutat-o niciodată pe ea. Este un lucru pe care l-am admis numai în scrisoarea adresată fetelor cu doi ani în urmă, aceea pe care ele nici măcar n-au citit-o. Am scris: aveam nevoie să cred că făcusem totul singură. Voiam să mă simt într-un mod tot mai intens pe mine însămi, meritele mele, autonomia calităţilor mele.

Între timp, lucrurile care mi s-au întâmplat s-au înlănţuit între ele, păreau confirmarea speranţelor mele dintotdeauna. Eram capabilă; nu aveam nevoie să mă prefac că sunt în vreun fel superioară, aşa cum făcea mama mea; eram, într-adevăr, o fiinţă ieşită din comun. Se convinsese de asta, în sfârşit, şi profesorul meu de la Florenţa. Se convinsese de asta şi prestigiosul şi elegantul profesor Hardy, părea să creadă asta mai mult decât toţi ceilalţi. Am plecat în Anglia, m-am întors, am plecat din nou. Soţul meu s-a alarmat, ce se întâmpla. A protestat, spunând că el nu mai reuşea să se ocupe de muncă şi de fetiţe în acelaşi timp. I-am răspuns că-l părăseam. N-a înţeles, s-a gândit la o depresie, a căutat soluţii, a sunat-o pe mama mea, a urlat că trebuia să mă gândesc la fetiţe. I-am spus că nu mai

puteam trăi cu el, aveam nevoie să înţeleg cine sunt, care sunt posibilităţile mele reale şi alte fraze de genul ăsta. Nu-i puteam urla că ştiam deja totul despre mine, aveam o mie de idei noi, studiam, iubeam alţi bărbaţi, mă îndrăgosteam de oricine îmi spunea că sunt capabilă, inteligentă, de oricine care mă ajuta să mă pun la încercare. S-a liniştit. O vreme a încercat să fie înţelegător, apoi şi-a dat seama că-l minţeam, s-a enervat, a trecut la jigniri. La un moment dat a urlat fă ce vrei, cară-te.

Nu crezuse niciodată că puteam într-adevăr pleca fără fetiţe. În schimb i le-am lăsat, am plecat două luni, n-am telefonat niciodată. El m-a hăituit de departe, torturându-mă. Când m-am întors, am făcut-o doar ca să-mi împachetez cărţile şi notiţele.

Cu acea ocazie am cumpărat rochiţe pentru Bianca şi Marta, le-am dus cadou. Au dorit să fie ajutate să le îmbrace, erau plăpânde şi gingaşe. Soţul meu m-a luat deoparte cu delicateţe, mi-a cerut să încercăm din nou, a început să plângă, a spus că mă iubeşte. Am răspuns nu. Ne-am certat, m-am închis în bucătărie. În scurt timp am auzit o bătaie delicată în uşă. A intrat Bianca serioasă, urmată de sora ei, un pic ostilă. Bianca a luat o portocală de pe tava cu fructe, a deschis un sertar, mi-a întins un cuţit. N-am înţeles, eram pe urmele pasiunilor mele, abia aşteptam să fug din casa aceea, s-o uit şi să uit totul. Ne faci şarpele, a întrebat atunci ea şi în numele Martei, şi Marta mi-a zâmbit încurajator. S-au aşezat în faţa mea în aşteptare, au pozat în nişte duduiţe sobre şi elegante, în rochiile lor noi. Bine, am spus, am luat portocala, am început să tai coaja. Fetiţele mă priveau fix. Le simţeam privirile care voiau să mă îmbuneze, dar cu cât simţeam strălucirea vieţii fără ele,

culori noi, corpuri noi, inteligență nouă, o limbă străină pe care s-o stăpânesc, în sfârșit, ca și cum ar fi cea firească pentru mine, nimic, nimic nu mi se mai părea conciliabil cu spațiul acela domestic din care amândouă mă priveau fix așteptând. Ah, să le fac invizibile, să nu mai simt nevoile trupurilor lor ca pe întrebări mai presante, mai puternice decât acelea care veneau dinspre corpul meu. Am terminat de decojit portocala și am plecat. De atunci, timp de trei ani, nu le-am mai văzut și nici nu le-am mai auzit.

20.

Interfonul a sunat, o descărcare electrică violentă care s-a auzit până pe terasă.

M-am uitat mecanic la ceas. Era ora două după-amiaza, nu cunoșteam pe nimeni în sat atât de apropiat de mine încât să mă caute la acea oră. Gino, mi-a trecut apoi prin minte. Știa unde locuiam, poate că venise la mine pentru un sfat.

Interfonul a sunat din nou, un sunet mai puțin hotărât, mai scurt. Am plecat de pe terasă, m-am dus să răspund.

— Cine e?

— Giovanni.

Am oftat, mai bine el decât cuvintele blocate în capul meu, am deschis ușa de jos. Eram în picioarele goale și mi-am căutat niște sandale, mi-am închis nasturii de la cămașă, mi-am aranjat fusta și părul încă ud. Cum s-a auzit soneria, am deschis. M-am trezit cu el în față, înnegrit de soare, cu părul foarte alb pieptănat cu grijă, o cămașă un pic țipătoare, pantaloni albaștri cu o dungă impecabilă, pantofi lucioși și o pungă de hârtie în mână.

— Vă reţin doar un minut.

— Intraţi.

— Am văzut maşina, mi-am zis: doamna s-a întors deja.

— Veniţi, luaţi loc.

— Nu vreau să deranjez, dar dacă vă place peştele, acesta tocmai a fost prins.

A intrat, mi-a întins punga. Am închis uşa, am luat darul, am zâmbit forţat şi am spus:

— Sunteţi foarte amabil.

— Aţi mâncat de prânz?

— Nu.

— Acesta se poate mânca şi crud.

— Mă îngrozeşte.

— Atunci prăjit şi mâncat cald.

— Nu ştiu să-l curăţ.

Din timid cum era a devenit, brusc, băgăreţ. Cunoştea casa, s-a dus direct în bucătărie, a început să eviscereze peştele.

— Nu-mi ia mult, două minute, a spus.

L-am privit ironic în timp ce, cu mişcări experte, extrăgea măruntaiele din acele fiinţe fără viaţă şi apoi răzuia solzii, voind parcă să le smulgă strălucirea, culorile. M-am gândit că prietenii lui îl aşteptau, probabil, la bar ca să afle dacă acţiunea lui fusese dusă până la capăt. M-am gândit că de-acum făcusem greşeala să-l las să intre în casă şi că, dacă ipoteza mea era întemeiată, ar fi rămas, într-un fel sau altul, tot timpul necesar pentru a face plauzibil ceea ce urma să povestească. Bărbaţii au întotdeauna ceva patetic, la orice vârstă. O aroganţă trufaşă fragilă, o îndrăzneală temătoare. Nu mai ştiu, astăzi, dacă mi-au stârnit iubire sau doar o

înţelegere afectuoasă pentru slăbiciunile lor. Giovanni, m-am gândit, orice întorsătură ar lua lucrurile, s-ar fi lăudat cu o erecţie uimitoare cu străina, fără medicamente şi în ciuda vârstei.

— Unde ţineţi uleiul?

A avut grijă de prăjitul peştelui cu mare competenţă, vorbind agitat, ca şi cum gândul o lua cu viteză înaintea construirii frazelor. A lăudat trecutul, când marea avea mult mai mult peşte şi era cu adevărat bun. A vorbit despre soţia lui, care murise cu trei ani în urmă, şi despre copii. A spus şi:

— Primul meu băiat e mult mai mare decât dumneata.

— Nu cred, sunt bătrână.

— Ce bătrână, aveţi cel mult patruzeci de ani.

— Nu.

— Patruzeci şi doi, patruzeci şi trei.

— Am patruzeci şi opt, Giovanni, şi am două fiice mari, una de douăzeci şi patru şi una de douăzeci şi doi.

— Fiul meu are cincizeci de ani, l-am făcut la nouăsprezece, şi soţia mea avea doar şaptesprezece.

— Aveţi şaptezeci şi nouă de ani?

— Da, şi sunt bunic, am trei nepoţi.

— Nu-i arătaţi.

— Doar la suprafaţă.

Am deschis singura sticlă de vin pe care o aveam, unul roşu luat de la supermarket, şi am mâncat peştele pe masa din sufragerie, aşezaţi unul lângă altul pe divan. Peştele a ieşit nemaipomenit de bun, am început să vorbesc mult, mă simţeam înveselită de sunetul propriei voci. Am vorbit despre muncă, despre fiicele mele, mai ales despre ele. Am spus: nu mi-au dat niciodată bătăi de cap. Au învăţat bine, au

promovat întotdeauna, şi-au luat diploma cu cele mai bune note, vor deveni două femei de ştiinţă excelente, ca tatăl lor. Acum locuiesc în Canada, una stă acolo — să zicem — ca să-şi perfecţioneze studiile şi cea mai mare, în schimb, munceşte. Sunt fericită, mi-am făcut datoria de mamă, le-am ţinut departe de toate pericolele din ziua de azi.

Vorbeam şi el asculta. Când şi când povestea despre el. Fiul cel mai mare era topograf, soţia lui lucra la poştă; a doua fată se căsătorise cu un băiat bun, cel care avea chioşcul de ziare din piaţă; al treilea era crucea pe care trebuia s-o ducă, nu voise să studieze, câştiga ceva numai vara plimbând turiştii cu barca; ultima fată era puţin în întârziere cu studiile, avusese o boală foarte urâtă, dar acum îşi lua diploma, ar fi fost prima laureată din familie.

Mi-a vorbit cu multă duioşie şi de nepoţei, fiul cel mare i-i dăruise pe toţi, ceilalţi nu, n-aveau copii. S-a creat o atmosferă plăcută, am început să mă simt în largul meu, aveam o senzaţie de participare pozitivă la lucruri, gustul peştelui — erau barbuni —, paharul de vin, lumina care radia dinspre mare şi se izbea de ferestre. El povestea despre nepoţi, eu am început să povestesc despre fiicele mele când erau mici. Odată, cu douăzeci de ani în urmă, pe zăpadă: ce ne distraserăm, eu şi Bianca; ea avea trei ani, o salopetă roz, gluga cu marginea de blană albă; avea obrajii roşii, roşii; urcam trăgând după noi o săniuţă până în vârful unui deluşor şi apoi ea se aşeza în faţă, eu în spate, o strângeam lipind-o de mine şi alunecam la vale, cu toată viteza, urlam amândouă de bucurie şi când ajungeam jos rozul salopetei fetiţei nu mai era, nici roşul din obraji, totul dispărea sub un strat de aşchii strălucitoare de gheaţă, i se vedeau numai ochii fericiţi şi golul gurii care spunea: încă o dată, mama.

Vorbeam şi-mi veneau în minte numai momente vesele, simţeam un regret nicidecum trist, ci plăcut, al corpurilor lor mici, al dorinţei lor de a te auzi, simţi, linge, săruta, îmbrăţişa. Marta pândea la fereastră, în fiecare zi, întoarcerea mea de la muncă şi, imediat cum mă zărea, n-o mai puteai ţine pe loc, deschidea uşa, alerga jos, un corpuşor moale, avid de mine, alerga astfel că mă temeam să nu cadă, îi făceam semn: încet, nu alerga, avea doar câţiva ani, dar era agilă şi sigură, lăsam geanta, îngenuncheam, deschideam braţele larg ca s-o primesc şi ea se arunca înspre corpul meu ca un proiectil, aproape că mă dobora, o îmbrăţişam, mă îmbrăţişa.

Timpul trece, am spus, ia cu el corpurile lor mici, rămân numai în memoria braţelor. Cresc, ating înălţimea ta, te depăşesc. Marta, la şaisprezece ani, era deja mai înaltă decât mine. Bianca a rămas micuţă, îmi ajunge până la ureche. Uneori mi se aşază în braţe, aşa cum făceau când erau mici, îmi vorbesc în acelaşi timp, mă mângâie, mă sărută. Am bănuiala că Marta a crescut îngrijorată pentru mine, încercând să mă protejeze ca şi cum ea ar fi fost mare şi eu mică, efortul ăsta a făcut-o atât de văicăreaţă, i-a dat un sentiment puternic de neadecvare. Dar există şi lucruri de care nu sunt sigură. Bianca, de exemplu, e ca tatăl ei, nu e expansivă, dar şi ea uneori m-a făcut să cred că ar vrea să mă reeduce, spre binele meu, cu frazele ei seci, aspre, mai degrabă porunci decât cereri. Se ştie cum sunt copiii, uneori te iubesc cocoloşindu-te, alteori încercând să te creeze din nou de la început, reinventându-te, ca şi cum ar crede că ai crescut prost şi trebuie să te înveţe cum e pe lumea asta, muzica pe care trebuie s-o asculţi, cărţile pe care trebuie să le citeşti, filmele pe care trebuie să le vezi, cuvintele pe care

trebuie să le folosești și acelea pe care nu trebuie, pentru că deja sunt vechi, nu le mai folosește nimeni.

— Ei cred că știu mai mult decât noi, a confirmat Giovanni.

— Uneori este adevărat, am spus, pentru că adaugă lucrurilor pe care le-au învățat de la noi pe acelea învățate în afara noastră, la vremea lor, care e întotdeauna alta, nu mai e deloc a noastră.

— Mai urât.

— Credeți?

— I-am răsfățat, au pretenții.

— Nu știu.

— Când eram copil eu, ce aveam? Un pistol de lemn. Pe patul armei era prins în cuie un cârlig de rufe, pe țeavă un elastic. În elastic puneai o pietricică, așa ca la praștii, și agățai de cârlig piatra și elasticul. În felul ăsta pistolul era încărcat. Când voiai să tragi, desfăceai cârligul și piatra pleca.

L-am privit cu simpatie, îmi schimbam părerea. Acum mi se părea un bărbat liniștit, nu mă mai gândeam că urcase la mine ca să-i facă pe tovarășii lui să creadă că aveam o aventură. Era în căutarea unei mici recompense care să diminueze lovitura dezamăgirilor. Voia să stea la taclale cu o doamnă care venea de la Florența, avea o mașină frumoasă, haine fine ca la televizor, era singură în vacanță.

— Astăzi au de toate, oamenii fac datorii ca să-și cumpere tâmpenii. Soția mea nu prăpădea un bănuț, în schimb femeile din ziua de azi aruncă banii pe fereastră.

Nici modul acela de a se plânge de prezent, de trecutul apropiat și de a idealiza trecutul îndepărtat nu mă deranja așa cum, în schimb, se întâmpla de obicei. Mi se părea mai degrabă un mod ca multe altele de a se convinge

că există mereu o ramură subțire a propriei vieți de care să te agăți și să te obișnuiești, suspendat acolo, cu necesitatea de a cădea. Ce sens avea să polemizez cu el, să-i spun: am făcut parte din valul de femei noi, am încercat să fiu diferită de soția ta, poate că și de fiica ta, nu-mi place trecutul tău. De ce să începi cu dispute, mai bine acest calm monoton al discursurilor banale. La un moment dat, a spus melancolic:

— Soția mea, când erau copiii mici, ca să stea cuminți, le dădea să sugă un pic de zahăr pus într-o bucată de pânză.

— *Pupatella.*

— O știți și dumneavoastră?

— Bunica mea a pregătit-o o dată pentru fiica mea cea mică, plângea întruna, nu înțelegeam ce are.

— Vedeți? Acum, în schimb, îi duc la medic, care-i pune sub tratament și pe părinți și pe copii, ei cred că sunt bolnavi toți, tați, mame și copii abia născuți.

În vreme ce el lăuda în continuare vremurile apuse, mi-am amintit de bunica mea. Pe-atunci avea probabil mai mult sau mai puțin vârsta acestui bărbat, cred, dar ea era mică, cocoșată, născută în 1916. Venisem în vizită la Napoli cu cele două fetițe, istovită ca de obicei, certată cu soțul meu care trebuia să mă însoțească, dar care, în ultimul moment, rămăsese la Florența. Marta urla, nu-i mai găseam suzeta, mama mă dojenea pentru că — spunea — obișnuisem fetița să țină tot timpul chestia aia în gură. Am început să mă cert cu ea, eram sătulă, mă critica mereu. Atunci bunica mea a luat o bucățică de burete, a acoperit-o cu zahăr, l-a pus într-un tifon, o bucată de tul pentru bomboniere, mi se pare, și l-a strâns cu o panglicuță. A rezultat o ființă minusculă, un spiriduș cu o rochiță albă care-i ascundea corpul și picioarele. M-am liniștit ca în fața unei vrăji.

La fel şi Marta, în braţele străbunicii ei, a strâns între buze căpşorul alb al acelui spiriduş şi s-a oprit din plâns. Chiar şi mama s-a liniştit, s-a amuzat, a spus că mama ei mă făcea să tac aşa, când eram foarte mică, când ea ieşea şi eu, cum n-o mai vedeam, începeam să zbier şi să plâng.

Am zâmbit ameţită de vin, mi-am sprijinit capul pe umărul lui Giovanni.

— Vă simţiţi rău? m-a întrebat stingherit.

— Nu, mă simt bine.

— Întindeţi-vă puţin.

M-am întins pe divan, el a rămas tăcut lângă mine.

— Acum trece.

— Nu trebuie să-mi treacă nimic, Giovanni, mă simt foarte bine, i-am spus cu blândeţe.

Am privit dincolo de ferestrele mari, pe cer era un singur nor alb şi firav şi abia se zăreau ochii albaştri ai păpuşii Nani care rămăsese pe masă, cu fruntea bombată, cu capul ei pe jumătate chel. Pe Bianca am alăptat-o, pe Marta nu, deloc, nu primea sânul, plângea şi eu eram exasperată. Îmi doream să fiu o mamă bună, o mamă ireproşabilă, dar corpul refuza. Mă gândeam, uneori, la femeile din trecut, copleşite de copiii prea numeroşi, la obiceiurile care le ajutau să se vindece sau să-i disciplineze pe copiii mici cei mai îndrăciţi: lăsându-i o noapte singuri în pădure, de exemplu, sau cufundându-i într-o apă rece ca gheaţa.

— Vreţi să vă fac o cafea?

— Nu, mulţumesc, staţi aici, nu vă mişcaţi.

Am închis ochii. Mi-a revenit în minte Nina, cu spinarea lipită de trunchiul copacului, m-am gândit la gâtul ei lung, la pieptul ei. M-am gândit la sfârcurile de la care supsese Elena. M-am gândit la cum îmbrăţişa păpuşa ca să-i arate

micuței cum se alăptează un copil. M-am gândit la fetița care-i imita postura, gestul. Da, fusese frumos începutul vacanței. Simțeam nevoia să-i exagerez felul de a fi agreabil ca să scap de angoasa zilelor de acum. În fond, avem nevoie mai ales de bunătate, fie și simulată. Am deschis ochii.

— V-a revenit culoarea în obraji, mai devreme erați galbenă la față.

— Marea, uneori, mă obosește.

Giovanni s-a ridicat, a spus, precaut, arătând spre terasă.

— Dacă-mi îngăduiți, fumez o țigară.

S-a dus afară, și-a aprins o țigară, m-am dus după el.

— E a dumitale? m-a întrebat arătând păpușa, dar pe tonul cuiva care vrea să spună un lucru spiritual ca să-și acorde timp și să-și dea importanță.

Am făcut semn că da.

— O cheamă Mina, este talismanul meu.

A luat păpușa de bust, dar a rămas interzis, a lăsat-o din nou jos.

— Are apă înăuntru.

N-am spus nimic, nu știam ce să spun.

El s-a uitat la mine cu o privire circumspectă, ca și cum ceva din mine, pentru o clipă, l-ar fi neliniștit.

— Ați auzit, m-a întrebat, de biata fetiță căreia i s-a furat păpușa?

21.

Mi-am impus să studiez, am făcut asta o bună parte din noapte. Încă de la începutul adolescenței am învățat să fiu

foarte disciplinată: îmi alung gândurile din cap, îmi adorm durerile şi umilinţele, pun anxietăţile la colţ.

M-am oprit spre ora patru dimineaţa. Îmi revenise durerea de spinare, acolo unde mă lovise conul. Am dormit până la ora nouă, apoi am luat micul dejun pe terasă, în faţa unei mări agitate de vânt. Nani rămăsese afară, aşezată pe masă, avea rochiţa udă. Pentru o fracţiune de secundă mi s-a părut că-şi mişcă buzele şi scoate vârful roşu al limbii, în joacă.

Nu aveam chef să merg la plajă, nu voiam nici măcar să ies din casă. Mă enerva ideea de a fi nevoită să trec pe lângă bar şi să-l văd pe Giovanni pălăvrăgind cu prietenii de vârsta lui, totuşi simţeam că era urgent să rezolv problema păpuşii. M-am uitat la Nani melancolic, am mângâiat-o pe un obraz. Regretul de a o pierde nu se diminuase, dimpotrivă, sporise. Eram tulburată, mi se părea, când şi când, că Elena s-ar putea lipsi de ea, în schimb eu nu. Pe de altă parte, fusesem nesocotită, îl lăsasem pe Giovanni să intre în casă fără s-o ascund mai întâi. M-am gândit pentru prima oară să-mi întrerup vacanţa, să plec chiar azi, mâine. Apoi am râs de mine, mă abandonam unei derive neidentificate, plănuiam să fug ca şi cum aş fi răpit o fetiţă şi nu o păpuşă. Am strâns masa, m-am spălat, m-am machiat cu grijă. Mi-am pus o rochie drăguţă şi am ieşit.

În sat era zi de târg. Piaţa, strada lungă, drumurile şi uliţele secundare formau un labirint din tarabe, închis trecerii maşinilor, în timp ce la ieşirile din sat traficul se blocase ca într-o veritabilă metropolă. M-am amestecat într-o mulţime mai ales de femei care scotoceau prin cele mai diverse mărfuri, rochii, sacouri, paltoane, impermeabile, pălării,

pantofi, zorzoane, ustensile casnice de toate tipurile, piese de anticariat autentic sau imitații, plante, brânzeturi și salamuri, zarzavaturi, fructe, peisaje marine pictate fără talent, flacoane miraculoase cu plante medicinale. Îmi plac târgurile, mai ales tarabele cu haine uzate și acelea cu obiecte și obiectele din colecții în special moderne. Cumpăr de toate, haine vechi, bluze, pantaloni, cercei, broșe, bibelouri. M-am oprit să scotocesc prin tot felul de fleacuri, un prespapier din cristal, un vechi fier de călcat, un binoclu de teatru, un căluț de mare din metal, o cafetieră napolitană. Studiam o broșă cu acul strălucitor, periculos de lung și ascuțit în vârf, cu un frumos chihlimbar negru, când mi-a sunat telefonul mobil. Fiicele mele, m-am gândit, deși ora e dubioasă. Am privit ecranul, nu era numele niciuneia din ele, ci un număr de mobil pe care mi s-a părut că-l știu. Am răspuns.

— Doamna Leda?

— Da.

— Sunt mama fetiței care și-a pierdut păpușa, cea care...

Am fost surprinsă, am simțit deopotrivă neliniște și plăcere, inima a început să-mi zvâcnească în piept.

— Bună, Nina.

— Voiam să văd dacă ăsta era numărul dumneavoastră.

— E al meu, da.

— V-am văzut ieri în pădurea de pini.

— V-am văzut și eu.

— Aș vrea să vă vorbesc.

— Bine, spuneți-mi când.

— Acum.

— Acum sunt în sat, la târg.

— Știu, vă urmăresc de vreo zece minute. Dar vă pierd întruna, e prea multă lume.

— Sunt lângă ţâşnitoare. E o tarabă cu obiecte vechi, nu mă mişc de aici.

Mi-am apăsat pieptul cu două degete, voiam să-mi domolesc tahicardia. Am tot ridicat obiecte, mă uitam la câte unul, dar mecanic, fără interes. Nina a apărut din mulţime, o împingea pe Elena în cărucior. Din când în când, ca să nu i-o zboare briza mării, îşi ţinea cu mâna pălăria mare dăruită de soţul ei.

— Bună ziua, a trecut febra? i-am zis fetiţei cu privirea stinsă şi cu suzeta în gură.

A răspuns Nina în locul fiicei:

— E bine, dar nu se resemnează, îşi vrea păpuşa înapoi.

Elena şi-a scos suzeta din gură, a spus:

— Trebuie să ia medicamente.

— Nani e bolnavă?

— Are copilul în burtă.

M-am uitat la ea nesigură:

— E bolnav copilul ei?

A intervenit Nina uşor stingherită, râzând:

— E un joc. Cumnata mea ia pastile şi ea se preface că i le dă şi păpuşii.

— Şi Nani e însărcinată?

Tânăra a spus:

— A hotărât că mătuşa şi păpuşica aşteaptă amândouă un copil. Nu-i aşa, Elena?

Vântul i-a zburat pălăria, i-am prins-o. Avea părul strâns, chipul ei, aşa, părea mai frumos.

— Mulţumesc, cu vântul ăsta nu-mi stă pe cap.

— Aşteptaţi, i-am spus.

I-am aranjat pălăria cu grijă şi am folosit broşa cu chihlimbar şi acul lung ca să i-o fixez în păr.

— Iată, aşa nu vă mai cade. Dar să fiţi atentă pentru fetiţă, acasă îl dezinfectaţi bine, nu trebuie mult ca să-şi facă o zgârietură urâtă.

L-am întrebat pe bărbatul de la tarabă cât costa, Nina voia să plătească, m-am opus.

Pe urmă am trecut la tu, i-am cerut eu asta şi ea s-a eschivat, a zis că-i era ruşine, dar apoi a cedat. S-a plâns de oboseala acelor zile, nu se putuse înţelege cu fetiţa.

— Hai, micuţo, să renunţăm la suzeta aia, a spus, să nu facem impresie proastă faţă de Leda.

A vorbit în mod agitat despre fiica ei. A spus că Elena, de când îşi pierduse păpuşa, regresase, voia să stea fie în braţe, fie în cărucior, şi folosea din nou suzeta. A privit de jur împrejur căutând, parcă, un loc mai liniştit, a împins căruciorul spre parc. A pufnit, era într-adevăr obosită, şi a apăsat pe cuvântul „obosită", voia să-i simt nu doar oboseala fizică. Pe neaşteptate a izbucnit în râs, dar am înţeles că nu râdea de bucurie, pe dinăuntru era nefericire.

— Ştiu că m-ai văzut cu Gino, dar nu trebuie să mă judeci.

— Nu judec nimic şi pe nimeni.

— Da, îţi dai seama imediat. Imediat cum te-am văzut, mi-am zis: aş vrea să fiu ca doamna aceea.

— Ce e deosebit la mine?

— Eşti frumoasă, eşti elegantă, se vede că ştii multe lucruri.

— Nu ştiu nimic.

Ea a clătinat din cap energic.

— Eşti atât de sigură pe tine când faci ceva, nu ţi-e teamă de nimic. Am înţeles asta de când ai venit prima oară pe plajă. Mă uitam la tine şi speram să te uiţi în direcţia mea, dar nu te uitai niciodată.

Ne-am plimbat un pic pe aleile parcului, a început din nou să vorbească despre pădurea de pini, despre Gino.

— Ce ai văzut nu înseamnă nimic.

— Acum nu spune minciuni.

— E adevărat, îl ţin la distanţă şi-mi păstrez buzele strânse. Vreau doar să fiu din nou un pic adolescentă, dar nu de-adevăratelea.

— Câţi ani aveai când s-a născut Elena?

— Nouăsprezece, Elena are aproape trei ani.

— Poate că ai devenit mamă prea devreme.

A clătinat din cap energic.

— Sunt bucuroasă c-o am pe Elena, sunt bucuroasă de tot ce am. E doar vina acestor zile. Dacă dau de urma cui îmi face fetiţa să sufere...

— Ce-i faci? am spus ironică.

— Ştiu eu.

Am mângâiat-o uşor pe braţ, voind parcă s-o îmbunez. Mi s-a părut că mimează din obligaţie tonurile şi expresiile familiei ei, accentuase şi cadenţa dialectului napolitan ca să fie mai convingătoare, am simţit ceva asemănător cu duioşia.

— Sunt bine, a repetat de mai multe ori şi mi-a povestit cum se îndrăgostise de soţul ei, îl cunoscuse la discotecă, la şaisprezece ani.

El ţinea la ea, le adora pe ea şi pe fiica lor. A râs din nou nervos.

— Zice că sânii mei sunt exact pe măsura mâinii lui.

Fraza mi s-a părut vulgară, am spus:

— Şi dacă te-ar vedea cum te-am văzut eu?

Nina a devenit serioasă.

— Mi-ar tăia gâtul.

M-am uitat la ea, apoi la fetiţă.

— Ce voiai de la mine?

A clătinat din cap, a murmurat:

— Nu ştiu. Să vorbim un pic. Când te văd la plajă, mă gândesc că aş vrea să stau tot timpul la taclale, sub umbrela ta. Dar te-ai plictisi până la urmă, eu sunt proastă. Gino mi-a zis că eşti profesoară la universitate. Mă înscrisesem la Litere, după bacalaureat, dar am dat numai două examene.

— Nu munceşti?

A râs din nou.

— Munceşte soţul meu.

— Cu ce se ocupă?

A respins întrebarea cu un gest irascibil şi i-am văzut privirea traversată de o strălucire ostilă. A spus:

— Nu vreau să vorbesc despre el: Rosaria face cumpărături, dintr-un moment în altul mă poate suna şi atunci n-o să mai avem timp.

— Nu vrea să vorbeşti cu mine?

A făcut o grimasă de mânie.

— Dacă ar fi după ea, n-ar trebui să fac nimic.

A tăcut o clipă, apoi a spus nesigură:

— Pot să-ţi pun o întrebare intimă?

— Să auzim.

— De ce ţi-ai abandonat fiicele?

M-am gândit, am căutat un răspuns care s-o poată ajuta.

— Le iubeam prea mult şi mi se părea că iubirea pentru ele mă împiedica să devin eu însămi.

Mi-am dat seama că nu mai râdea încontinuu, acum era atentă la fiecare cuvânt de-al meu.

— Nu le-ai văzut deloc trei ani de zile?

Am făcut semn că nu.

— Şi cum te-ai simţit fără ele?

— Bine. Era ca şi cum totul din mine s-ar fi spulberat şi fragmentele ar fi căzut libere în toate părţile, cu o senzaţie de bucurie.

— Nu simţeai durere?

— Nu, eram prea absorbită de viaţa mea. Dar aveam o greutate aici, ca şi cum aş fi avut o boală de stomac. Şi întorceam privirea, simţind că mi se taie respiraţia, de fiecare dată când auzeam un copil spunând mama.

— Ţi-era rău, atunci, nu bine.

— Mă simţeam o femeie care-şi câştigă existenţa şi simte o mulţime de lucruri în acelaşi timp, printre care şi un dor insuportabil.

M-a privit cu ostilitate.

— Dacă ţi-era bine, de ce te-ai întors?

Am ales cu grijă cuvintele.

— Pentru că mi-am dat seama că nu sunt capabilă să creez nimic care să se compare cu ele.

A zâmbit, neaşteptat de bucuroasă.

— Înseamnă că te-ai întors din iubire pentru fiicele tale.

— Nu, m-am întors din acelaşi motiv pentru care plecasem: de dragul meu.

S-a posomorât din nou.

— Ce vrei să spui?

— Că m-am simţit mai inutilă şi disperată fără ele, decât cu ele.

A încercat să sondeze înăuntrul meu cu ochii: în piept, dincolo de frunte.

— Ce căutai ai găsit şi nu ţi-a plăcut?

I-am zâmbit.

— Nina, ce căutam era un amestec confuz de dorinţe şi multă aroganţă. Dacă aş fi fost ghinionistă, mi-ar fi luat întreaga viaţă ca să-mi dau seama de asta. Din fericire, am fost norocoasă şi mi-a luat doar trei ani. Trei ani şi treizeci şi şase de zile.

Mi s-a părut mulţumită.

— Cum ai decis că trebuie să te întorci?

— Într-o dimineaţă mi-am dat seama că singurul lucru pe care doream cu adevărat să-l fac era să decojesc fructe făcând şerpişori sub ochii fiicelor mele şi atunci am început să plâng.

— Nu înţeleg.

— Dac-o să avem timp, o să-ţi povestesc.

A fost de acord în mod vizibil, ca să mă facă să înţeleg că nu-şi dorea altceva decât să stea să asculte şi, între timp, a băgat de seamă că Elena adormise şi i-a luat delicat suzeta, a înfăşurat-o într-un şerveţel, a pus-o în geantă. S-a strâmbat simpatic, ca să-mi comunice cât o înduioşa fiica ei, apoi a reluat:

— Şi după întoarcerea ta?

— M-am resemnat să trăiesc mai puţin pentru mine şi mai mult pentru cele două fetiţe: încet, încet, mi-a ieşit aşa cum trebuia.

— Deci trece, a spus.

— Ce?

A făcut un gest pentru a indica o ameţeală, dar şi o senzaţie de greaţă.

— Debusolarea.

Mi-am adus aminte de mama, am spus:

— Mama mea folosea un alt cuvânt, îi spunea măcinarea.

A recunoscut sentimentul în cuvânt, a făcut o mutră de fetiţă înspăimântată.

— E adevărat, simţi cum ţi se macină sufletul: nu poţi suporta să stai cu tine însăţi şi ai anumite gânduri pe care nu le poţi rosti.

Apoi a început din nou să mă-ntrebe, de data asta cu expresia blândă a cuiva care caută o mângâiere:

— Oricum, trece.

M-am gândit că nici Bianca, nici Marta nu încercaseră niciodată să-mi adreseze întrebări ca ale Ninei, pe tonul insistent cu care mi le punea ea. Am căutat cuvintele potrivite, ca s-o mint spunând adevărul.

— Mama mea a făcut din asta o boală. Dar aparţinea altei epoci. Astăzi se poate trăi şi dacă nu trece.

Am văzut-o nesigură, voia să mai spună ceva, dar a renunţat. Am simţit în ea o nevoie de a mă îmbrăţişa, aceeaşi care mă încerca pe mine. Era o emoţie plăcută care se manifesta ca o nevoie presantă de contact.

— Trebuie să plec, a spus şi m-a sărutat instinctiv pe buze, uşor şi stingherit.

Când s-a retras, dincolo de umărul ei, în capătul parcului, i-am văzut, lângă tarabe, în mulţime, pe Rosaria şi pe fratele ei, soţul Ninei.

22.

Am zis încet:

— Cumnata ta și soțul tău.

A avut o străfulgerare de uimire exasperată în ochi, dar a rămas calmă, nici măcar n-a dat să se întoarcă.

— Soțul meu?

— Da.

Dialectul s-a impus, a murmurat: ce dracu' face aici, dobitocul ăsta, trebuia să vină mâine seară, și a întors cărucior cu grijă ca să nu trezească fetița.

— Pot să te sun? m-a întrebat.

— Oricând vrei.

A fluturat vesel o mână în semn de salut, soțul ei a făcut la fel.

— Vino cu mine, mi-a zis.

Am însoțit-o. Cei doi frați, nemișcați la intrarea în parc, pentru prima oară m-au izbit cu asemănarea dintre ei. Aceeași înălțime, aceeași față lată, același gât robust, aceeași buză inferioară pregnantă și groasă. M-am gândit, mirându-mă de mine, că erau frumoși: trupuri solide, bine înfipte în asfaltul străzii ca niște plante obișnuite să tragă și cea mai firavă substanță apoasă. Sunt ca niște fuselaje zdravene, mi-am zis, nimic nu-i poate opri. Eu nu, eu am doar scrupule. Teama, și uneori scârba, pe care o am față de astfel de oameni încă din copilărie, și de asemenea îngâmfarea de a avea un destin bun, o sensibilitate aparte, m-au împiedicat, până acum, să le admir determinarea. După ce regulă Nina e frumoasă și Rosaria nu. După ce regulă Gino e un bărbat frumos și acest soț amenințător nu. M-am uitat la

femeia însărcinată și mi s-a părut c-o văd, dincolo de burta acoperită cu o rochie galbenă, pe fiica ei care se hrănea din ea. M-am gândit la Elena care dormea istovită în cărucior, la păpușă. Voiam să mă duc acasă.

Nina l-a sărutat pe soțul ei pe obraz, a spus în dialect: sunt atât de fericită că ai venit mai devreme și a adăugat, când el deja se apleca s-o sărute pe fiică: doarme, n-o trezi, știi că m-a chinuit zilele astea și apoi, arătând cu mâna spre mine: pe doamna ți-o amintești, e cea care a găsit-o pe Lenuccia. Bărbatul a sărutat-o ușor pe fetiță pe frunte, e transpirată, a spus și el în dialect, sigur nu mai are febră? Și deja în timp ce se îndrepta de spate — i-am văzut burta greoaie în cămașă — mi s-a adresat cu amabilitate, tot în dialect: n-ați plecat, ferice de dumneavoastră că nu aveți nimic de făcut, iar Rosaria imediat a adăugat serioasă, dar stăpânind mai bine cuvintele: doamna lucrează, Tonì, doamna trudește și când face baie în mare, nu e ca noi care trândăvim: o zi bună, doamna Leda, și au plecat.

Am văzut-o pe Nina luându-și soțul de braț, s-a îndepărtat fără să întoarcă nici măcar o clipă capul. Vorbea, râdea. Mi s-a părut că fusese împinsă brusc — așa, prea subțire cum era ea, între soțul și cumnata ei — la o distanță mult mai mare decât aceea care mă separa de fiicele mele.

În afara zonei de târg era haosul mașinilor, râuri de oameni maturi și copii care se îndepărtau de tarabe sau se revărsau spre ele. Am luat-o pe străduțele pustii. Am urcat treptele până la apartamentul meu, ultima rampă am făcut-o cu senzația fizică a unei urgențe.

Păpușa se afla încă pe măsuța de pe terasă, rochia se uscase la soare. Am dezbrăcat-o cu delicatețe, i-am scos totul de pe ea. Mi-am amintit că Marta, când era mică,

avea obiceiul să vâre lucruri în fiecare găurică pe care o identifica, voind parcă să le ascundă și să fie sigură că le regăsește. O dată am pescuit bucățele de spaghete crude din aparatul radio. Am dus-o pe Nani în baie, am ținut-o cu o mână de bust, cu capul în jos. Am scuturat-o tare, din gura ei au gâlgâit picături de apă închisă la culoare.

Ce băgase Elena acolo înăuntru. Fusesem foarte fericită să aflu, când am rămas prima oară însărcinată, că înăuntrul meu se reproducea viața. Voiam să fac totul cât mai bine. Femeile din familia mea se umflau, se dilatau. Ființa care pusese stăpânire pe pântecele lor părea o boală lungă care le schimba, nici după naștere nu redeveneau ele însele. Dar eu îmi doream o sarcină supravegheată. Nu eram bunica mea (șapte fii), nu eram mama mea (patru fiice), nu eram mătușile mele, verișoarele. Eram diferită și rebelă. Voiam să-mi port burta umflată cu plăcere, bucurându-mă de cele nouă luni de așteptare, pândind și ghidând și adaptând corpului meu gestația cum făcusem încăpățânat cu toate lucrurile din viața mea, încă din adolescență. Mă închipuiam o piesă strălucitoare a mozaicului din viitor. De aceea am vegheat asupra mea, am urmat cu strictețe recomandările medicale. Am reușit să rămân pe toată durata sarcinii frumoasă, elegantă, activă și fericită. Îi vorbeam ființei din burtă, o puneam să asculte muzică, îi citeam în original textele la care lucram, i le traduceam cu un efort de imaginație care mă umplea de mândrie. Ceea ce apoi a devenit Bianca pentru mine era deja Bianca de la început, o ființă în starea ei optimă, purificată de substanțe și sânge, umanizată, intelectualizată, fără nimic care să evoce cruzimea oarbă a materiei vii în plină expansiune. Am reușit să îmblânzesc chiar și travaliul lung și violent, dându-i forma unei încercări

extreme de înfruntat cu bună pregătire, stăpânind groaza, lăsând despre mine — în primul rând mie însămi — o amintire demnă.

Am fost curajoasă. Ce fericită am fost când Bianca a ieşit din mine, am ţinut-o în braţe câteva secunde şi mi-am dat seama că fusese bucuria cea mai intensă a vieţii mele. Dacă acum mă uit la Nani cu capul în jos vomitând în chiuvetă un lichid maroniu amestecat cu nisip, nu pot să găsesc nicio asemănare cu prima mea sarcină, atunci chiar şi greţurile au fost scurte şi reţinute. Dar apoi a venit Marta. Ea mi-a agresat corpul, obligându-l să se opună cu violenţă, într-un fel necontrolat. Ea s-a manifestat imediat nu drept Marta, ci ca o bucată de fier viu în burta mea. Organismul meu a devenit un lichior sangvin, cu o depunere zemoasă în suspensie, în care creştea un polip violent, atât de departe de orice umanitate încât mă redusese, deşi hrănindu-se şi crescând, la o putreziciune care nu mai avea niciun strop de viaţă. Nani care scuipă ceva negru seamănă cu mine când am rămas însărcinată a doua oară.

Eram deja nefericită, atunci, dar nu ştiam. Mi se părea că mica Bianca, imediat după naşterea ei frumoasă, se schimbase brusc şi-mi luase, trădându-mă, toată energia, toată forţa, orice capacitate de imaginaţie. Mi se părea că soţul meu, prea absorbit în graba lui de a face diverse lucruri, nici nu-şi dă seama că fiica lui, venind pe lume, devenise vorace, exigentă, antipatică, aşa cum nu mi se păruse niciodată în burta mea. Am realizat, încet-încet, că nu aveam puterea să fac a doua experienţă la fel de entuziasmantă ca prima. Capul mi se rătăcea înăuntrul a ceea ce mai rămăsese din corpul meu, mi se părea că nu există proză, vers, figură retorică, frază muzicală, secvenţă de film,

culoare capabilă să îmblânzească fiara greu de înţeles pe care o purtam în pântece. Aceea a fost adevărata prăbuşire pentru mine: renunţarea la o anume sublimare a sarcinii, chiar descompunerea amintirii fericite a primei sarcini, a primei naşteri.

Nani, Nani. Păpuşa, impasibilă, vomita în continuare. Ai vărsat în chiuvetă tot nămolul din tine, bravo. I-am deschis buzele, am lărgit cu degetul gura, am lăsat să curgă în ea apă de la robinet şi apoi am scuturat-o cu putere ca să-i spăl bine cavitatea întunecoasă a trunchiului, a pântecelui, ca să iasă, în fine, copilul pe care Elena i-l băgase înăuntru. Jocuri. Să le spui fetiţelor totul, încă din copilărie: o să aibă ele grijă, pe urmă, să-şi inventeze o lume convenabilă. Eu însămi acum mă jucam, o mamă nu este decât o fiică jucându-se, mă ajuta să reflectez. Am căutat penseta, era ceva în gura păpuşii care nu voia să iasă. S-o iau de la capăt de aici, m-am gândit, de la acest lucru. Ar fi trebuit să iau act imediat, când eram fată, de această umflătură roşiatică, moale, pe care acum o strâng în penseta de metal. S-o accept drept ceea ce este. Biată creatură fără nimic omenesc. Iată copilul pe care Lenuccia l-a băgat în burta păpuşii ca să se joace şi s-o facă să fie însărcinată ca mătuşa Rosaria. Am extras-o delicat. Era un vierme de pe ţărm, nu ştiu care îi este denumirea ştiinţifică: unul din aceia de care pescarii nepregătiţi de la crepuscul fac rost săpând un pic în nisipul ud, cum făceau verii mei mai mari cu patru decenii în urmă, pe plajele dintre Garigliano şi Gaeta. Îi priveam, atunci, cu o scârbă vrăjită. Luau viermii cu degetele şi îi străpungeau cu cârligul undiţei ca momeală pentru peştii pe care, atunci când muşcau, îi eliberau cu un gest expert şi îi aruncau în spatele lor, lăsându-i să agonizeze pe nisipul uscat.

Ţineam deschise cu degetul mare buzele moi ale lui Nani în timp ce operam, încet, încet, cu penseta. Am oroare de tot ce se târăşte, dar pentru cocoloşul acela de umori m-a încercat un sentiment nemijlocit de milă.

23.

M-am dus la plajă după-amiaza târziu. Am observat-o pe Nina de la distanţă, de la umbrela mea, din nou cu acea curiozitate binevoitoare din primele zile de vacanţă. Era nervoasă, Elena n-o lăsa un minut în pace.

La apus, în timp ce se pregătea să se întoarcă acasă şi fetiţa zbiera că voia să mai facă o baie şi Rosaria a intervenit, oferindu-se s-o ducă ea pe fetiţă în apă, Nina şi-a pierdut calmul şi a început să ţipe la cumnata ei într-un dialect agresiv, plin de vulgarităţi, care a atras atenţia întregii plaje. Rosaria a rămas tăcută. A intervenit, în schimb, Tonino, soţul, şi a tras-o spre mal, prinzând-o de braţ. Era un bărbat care părea antrenat să nu-şi piardă niciodată calmul, nici când gesturile lui deveneau violente. I-a vorbit Ninei cu fermitate, dar ca într-un film mut, n-am auzit nici măcar un sunet scos de el. Ea privea ţintă nisipul, îşi atingea ochii cu vârful degetelor, din când în când spunea nu.

Situaţia, încet, încet, a revenit la normal şi familia a plecat grupată spre vila din pădurea de pini, Nina care schimba cuvinte reci cu Rosaria, Rosaria care o ducea în braţe pe Elena pupând-o când şi când. L-am văzut pe Gino care se ducea să facă ordine printre şezlonguri, paturile pliante, jucării abandonate. Mi-am dat seama că strângea un pareo albastru rămas agăţat de o umbrelă şi-l împăturea

cu grijă, absorbit. Un puștan s-a întors în fugă, i-a smuls nepoliticos bucata de pânză din mâini, aproape fără să încetinească, apoi a dispărut înspre dune.

Timpul s-a scurs melancolic, a venit sfârșitul de săptămână. Marele aflux de vilegiaturiști a început masiv deja de vineri, era cald. Mulțimea i-a sporit Ninei încordarea. Își supraveghea obsesiv fiica, sărea în sus ca un animal când o vedea mutându-se câțiva pași mai încolo. Ne-am salutat pe mal scurt, câteva cuvinte despre fetiță. Am îngenuncheat lângă Elena, i-am zis ceva în glumă, avea ochii roșii și înțepături de țânțar pe un obraz și pe frunte. Rosaria a venit și ea să intre cu picioarele în apă, dar m-a ignorat, am salutat-o eu și ea a răspuns fără chef.

Dimineața, la un moment dat, am văzut că Tonino, Elena și Nina mâncau înghețată, așezați la barul complexului. Am trecut pe lângă ei ca să mă duc la tejghea și să comand o cafea, dar mi s-a părut că nici nu mă văd, erau prea atenți la fetiță. Totuși, când am dat să plătesc, administratorul mi-a zis că nu datoram nimic, Tonino îi făcuse semn să treacă în contul lui. Voiam să-i mulțumesc, dar plecaseră de la bar, stăteau cu Elena pe țărm, aproape fără s-o supravegheze pe fetiță, acum se certau.

În privința lui Gino, îmi era de ajuns să întorc un pic privirea din când în când ca să-l surprind observându-i de la distanță, în timp ce se prefăcea că învață. Plaja s-a aglomerat tot mai mult, Nina s-a pierdut între vilegiaturiști, dar tânărul a lăsat complet deoparte manualul pentru examenul lui și a început să folosească binoclul din dotare, ca și cum s-ar fi temut dintr-un moment în altul de un curent marin. Eu mă gândeam nu atât la ce vedea cu ochii lui potențați de lentile, ci la ce-și imagina: începutul amiezii

calde, când marea familie de napolitani s-a retras, ca de obicei; patul conjugal în penumbră; Nina în braţele soţului ei, sudorile.

Tânăra mamă s-a întors pe plajă în jurul orei cinci, veselă, lângă soţul ei care o ţinea pe Elena în braţe, şi Gino a privit-o fix dezamăgit, apoi şi-a ascuns privirea în cartea lui. Din când în când se uita în direcţia mea, dar imediat întorcea privirea în altă parte. Aşteptam amândoi acelaşi lucru: ca sfârşitul săptămânii să treacă repede, plaja să redevină liniştită, soţul Ninei să plece şi ea să poată lua din nou legătura cu noi.

Seara m-am dus la film, unul oarecare într-o sală pe jumătate goală. Pe întuneric, când filmul stătea să înceapă, a intrat un grup de tineri. Ronţăiau popcorn, râdeau, se insultau reciproc, îşi testau soneriile de la mobile, urlau obscenităţi spre siluetele actriţelor de pe ecran. Nu suport să fiu deranjată când văd un film, nici dacă e unul prost. Aşa că mai întâi am şuierat imperios, apoi, dat fiind că nu se potoleau, m-am întors spre ei şi am spus că dacă nu încetează, o să-l chem pe plasator. Erau băieţii napolitanilor. Cheamă-l pe plasator[3], au făcut mişto de mine, poate că nu auziseră niciodată cuvântul folosit în felul acela. Unul a strigat în dialect: cheamă-l, proasto, cheamă-l un pic pe nenorocitul ăsta. M-am ridicat şi m-am dus la casa de bilete. Am explicat situaţia unui bărbat chel, de o politeţe inertă. M-a asigurat c-o să rezolve el treaba şi atunci am intrat din nou în sală, printre hlizelile tinerilor. Bărbatul a venit o clipă mai târziu, a dat la o parte perdeaua, a intrat. Tăcere. A rămas acolo câteva minute şi apoi s-a retras. Vacarmul a

---

3 În italiană cuvântul *maschera* are mai multe sensuri, cel mai comun de „mască".

reînceput imediat, ceilalți spectatori tăceau, m-am ridicat și am urlat un pic isteric: ies și chem poliția. Au început să cânte fals: trăiască, trăiască / poliția. Am plecat.

A doua zi, sâmbătă, gașca era pe plajă, păreau că mă așteaptă să vin. Se hlizeau, mă arătau cu degetul, am văzut că unii dintre ei priveau în direcția mea, șușoteau cu Rosaria. M-am gândit să mă adresez soțului Ninei, dar mi-a fost rușine de acea idee, mi s-a părut că intrasem pentru o clipă în logica grupului. Spre ora două, exasperată de mulțime, de muzica dată tare care se auzea dinspre complex, mi-am strâns lucrurile și am plecat.

Pădurea de pini era pustie, în curând m-am simțit urmărită. Mi-am amintit brusc conul care mă lovise în spinare, am grăbit pasul. Tropăitul confuz de pași în urma mea a continuat, m-a cuprins panica și am început să alerg. Am auzit că se intensifică zgomotele, vocile, râsetele sufocate. Zarva cicadelor, mirosul de rășină caldă nu mi-au mai plăcut, mi s-au părut toate instrumente care-mi sporeau anxietatea. Am încetinit nu pentru că mi se diminuase teama, ci din demnitate.

Acasă m-am simțit rău, m-au trecut transpirații reci, apoi mi-a fost cald și am avut o senzație de sufocare. M-am întins pe divan, încet m-am liniștit. Am încercat să ies din starea aceea, am măturat prin casă. Păpușa rămăsese dezbrăcată, cu capul în jos în chiuvetă, și am îmbrăcat-o. Nu-i mai gâlgâia apa înăuntru, mi-am imaginat burta ei ca pe un puț secat. Trebuie să fac ordine, să înțeleg. M-am gândit cum un gest insignifiant generează altele cu o tot mai pregnantă lipsă de însemnătate și atunci problema e ruperea lanțului. Elena ar fi fost bucuroasă să aibă din nou păpușa ei, mi-am zis. Sau nu, un copil nu vrea niciodată doar ceea ce cere,

dimpotrivă, dacă i se satisface o dorință, asta-i face și mai insuportabilă lipsa nemărturisită.

Am făcut duș, m-am privit în oglindă în timp ce mă ștergeam. S-a schimbat brusc impresia pe care o avusesem despre mine în lunile acelea. Nu m-am văzut reîntinerită, ci îmbătrânită, excesiv de slabă, cu un corp atât de arid, încât părea fără densitate, cu fire albe în părul negru al pubisului.

Am ieșit, m-am dus la farmacie să mă cântăresc. Cântarul mi-a tipărit pe o foaie greutatea și înălțimea. S-a dovedit că sunt mai scundă cu șase centimetri și sub greutatea normală. Am încercat din nou și înălțimea s-a micșorat și mai mult, la fel și greutatea. Am plecat bulversată. Printre fanteziile mele cele mai temute se afla ideea că aș putea să mă micșorez, să redevin adolescentă, fetiță, să fiu condamnată să retrăiesc acele etape ale vieții mele. Începusem să mă plac abia după vârsta de optsprezece ani, când îmi părăsisem familia și orașul ca să studiez la Florența.

M-am plimbat pe faleză până seara ciugulind cocos proaspăt, migdale prăjite, alune. Magazinele s-au luminat, tinerii negri și-au întins pe trotuare mărfurile lor, un înghițitor de flăcări a început să scuipe flame, în jurul unui clovn care înnoda baloane colorate, reproducând forme de animale, s-a adunat un public de copii, a sporit îmbulzeala unei seri de sâmbătă. Mi-am dat seama că în piață se pregătea o petrecere cu dans și am așteptat să înceapă.

Îmi place dansul, îmi place să mă uit la oamenii care dansează. Orchestra a început cu un tango, s-au luat la întrecere mai ales perechi de vârstnici, erau pricepuți. L-am recunoscut printre dansatori pe Giovanni, dansa cu pași și figuri de o gravă încordare. Numărul spectatorilor a crescut, s-a format un cerc dens pe marginile pieții. Și perechile de

dansatori s-au înmulţit, priceperea însă a scăzut. Acum dansau persoane de toate vârstele, nepoţi politicoşi cu bunicile, taţi cu fiicele de zece ani, femei în vârstă cu alte femei în vârstă, copii cu copii, turişti şi oameni ai locului. M-am trezit pe neaşteptate cu Giovanni în faţa mea, m-a invitat să dansez.

Mi-am lăsat geanta la o doamnă bătrână, cunoştinţă de-a lui, şi am dansat, un vals cred. Din acel moment nu ne-am mai oprit. A vorbit despre căldură, despre cerul înstelat, despre luna plină şi despre abundenţa scoicilor în acea perioadă. Mă simţeam din ce în ce mai bine. Era transpirat, încordat, dar mă invita în continuare şi eu acceptam, eram foarte amuzată. Am renunţat numai când, scuzându-se ca să-şi croiască loc, la un moment dat a apărut în mulţime, la marginea pieţii, familia de napolitani.

M-am dus să-mi recuperez geanta şi l-am observat în timp ce-i saluta cu gesturi manierate pe Nina, Rosaria şi, în fine, cu deosebită deferenţă, pe Tonino. L-am văzut cum o alintă caraghios pe Elena care, în braţele mamei, mânca o vată de zahăr de două ori mai mare decât faţa ei. După ce au încheiat cu saluturile, a rămas lângă ei, rigid, stingher, fără să spună nimic, dar ca şi cum ar fi fost mândru să fie văzut în acea companie. Am înţeles că pentru mine seara se încheiase şi am dat să plec. Dar mi-am dat seama că Nina i-o încredinţase Rosariei pe fiica ei şi acum îşi obliga soţul să danseze. Am rămas încă un pic s-o văd dansând.

Avea o armonie plăcută şi naturală în mişcări, poate mai cu seamă în braţele acelui bărbat împiedicat. M-am simţit atinsă pe braţ. Era Gino, care ieşise ca un animăluţ din vreun cotlon în care se pitulase. M-a întrebat dacă voiam să dansez, am spus că eram obosită, foarte încălzită,

dar între timp am simţit în mine o veselie lejeră şi atunci l-am luat de mână, am dansat.

Mi-am dat seama repede că încerca să mă conducă spre Nina şi soţul ei, voia ca ea să ne vadă. I-am făcut pe plac, nici mie nu-mi displăcea să mă arăt în braţele amorezului ei. Dar în îmbulzeala de perechi a fost dificil să ajungem lângă ei şi am renunţat amândoi fără să ne-o spunem. Aveam geanta pe umăr, dar asta a fost. Era plăcut să dansez cu acel tânăr subţire, foarte înalt, bronzat, cu ochii strălucitori, cu părul ciufulit şi palmele uscate. Apropierea lui era atât de diferită de cea a lui Giovanni. Simţeam diferenţa corpurilor, a mirosurilor. O percepeam ca pe o dilatare a timpului: mi se părea că aceeaşi seară, acolo în piaţă, se frânsese şi ajunsesem, printr-o magie, să dansez în două anotimpuri diferite ale vieţii mele. Când muzica s-a oprit, am spus că eram obosită, Gino voia să mă conducă acasă. Am lăsat în urma noastră piaţa, faleza, muzica. Am vorbit despre examenul lui, despre universitate. La intrarea în bloc mi-am dat seama că făcea eforturi să-şi ia rămas-bun.

— Vrei să urci? l-am întrebat.

A făcut semn că nu, era stânjenit, a spus:

— E frumos cadoul pe care i l-aţi făcut Ninei.

M-a enervat că reuşiseră să se vadă şi că ea îi arătase chiar şi broşa. A adăugat:

— Era cu adevărat fericită de amabilitatea dumneavoastră.

Am bombănit un da, îmi face plăcere. Atunci el a spus:

— Vreau să vă rog ceva.

— Ce?

Nu m-a privit în faţă, ci a ţintuit cu privirea zidul din spatele meu.

— Nina vrea să știe dacă sunteți dispusă să ne lăsați în camera dumneavoastră câteva ore.

M-am simțit stânjenită, o zvâcnire de proastă dispoziție care mi-a otrăvit venele. M-am uitat fix la el ca să înțeleg dacă ascundea în formularea aia nu o rugăminte a Ninei, ci una născută din dorința lui. Am răspuns cu asprime:

— Spune-i Ninei că vreau să vorbesc cu ea.

— Când?

— Imediat cum poate.

— Soțul ei pleacă mâine-seară, înainte nu se poate.

— Luni dimineață e în regulă.

A tăcut, acum era agitat, nu reușea să plece.

— V-ați supărat?

— Nu.

— Dar v-ați schimbat la față.

I-am spus rece:

— Gino, bărbatul care se ocupă de apartamentul meu o cunoaște pe Nina și face afaceri cu soțul ei.

S-a strâmbat disprețuitor și a zâmbit cu jumătate de gură.

— Giovanni? El nu contează, sunt de-ajuns zece euro și tace mâlc.

Atunci i-am spus cu o furie pe care n-am reușit s-o disimulez:

— De ce ați decis să-mi cereți tocmai mie acest lucru?

— Nina a vrut așa.

24.

M-am chinuit să adorm. M-am gândit să le sun pe fete, stăteau acolo, într-un ungher al minții mele, dar le pierdeam

încontinuu în zăpăceala din acele zile. Am renunțat și de data asta. O să-mi înșire lucrurile de care au nevoie, mi-am zis și am oftat. Marta o să spună că am avut grijă să-i trimit notițele Biancăi, dar am uitat un lucru — nu știu ce, tot timpul e ceva — pe care mi-l ceruse ea. Așa se întâmplă de când erau mici, trăiesc cu suspiciunea că mă ocup mai mult de una decât de cealaltă. La început erau jucăriile, dulciurile, chiar și cantitatea de sărutări pe care le împărțeam. Pe urmă au început să discute despre rochii, pantofi, motorete, mașini, într-un final despre bani. Acum trebuie să fiu atentă să-i dau uneia exact cât îi dau celeilalte, pentru că amândouă țin o contabilitate secretă ranchiunoasă. Au simțit încă de mici că afecțiunea mea e ambiguă, așa că o măsoară pe baza serviciilor concrete pe care le furnizez, a bunurilor pe care le distribui. Uneori mă gândesc că deja mă văd doar ca pe o moștenire materială pe care vor trebui să și-o dispute după moartea mea. Nu vor să se întâmple cu banii, cu puținele noastre bunuri, la fel cum, după părerea lor, s-a întâmplat cu transmiterea trăsăturilor corpului meu. Nu, nu aveam chef să le aud văicărelile. De ce nu-mi telefonează ele? Dacă telefonul nu țârâie, în mod evident nu au nimic urgent de cerut. Mă tot răsuceam în pat, somnul nu venea deloc, eram supărată.

În orice caz, mă obișnuisem să satisfac pretențiile fiicelor. Bianca și Marta, făcând cu rândul la intervale pe care și le fixaseră în mod sfâșietor, îmi ceruseră de o sută de ori, în a doua parte a adolescenței, să le las liber apartamentul. Era un du-te-vino sexual cu care eu fusesem întotdeauna îngăduitoare. Mă gândeam: mai bine acasă decât în mașină, pe o stradă întunecoasă, pe o pajiște, într-o mie de situații neplăcute, expuse la o mulțime de riscuri. Astfel, mă

dusesem melancolic la bibliotecă sau la cinematograf sau să dorm la o prietenă. Dar Nina? Nina era o imagine pe o plajă în august, un schimb de priviri şi câteva cuvinte, victima în cea mai mare parte — ea şi fiica ei — a unui gest nesăbuit de-al meu. De ce trebuia să-i las casa, cum de-i trecuse aşa ceva prin minte?

M-am ridicat, m-am învârtit prin apartament, am ieşit pe terasă. Noaptea încă mustea de ecourile petrecerii. Am simţit brusc, clar, firul întins între tânăra aceea şi mine: de-abia ne întâlniserăm şi totuşi se crea o legătură din ce în ce mai strânsă. Poate că voia să nu-i dau cheile, astfel încât să-şi poată refuza sieşi o periculoasă descătuşare pentru nemulţumirea ei. Sau voia să-i dau cheile, astfel încât să simtă în gestul acela permisiunea de a încerca în mod riscant o fugă, calea pentru un viitor diferit de acela care-i era deja scris. Oricum, îşi dorea să-i pun la dispoziţie experienţa, înţelepciunea, forţa rebelă pe care, în imaginaţia ei, mi le atribuia. Pretindea să am grijă de ea, s-o urmez pas cu pas sprijinind-o în alegerile pe care, fie că-i dădeam cheile, fie că nu, aş fi îndemnat-o oricum să le facă. Mi s-a părut, când deja marea şi satul se cufundaseră în tăcere, că problema nu era că-mi cerea câteva ore de iubire cu Gino în casa mea, ci că-mi încredinţa viaţa ei, să mă ocup eu de ea. Pentru că farul arunca la intervale regulate pe terasă o rază de lumină insuportabilă, m-am ridicat, am intrat înapoi.

Am mâncat nişte struguri în bucătărie. Nani era pe masă. Mi s-a părut că are o expresie curată şi nouă, dar şi una indescifrabilă, *tohu-bohu*[4], fără lumina unei ordini

[4] Tohu bohu — vid, neant (din ebraica biblică). (*N. red.*)

sigure, a unui adevăr. Când mă alesese Nina acolo, pe plajă? Cum intrasem în viaţa ei? Cu îmbrânceli, desigur, haotic. Îi atribuisem un rol de mamă perfectă, de fiică reuşită, dar îi complicasem existenţa luând, pe ascuns, păpuşa Elenei. Îi părusem o femeie liberă, independentă, elegantă, curajoasă, fără adâncimi necunoscute, dar construisem răspunsurile la întrebările ei frământate ca exerciţii de reticenţă. În ce calitate, de ce anume? Afinităţile noastre erau superficiale, ea îşi asuma riscuri mult mai mari decât cele pe care mi le asumasem eu cu douăzeci de ani în urmă. Când eram tânără, eram dotată cu un sentiment viguros al conştiinţei de sine, eram ambiţioasă, mă desprinsesem de familia mea cu aceeaşi forţă nerușinată cu care te rupi de cineva care te îmbrânceşte. Îmi părăsisem soţul şi fiicele într-un moment în care eram sigură că am dreptul, că am dreptate, fără să iau în considerare că pe Gianni îl cuprinsese disperarea, dar nu mă persecutase, era un om atent la nevoile celorlalţi. În cei trei ani fără fiicele mele nu fusesem niciodată singură, era Hardy, un bărbat faimos, mă iubea. Simţeam că mă sprijină o mică lume a mea de prietene şi prieteni care, chiar şi când mă atacau, respirau aceeaşi cultură ca a mea, îmi înţelegeau ambiţiile şi proasta dispoziţie. Când apăsarea din adâncul pântecelui meu devenise de nesuportat şi mă întorsesem la Bianca şi Marta, cineva se retrăsese în tăcere din viaţa mea, câteva uşi se închiseseră pentru totdeauna, fostul meu soţ decisese că venise rândul lui să fugă şi plecase în Canada, dar nimeni nu mă alungase punându-mi eticheta de femeie nedemnă. Nina, în schimb, nu avea nici măcar un mijloc de apărare dintre cele pe care mi le creasem eu înainte de ruptură. În plus, între timp, lumea nu se îmbunătăţise deloc, dimpotrivă, devenise mai rea cu femeile. Ea — îmi spusese

asta — pentru mult mai puțin decât ce făcusem eu cu ani în urmă, risca să-i fie tăiat gâtul.

Am dus păpușa în dormitor. I-am dat o pernă de care să se sprijine, am aranjat-o pe pat cum se făcea odată în unele case din sud, în șezut, cu brațele deschise, și m-am întins lângă ea. Mi-am amintit de Brenda, tânăra englezoaică pe care o întâlnisem doar câteva ore în Calabria, și mi-am dat seama, pe neașteptate, că rolul spre care mă împingea Nina era același pe care eu i-l atribuisem ei. Brenda apăruse pe autostrada spre Reggio Calabria și eu îi atribuisem o putere pe care aș fi dorit, la rândul meu, s-o am. Ea poate că-și dăduse seama și, de la distanță, cu un gest mărunt, mă ajutase, lăsându-mi apoi responsabilitatea existenței mele. Puteam face același lucru. Am stins lumina.

25.

M-am trezit târziu, am renunțat să mă duc la plajă. Era duminică și din duminica precedentă rămăsesem cu cea mai urâtă amintire. M-am instalat pe terasă, cu cărțile și caietele mele.

Eram destul de mulțumită de munca pe care o făceam. Viața mea academică nu fusese niciodată ușoară, dar în ultima vreme — în mod sigur din vina mea, cu timpul, caracterul meu se înrăutățise, devenisem scrupuloasă, uneori irascibilă — lucrurile se complicaseră și mai mult pentru mine, trebuia să mă apuc urgent de studiat cu rigoare. Orele au trecut fără să-mi pierd concentrarea. Am lucrat cât a fost lumină, deranjată doar de căldura umedă și de câteva viespi.

În timp ce mă uitam la un film la televizor, era aproape miezul nopții, a sunat mobilul. Am recunoscut numărul Ninei, am răspuns. M-a întrebat pe nerăsuflate dacă putea veni la mine în ziua următoare, la zece dimineața. I-am dat adresa, am stins televizorul și m-am dus la culcare.

A doua zi am ieșit devreme, am căutat pe cineva care să-mi facă o copie după chei. M-am întors acasă cu cinci minute înainte de ora zece, mi-a sunat mobilul când eram încă pe scări. Nina a spus că la zece îi era imposibil să vină, spera să ajungă pe la mine spre șase.

S-a hotărât deja, m-am gândit, n-o să vină. Mi-am pregătit geanta ca să mă duc la plajă, dar apoi am renunțat. N-aveam chef să-l văd pe Gino și mă enervau puștanii răsfățați și violenți ai napolitanilor. Am făcut un duș, mi-am pus un costum din două piese și m-am întins la soare pe terasă.

Ziua s-a scurs încet între dușuri, soare, fructe, studiat. Din când în când, mă gândeam la Nina, mă uitam la ceas. Făcusem lucrurile mai dificile pentru ea invitând-o la acea întâlnire. Inițial contase, probabil, pe faptul că o să-i dau cheile lui Gino și o să mă înțeleg cu el pentru ziua și orele în care n-aș fi fost în apartament. Dar din momentul în care cerusem să vorbesc direct cu ea, începuse să ezite. Mi-am imaginat că nu-i venea la îndemână să-mi ceară personal acea complicitate.

În schimb, la ora cinci, când eram încă în costum de baie, la soare, cu părul ud, a sunat interfonul. Era ea. I-am deschis, am așteptat în prag să urce. A apărut cu pălăria ei cea nouă, gâfâind. I-am spus intră, eram pe terasă, mă îmbrac într-o clipă. A făcut semn că nu, energic. O lăsase pe Elena cu Rosaria cu scuza că trebuia să cumpere niște picături de la farmacie ca să desfunde nasul fetiței. Respiră

greu, a spus, stă tot timpul în apă și a răcit. Am simțit-o foarte agitată.

— Ia loc un pic.

Și-a desprins pălăria desfăcând broșa, a lăsat ambele obiecte pe masa din sufragerie și eu m-am gândit, privind chihlimbarul negru, lungul ac strălucitor, că-și pusese pălăria doar ca să-mi arate că folosea cadoul meu.

— E frumos aici, a spus.

— Chiar vrei cheile?

— Dacă nu te superi.

Ne-am așezat pe divan. I-am spus că eram uimită, i-am amintit, cu delicatețe, că susținuse că-i e bine cu soțul ei și că Gino era doar o joacă. A confirmat totul, stingherită. Am zâmbit.

— Și atunci?

— N-o mai fac.

I-am căutat privirea, ea nu s-a eschivat, am spus bine. Am luat cheile din geantă, le-am pus pe masă lângă broșă și pălărie.

S-a uitat la chei, dar nu mi s-a părut fericită. A spus:

— Ce crezi despre mine?

Am avut un ton pe care-l folosesc, de obicei, cu studentele mele.

— Cred că în felul ăsta te expui unui risc periculos. Trebuie să-ți reiei studiile, Nina, să-ți obții diploma și să-ți găsești un loc de muncă.

S-a strâmbat dezaprobator.

— Nu știu nimic și nu valorez nimic. Am rămas însărcinată, am născut o fetiță și nici măcar nu știu cum sunt alcătuită pe interior. Singurul lucru pe care mi-l doresc cu adevărat e să fug.

Am oftat.

— Fă ce ai chef să faci.

— O să mă ajuți?

— Deja o fac.

— Unde locuiești?

— La Florența.

A râs în felul ei obișnuit, agitat.

— O să vin să te vizitez.

— Îți las adresa mea.

A dat să ia cheile, dar m-am ridicat, i-am spus:

— Așteaptă, trebuie să-ți mai dau ceva.

M-a privit zâmbind șovăielnic, a crezut, probabil, că era vorba de un alt cadou. M-am dus în dormitor, am luat-o pe Nani. Ținea cheile în mână și se juca absentă cu ele când m-am întors, zâmbea cu jumătate de gură. A ridicat privirea și zâmbetul i-a pierit de pe față. A spus, într-o secundă, uluită:

— Tu o luaseși?

Am făcut semn că da și ea a țâșnit în picioare, a lăsat cheile pe masă ca și cum ar fi ars-o și a murmurat:

— De ce?

— Nu știu.

Atunci a ridicat vocea pe neașteptate și a spus:

— Citești, scrii toată ziua și nu știi?

— Nu.

A clătinat din cap nevenindu-i să creadă, tonul vocii ei a scăzut din nou.

— Era la tine. Ai ținut-o în timp ce eu nu știam ce să fac. Fiica mea plângea, mă făcea să par nebună și tu tăceai mâlc, ne priveai, dar nu te-ai mișcat, n-ai făcut nimic.

Am spus:

— Sunt o mamă denaturată.

Ea a aprobat, a exclamat da, eşti o mamă denaturată, mi-a luat păpuşa din mâini cu un gest feroce de reluare în posesie, a urlat ca pentru ea, în dialect, trebuie să plec, a urlat la mine în italiană: nu vreau să te mai văd, nu vreau nimic de la tine, şi a pornit spre uşă.

Eu am făcut un gest generos, am spus:

— Ia cheile, Nina, plec în seara asta, casa o să rămână goală până la sfârşitul lunii, şi m-am întors spre ferestrele mari, nu suportam s-o văd atât de sălbăticită de mânie, am murmurat: Îmi pare rău.

N-am auzit uşa trântindu-se. Pentru o clipă am crezut că hotărâse să ia cheile, apoi am simţit-o în spatele meu, şuierând printre dinţi jigniri în dialect, îngrozitoare ca acelea pe care ştiau să le rostească bunica mea, mama mea. Am dat să mă întorc, dar am simţit o împunsătură în partea stângă, rapidă ca o arsură. Am lăsat privirea în jos şi am văzut vârful broşei care-mi ieşea din piele, deasupra burţii, chiar sub coaste. Vârful a apărut doar o fracţiune de secundă, atât cât s-a auzit vocea Ninei, răsuflarea ei caldă, apoi a dispărut. Tânăra a aruncat broşa pe podea, n-a luat nici pălăria, n-a luat nici cheile. A fugit cu păpuşa, închizând uşa în urma ei.

M-am sprijinit cu o mână de fereastră, mi-am privit talia, mica picătură de sânge încremenită pe piele. Îmi era un pic frig şi mi-era teamă. Am aşteptat să mi se întâmple ceva, dar nu s-a întâmplat nimic. Picătura s-a închis la culoare, s-a coagulat şi impresia de arsură dureroasă care mă traversase a pălit.

M-am dus şi m-am aşezat precaut pe divan. Poate că broşa îmi străpunsese pielea cum străpunge o sabie corpul

unui ascet sufi, fără să mă rănească. M-am uitat la pălăria de pe masă, la crusta de sânge de pe piele. S-a făcut întuneric, m-am ridicat şi am aprins lumina. Am început să-mi fac bagajele, dar mişcându-mă încet, ca şi cum aş fi fost grav bolnavă. Când valizele au fost gata, m-am îmbrăcat, mi-am pus sandalele, mi-am aranjat părul. În momentul acela a ţârâit mobilul. Am văzut numele Martei, m-a încercat o mare bucurie, am răspuns. Ea şi Bianca, la unison, ca şi cum şi-ar fi pregătit fraza şi ar fi recitat-o accentuând în mod exagerat ritmul meu dialectal, mi-au urlat vesel în ureche:

— Mama, ce faci, nu ne mai suni? Ne spui măcar dacă mai trăieşti sau ai murit?

Am murmurat emoţionată:

— Am murit, dar mă simt bine.